16

BARIŞ İÇİNDE BİRLİKTE YAŞAMA POLİTİKASI • Vitali Korionov

Vitali Korionov

Toplumsal İlerleme Yolunda

BARIŞ İÇİNDE BİRLİKTE YAŞAMA POLİTİKASI

KONUK YAYINLARI

TOPLUMSAL İLERLEME YOLUNDA BARIŞ İÇİNDE BİRLİKTE YAŞAMA POLİTİKASI

KONUK YAYINLARI
Babıâli Cad. Tasvire Han
Kat: 3, No: 38, Cağaloğlu
TEL.: 27 81 51
Yazışma Adresi :
P. K. 749 - İSTANBUL

Genel Sıra No: 29
Sosyalizm Kitaplığı : 16
Birinci Baskı : Kasım 1976

Orijinal Adı: **Die Politik Der Friedlichen Koexistenz İn Aktion** * Kapak düzeni: **Mustafa Delioğlu** * Dizgi: **Süslü Matbaası** * Baskı: **Er-Tu Matbaası** * Cilt: **Numune Mücelithanesi.**

VİTALİ KORİONOV

Toplumsal İlerleme Yolunda

BARIŞ İÇİNDE BİRLİKTE YAŞAMA POLİTİKASI

Çev: İsmail DUMAN

konuk yayınları

İ Ç İ N D E K İ L E R

DÜNYA BARIŞ KONSEYİ'NİN STOCKHOLM ÇAĞRISI 7

GİRİŞ 9

BİRİNCİ BÖLÜM

İNSANLIĞN YAŞAMA KOŞULLARINA VE ÇIKARLARINA UYGUN DÜŞEN BİR POLİTİKA 17

a) Emkçilerin Savaşa İhtiyacı Yok 17
b) Savaşın Kaynağı Emperyalizmdir 21
c) Lenin, Barış İçinde Birlikte Yaşama Politikasının Kurucusu ... 29
d) Barış İçinde Birlikte Yaşamanın Temel İlkeleri 34

İKİNCİ BÖLÜM

SOSYALİZMİN POLİTİKASININ TEMEL İLKESİ OLARAK BARIŞ 43

a) Barış Politikasının Bayraktarı Sovyetler Birliği 43
b) Sosyalizm: Barış İçinde Birlikte Yaşamanın Kalesi 52
c) SBKP'nin Barış Programı İnsanlığa Hizmet Etmektedir 59

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BARIŞ İÇİNDE BİRLİKTE YAŞAMA İLKELERİNİN TEMELLENDİRİLMESİ 67

a) Tarihin Öğrettikleri 67
b) Barış Bölünmez! 77
c) SSCB-ABD Gerginlikten Barış İçinde Birlikte Yaşama İşbirliğine 98
d) Barış İçinde Birlikte Yaşama ve Gelişmekte Olan Ülkeler 115

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BARIŞ İÇİNDE BİRLİKTE YAŞAMA ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE NORM OLMALIDIR 123

DÜNYA BARIŞ KONSEYİ'NİN STOCKHOLM ÇAĞRISI

Barış ve yumuşama yolunda kazanılan zaferler yeni bir uluslararası ortam, halklar arasında yeni umutlar, yeni bir iyimserlik yaratmıştır.

Barış savunulabilir. Barış içinde bir dünya kurulabilir.

Barış güçlerinin birliği, saldırganlık, sömürü ve baskının, açlık ve yoksulluğun sonsuza dek ortadan kalkacağı yeni bir dünya yolunda hâlâ varolan engelleri aşacak güçtedir.

Yumuşama sürecinin geri dönülmez hale getirilmesinde başlıca engel silahlanma yarışıdır.

Silahlanma yarışı yeryüzünü hâlâ nükleer bir savaşla tehdit etmektedir. Yumuşama bu tehlikeyi geçirmemiştir. Silahlanma yarışı ise, nükleer tehdidi canlı tutmakta ve yumuşamayı da tehlikeye düşürmektedir.

Silahlanma yarışı, yeryüzünün pek çok ülkesinde, sürekli artan hayat pahalılığı, enflasyon ve ekonomik bunalımla karşı karşıya bulunan geniş halk yığınlarının sırtına ağır bir yüktür. Bu varış, halkların zenginlik ve kaynaklarının büyük bir kısmına sahip çıkmamaktadır.

Yumuşama, yeni bir ekonomik düzen için, halkların kendi toprakları üstünde hak sahibi olabilmeleri için verilen mücadelede elde edilecek zaferler yeni ufuklar sağlamıştır. Yumuşama, tekellerin ve çok uluslu şirketlerin yağmasını sona erdirme savaşımı için bir silahtır.

Silahlanma yarışı, emperyalistlerin elindeki silah depoları, saldırgan, militarist ve faşist güçleri, ırkçılığı ve sömürgeciliği kışkırtmakta ve teşvik etmektedir. Yumuşama, bütün ülkelerin ulusal bağımsızlık, adalet ve toplum-

sal ilerleme çabalarına güç kazandıracak hayati bir faktördür.

Yumuşama, günümüzün en acil sorunlarının çözümlenmesi, sıcak savaş ve gerilim alanlarının yok edilmesi için yeni olanaklar yaratmaktadır. Silahlanma yarışının sona ermesi, insanlığın hedefine, tüm nükleer ve diğer yığınsal yok edici güce sahip silahların yasaklanmasına, genel ve tam bir silahsızlanmaya, silahtan arınmış bir dünyaya giden yolu açacaktır.

Dünya kamuoyu bugün her zamankinden daha büyük sorumluluklara ve güce sahiptir. Dünyadaki gelişmeleri silah tüccarlarının, soğuk savaş kışkırtıcılarının, insanlığın düşmanlarının aleyhine çevirebilir.

Dünya Barış Konseyi, insanlığın ilerlemesi için çaba harcayan bütün hükümetleri ve parlamentoları, bütün barış ve diğer hareketleri, siyasi partileri, sendikaları, kadın ve gençlik örgütlerini, dini, toplumsal ve kültürel kuruluşları, silahlanma yarışına karşı, dünya çapında büyük, yeni bir saldırıda elele vermeye çağırır.

Yumuşamayı geri dönülmez yapabilmek için,

SİLAHLANMA YARIŞINI DURDURUN

Yeni bir uluslararası ekonomik düzene hızla ilerleyebilmek için,

SİLAHLANMA YARIŞINI DURDURUN

Barışı savunmak ve yeni bir dünya kurmak için,

SİLAHLANMA YARIŞINI DURDURUN

Tüm nükleer ve yığınsal imha silahlarını yasaklatmak için,

ELELE

Genel ve tam bir silahsızlanma için,

ELELE

Birleşmiş Milletler Dünya Silahsızlanma Konferansının en kısa zamanda toplanmasını sağlamak için,

ELELE

GİRİŞ

«... Batı Dünyası ile sosyalist blok arasındaki çatışmanın en ürkütücü yanı, komünizmin barışın içinde serpilip gelişmesi, barışı istemesi, barış içinde zafere ulaşmasıdır.» 1960'ların başlarında Zürich'teki Europa yayınevinin bir kitabında bu satırlara rastlanıyordu. (1)

Şimdi, yani 1970'lerin başında ne diye kalkıp da bu geçmişe ait kitabı kurcaladığım sorusu akla gelebilir. Bunun nedenini, öyle pek sıradan bir adam olmayan söz konusu kitabın yazarında aramak gerekiyor. William S. Schlamm, Alman asıllı bir Amerikalı; yıllık basımı 500.000'i bulan ABD magazini «Fortune'nun» redaktörü olarak uzun yıllar çalışmış. Bilindiği gibi bu dergi, ABD endüstri çevrelerinin oldukça etkin borozanlarından. «Mucizenin sınırları» kitabından yukardaki alıntısını yaptığımız Schlamm, batının politikasına günümüzde egemen olan güçlerin görüşlerini dile getirmekten başka bir şey yapmamıştır.

Görüldüğü gibi, batıda öyle çevreler vardır ki, bunlar, komünizmin barış koşulları altında başarıya ulaşmasından endişe duymaktadırlar. Bay Schlamm ve ortaklarının amacı, sınıfsız toplumun kurulmasını önlemek, onun

(1) William S. Schlamm: Mucizenin sınırları. Zürich 1959, S. 185.

dayandığı fikirleri çürütmeye çalışmak ve kapitalizmi sağlamlaştırmaktır.

Okuyucu, 1960'ların küllerini eşelemek ne anlam taşıyor diye sorabilir. Ama, bunun bir anlamı var gibi geliyor bana. Schlamm'ın arkasında, Washington politikası üzerindeki etkisi herkesçe bilinen, Birleşik Amerika'nın o devasa silahlanma kuruluşlarının bulunması bunun nedenlerden biri. Ancak temel neden başka. Bugün FAC' (Federal Alman Cumhuriyeti) da ve diğer batı ülkelerinde, tıpkı Schlamm'ın yaptığı gibi, halklar arasına nefret ve düşmanlık sokma politikasını uygulama gayreti ikide birde su yüzüne çıktığına göre, Schlamm'ın politikası güncellik kazanıyor demektir.

Federal Alman intikamcılarından bay Franz Josef Strauss'u bir düşünelim. Straus, 1972'de şunu iddia etmekten geri kalmamıştır: Şayet SSCB ile olan ilişkilerinin normalleştirilmesini kabul ederse, Almanya'nın sonu gelmiş olacaktır. Batılı güçlerin birleşmiş kuvvetlerinin, SSCB'yi haritadan silmek için yeterli olacağını ileri süren gene odur. Bugün aklı başında her insan, bu denli deli saçmalarının ne korkunç sonuçlar doğurabileceğini kolaylıkla görebilir. Çünkü, Washington'un en önde gelen sözcüleri bile, ABD ile SSCB arasındaki kuvvet dengesinin en azından eşit olduğunu söylemekten çekinmiyorlar. Bu durumda, Strauss da kendi gerçek düşüncelerini artık gizlemek zorundadır. Günümüzün değişmiş koşulları altında, onun eski stratejik hedeflerine yeni kılıklar bulması gerekiyor. Bay Strauss, barış içinde birlikte yaşama politikası sayesinde eline yeni bir silah geçirdiğini sanıyor ve bu silah yardımıyla komünist blok içinde sözde «demokratikleştirme» ve «liberalleştirme» hareketini başlatabileceğini, böylelikle doğu'yu içten çökerterek onun üstesinden gelebileceğini umuyor.

Strauss'un bu itiraflarını daha bir dikkatle değerlen-

dirmek gerekir. Burada gözetilen hedef, FAC'ın SSCB, Polonya, Çekoslavakya ve DAC ile yaptığı anlaşmalardır. Bilindiği gibi bu anlaşmalar, FAC'ın dış politikasında gerçekçi yollar tuttuğu olgusunu dile getirmektedirler. Atom çağında yaşayan farklı sosyal düzenlere sahip devletlerce uygulanması gereken biricik doğru dış politikanın, barış içinde birlikte yaşama politikası olabileceği gerçeği genellikle kabul edilmiştir artık. Ne var ki, olguların gerçek durumlarından ürken Strauss gibi kimseler, barış içinde birlikte yaşamanın özünü gizlemek ve bu politikayı, daha önce diğer araçlarla elde edemedikleri anti-Sovyet, halk düşmanı, anti-demokratik, ideolojik emellerini gerçekleştirmek için kullanmaya çalışmaktadırlar.

Demek ki, barış içinde birlikte yaşamanın ne olduğunu ve bu kavramın neyi içerdiğini açıkça ortaya koymak artık bir zorunluk haline gelmiştir.

Bu arada şunu da belirtelim ki, son yıllarda, yumuşamanın (détente) açık ve gizli muhalifleri, barış içinde birlikte yaşama politikasının uluslararası ilişkilerde gittikçe artan başarısından endişelenerek, bu politikanın gerçek anlamını çarpıtmak amacıyla, yeni yeni bahaneler öne sürmektedirler. Kimileri, Sovyet barış politikasının geçici bir karakter taşıdığını; Sovyetlerin, dış politikalarındaki dalgalanmalara bağlı olarak batılıların «saflığından» yararlanmaya çalıştıklarını iddia etmekte, Sovyetlerin barış içinde birlikte yaşama önerisinin, batı için büyük tehlikeler taşıdığına işaret etmekten geri kalmamaktadırlar.

Amerikan ideologu John Swanson «Süpergüçler ve Çokkutupluluk: Pax Americana'dan Pax Sovietica'ya mı?» adlı yazısında; uluslararası bir yumuşamadan, barış içinde birlikte yaşama politikasının sağlam temellere bağlanmasından, ancak Sovyetler Birliği'nin kârlı çıkacağını ileri sürmektedir. Swanson, «Sovyetler Birliği'nin uluslararası alanda oynadığı rol büyümektedir» diye endişeye kapı-

lıyor ve uyarıda bulunuyor. Bu büyüme, hisedilir kuvvet öğelerine dayanmakta ve aynı zamanda klasik diplomasi sanatının büyük deneyimleri sayesinde kolaylıkla gerçekleştirilmekte, bu da, giderek ideolojik hedeflerin elde edilmesine ve geleneksel devlet çıkarlarının güven altına alınmasına aynı ölçüde yararlı olmaktadır. Gelecekte, Sovyetlerin güç-dayanaklarının Amerika'ya oranla daha kuvvetli olacağı büyük bir olasılık taşımaktadır. Amerikan ekonomisi, gelişim düzeyinin yüksek olması ve kaynakların çok yoğun kullanılması nedeniyle, dolaylı engellerle ve tıkanmalarla karşı karşıya kalacaktır. Amerikan ekonomisinin büyüme gücü, ABD'nin kendi kaynaklarının kullanımında ve dışarı doğru büyümede olanaklarının sınırına dayandığı ölçüde, küçülecektir.» SSCB için Swanson şunları yazmakta: «Sovyetler Birliği'nin gelişim gücü Amerika'dan oldukça büyük.» Ve son olarak şöyle bağlıyor: «20. yüzyılın son yıllarında Amerikan dış politikasının en büyük sorunu, Birleşik devletlerin çok-kutuplu (multipolar) Pax Sovietica'nın koşullarına ayak uydurabilme yeteneği olabilir.» (2)

İki ülke arasındaki kuvvet oranının ilk bakışta gerçekçi bir değerlendirimi gibi görünen bu görüşlerin arkasında yatan endişe açıktır: Barış içinde birlikte yaşama politikasının, ABD ile SSCB arasındaki ilişkilerde bir norm durumuna gelmesinin Amerikalılar için kaçınılmazlaşması korkusunu yaratmak.

Barış içinde birlikte yaşamaya karşı olanlar, başka bir gerekçeyi de öne sürmekten geri kalmıyorlar. Sovyetler Birliği'nin ardıcıl barış politikasını ve sosyalist ülkeler topluluğunun Avrupa'yı sürekli bir barışın egemen olacağı bir kıtaya dönüştürmek amacıyla izledikleri ısrarlı, inatçı politikayı ve gösterdikleri çabaları yorumlayan At-

(2) John R. Swanson: Pax Americana to Pax Sovietica? 1972.

lantiğin her iki kıyısındaki bazı çevreler, bu politikanın ve çabaların asıl nedenlerini çarpıtmaktan geri kalmamakta; kamuoyunu, Sovyetler Birliği'nin, Avrupa'daki ilişkilerin normalleşmesini ve dengeli bir durumun yaratılmasını sırf Sovyet - Çin ilişkileri nedeniyle ister istemez kabul ettiğine inandırmaya çalışmaktadırlar. Bu çevrelerin anlayışına bakılacak olursa, Sovyetler Birliği, sırf Çin ile olan ilişiklerinde rahat hareket edebilmek için, Avrupa güvenliğini sağlayan bir sisteme girmektedir.

Barış içinde birlikte yaşama politikasına karşı olan ve emperyalistlerle aynı yolun yolcusu olan devrimci hareketi içerden çökertme gayreti içinde bulunan çeşitli kılıktaki oportünistler de aynı telden çalmaktadırlar. Sağ revizyonistler, Marksçı-Leninci öğretinin devletin sınıfsal karakterine ve dış politikasına ilişkin görüşlerini çarpıtarak, çağımızın temel çelişkisi olan kapitalizm ile sosyalizm arasındaki çelişkinin yerine, örneğin büyük devletler ile küçük devletler arasındaki çelişkiler gibi uydurmaları geçirmek istemektedirler.

«Sol» revizyonistlere gelince, bunlar da, barış içinde birlikte yaşama politikasına başka bir noktadan saldırmakta ve bu politikanın barışçı karakterini gözden düşürmeye çalışmaktadırlar. Sol revizyonistler, sosyalist sistemin, insanlığın gelişmesi için gerekli olduğunu kabul etmeyerek, bu sistemin önemini yadsımakta ve barış içinde birlikte yaşama politikasına karşı, emperyalizm ile «her türlü uzlaşmaya hayır» gibi aşırı-devrimci gevezeliklerle karşı çıkmaktadırlar. Öz bakımından bunlar, Sovyetler Birliği'nin ilk yıllarında, dünya devrimini «kamçılamak» bahanesiyle Lenin'e ve onun barış içinde birlikte yaşama politikasına şiddetle karşı çıkan Troçkistlerle aynı yolun yolcusudurlar.

Revizyonistlerin, özellikle Maocuların sık sık başvurdukları hilelerden biri, barış içinde birlikte yaşama poli-

tikasının özünün çarpıtılmasıdır. Pekin'nin propagandacıları, gırtlaklarını yırtarcasına bağırmakta ve SSCB'nin, bir yandan kapitalist ülkelerdeki sınıf mücadelesi, diğer yandan da ulusal kurtuluş savaşları yoluyla, halkların ve sınıfların emperyalizme karşı verdikleri mücadeleyi barış içinde birlikte yaşama politikasının ilkelerine kurban ettiğini ileri sürmektedirler. Sağ oportünistlere gelince, bunlar da, barış içinde birlikte yaşama politikasının ideolojik mücadeleye de uygulanmak istendiğini ve sosyalist dünya görüşü ile burjuva dünya görüşü arasında belli anlamda ideolojik bir «yakınlaşma»nın söz konusu edilebileceğini öne sürmektedirler.

Elbette, bütün bunlara bakıp da, sosyalist olmayan dünyanın her yanında barış içinde birlikte yaşama politikasının yanlış anlaşıldığı sonucunu çıkarmak hatalı olur. Lenin'in bu fikri, her geçen yıl, daha başarıyla ve daha inandırıcı bir şekilde uygulanarak canlılığını korumakta, milyonlarca insanın bilincinde yer etmektedir.

«Halkların, yeni bir savaşın patlamasını önlemek için, sürekli bir barış ve uluslararası güvenlilik için verdikleri sabırlı ve inatçı mücadele», diyordu SBKP Genel Sekreteri Brejnev 1973 Ekimindeki Barış Güçleri Toplantısında, «son yıllarda önemli başarılar elde etmiştir.»

1940'ların ikinci yarısından itibaren insanlığı tehdit eden dünya çapında bir nükleer ve roket savaşının tehlikelerinin gitgide ortadan kalkması ve dünya barışının korunmasına yönelik umutların, on-oniki yıl öncesine oranla çok daha geniş ölçüde artması, gerçekten önemlidir. Ve durumun böyle olduğunu kesinlikle ileri sürmek mümkündür.»

«Barış içinde birlikte yaşama politikasının ilkeleri, farklı sosyal düzenlere sahip devletler tarafından gitgide daha iyi kavranmakta ve benimsenmektedir. Bu ilkelerin

içerikleri somutlaşmakta ve uluslararası yaşamın genel bir normu durumuna girmektedirler.» (3)

Öte yandan, batıda daha dün bu fikirleri kabule yanaşmayan ya da bu konuda oldukça bulanık görüşler taşıyan belirli çevreler de, barış içinde birlikte yaşama politikasının, düşmanlık ve nefret demek olan emperyalist saldırganlık politikasından üstün olduğunu yavaş yavaş anlamaya başlamışlardır.

Böylece, barış içinde birlikte yaşama politikasının sık sık yanlış yorumlandığı, bu konuda doğruluğu su götürür tasarımlar bulunduğu ya da kasıtlı çarpıtmaların söz konusu olduğu anlaşılmış oluyor. Öyleyse, farklı toplum düzenlerine sahip devletlerin, barış içinde birlikte yaşama politikasının ilkelerinin ne olduğunu, gerçekte ne anlama geldiklerini -özellikle Lenin tarafından formüle edildikleri ve Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler tarafından gerçekleştirildikleri biçimde- araştırmaları, o denli önemli ve zorunlu olmaktadır.

Öyleyse, barış içinde birlikte yaşama nedir? Bir bakalım.

(3) L. I. Brejnev: 26 Ekim 1973 Moskova, Barış Güçleri Konferansı.

BİRİNCİ BÖLÜM

İNSANLIĞIN YAŞAMA KOŞULLARINA VE ÇIKARLARINA UYGUN DÜŞEN BİR POLİTİKA

Emekçilerin savaşa ihtiyacı yok

Farklı sosyal düzenlere sahip devletlerin barış içinde birlikte yaşamaları politikası, uluslararası ilişkilerin gelişiminde, ancak yeni bir toplum düzeni içinde, yani sosyalizm çağında başlama olanağı bulan yepyeni bir bölümdür. Bu bölüm, dünyanın en büyük ülkesinde 1917 Oktobr devriminin gerçekleştirilmesinden sonra, uluslararası ilişkilerin gelişiminde açılan bir sayfadır.

O zamana kadar, yeryüzünde egemen olan güç emperyalizmdi. Emperyalizm, uluslararası ilişkilerde «zayıf güçlüye hizmet eder» ilkesini uygulayarak bu ilişkileri canı istediği gibi yürütüyordu. Birlikte yaşama sorunları diye bir şey yoktu ortada. Güçlü zayıfı her zaman yutuyordu. Derken, işçi sınıfı tarih sahnesinde beliriverince, işler de değişti.

Sınıfsız toplumu kurmaya yönelik hareketlerin daha başlangıç evrelerinde Marksçılığın kurucuları ve yol göstericileri, kitlelerin sefaleti ve politik haklardan yoksunluğu anlamına gelen eski toplumun yerine, ilerde yeni bir

toplumun geçeceğini görmüşlerdi; çünkü: «ekonomik sefalet ve politik çılgınlıklar içindeki o eski toplumun tam tersine, her ülkede aynı ilkenin, yani emek'in egemen olması nedeniyle, yalnızca işçi sınıfı, uluslararası ilkesini barışın oluşturacağı bir toplum düzenini kurma yeteneğine sahiptir» (1) diyordu Marks. Bu günler gelmiştir artık. Şimdi, yeryüzünün büyük bir parçası üstünde, içinde işçi sınıfının yol gösterici güç olarak ortaya çıktığı bir toplum vardır. Bu toplumda milyonlarca emekçi, insanlığın ideallerinin gerçekleşmesi için çalışıyor. Bu idealler, tüm insanları kapsayan bir barış, herkese iş, özgürlük, eşitlik, kardeşlik ve mutluluktur.

Tüm işçi sınıfının ve emekçi halkın çıkarlarını dile getiren bilimsel sosyalistler, istilâ savaşlarını çağın en büyük yüz karası saymaktadırlar. İşçi hareketi ve onun devrimci önderleri, politik hedeflerin gerçekleştirilmesi için başvurulacak devletlerarası bir silahlı çatışmayı hiç bir zaman hoş karşılamamış, onu politik hedeflerin bir aracı olarak görmemişlerdir. İnsan yaşamına onlar kadar hiç kimse değer vermez. Emekçi halkın içinden, onların bağrından çıkıp gelen bilimsel sosyalistler, sınıflarının eti ve kemiğidirler. Onlar, insanlığın en fedakâr, en yılmaz mücadelecisidirler.

Örgütlenmiş işçi hareketinin ilk adımlarını attığı dönemlerde, işçi sınıfı biliminin kurucuları, proletaryanın tarihsel yükümlülüğü sorununa ilişkin düşüncelerinde, proletarya, soygun savaşlarının önünü almakla yükümlü olan sınıf olarak tanımlamışlardı. Marks, 1869'da ABD Ulusal İşçi Birliğine yolladığı bir yazıda, «işçi sınıfının, sonuç itibarıyla boyun eğen bir emir kulu olarak değil de, kendi sorumluluğunun bilincinde olan ve kendisine efendilik etmek isteyenlerin savaş! savaş! diye bağırdıkları sırada,

(1) K. Marks/F. Engels: Eserleri, Cild 17. S. 7.

kesinlikle barış isteyen bağımsız bir güç olarak tarih sahnesine çıktığını» (2) söyler.

Devrimci kurtuluş hareketlerinin kurucuları, savaşları toplumların hayatından söküp atacak tek gücün işçi sınıfı olduğunu; bu bakımdan, özellikle işçi sınıfının birleşmesi ve kapitalizmin maceracı savaş girişimlerini önlemek için olanca güçlerini harekete geçirmesi gerektiğini belirtmişlerdi. Birinci Enternasyonalin belgeleri, Marks'ın 13 Ağustos 1867 tarihini taşıyan önemli bir mesajını içermektedirler: «Çeşitli ülkelerin işçi sınıflarının birleşmesi, sonunda uluslararası savaşları olanaksız kılacak»tır. (3) Üç yıl sonra Marks, Alman-Fransız savaşı üzerine yazdığı bir yazıda, «tüm ülkelerin işçilerinin birleşmesiyle, sonuçta savaşın kökünün (tamamen) kazınacağını» (4) yazıyordu.

Marks ve Engels, sosyalizm ile bilimsel sosyalizmin sağlayacağı en büyük yararlardan birinin, yeni toplumun savaş nedenlerini tamamen ortadan kaldırması ve insanlığı militarizmin katlanılmaz yükünden kurtarması olduğu görüşündeydiler. Engels, yaklaşık olarak 130 yıl önce, burjuva toplumunu eleştirdiği bir yazıda, bu toplumun en pahalı kurumlarından birinin, «nüfusun en güçlü ve en işe yarar parçasını ulusun elinden alarak, o ulusu, böylece üretkenliğini yitirmiş durumdaki bu parçayı beslemeye zorlayan hazır ordular» olduğunu yazıyordu. «Sınıfsız toplumda, hazır bir orduyu düşünmek kimsenin aklının ucundan geçmez... demek ki, şimdi (günümüzde) ordu tarafından sivil halkların elinden alınan sayısız iş-gücü, sınıfsız toplumda tekrar işinin başına verilecektir; bunlar, tükettikleri kadar üretmekle kalmayacak, geçimleri için ge-

(2) K. Marks/F. Engels: Eserleri, Cilt 16, S. 356-357
(3) a.g.e. s. 530
(4) K. Marks/F. Engels: Eserleri, Cilt 17, s. 7.

rekenden çok daha fazla ürünü, resmi depolara da yollayabileceklerdir.» (5)

Engels, devrimci Marksçıların arasında, silahsızlanmanın zorunluğunu ve olanaklarını tartışma alanına süren ilk düşünürdü. Kapitalizmin, dur durak tanımaksızın dünyayı egemenlik altına almaya çalıştığı sıralarda, halkları silahsızlanma için mücadeleye çağırmıştı. «Yirmibeş yıldan beri, tüm Avrupa duyulmamış bir ölçüde silahlanıp duruyor. Her büyük devlet, savaş gücü ve savaşa hazır olma bakımından diğerinden geri kalmamaya çalışıyor. Almanya, Fransa ve Rusya, birbirini geçmek çabası içinde kendilerini yitiriyorlar.» Engels bunları, «Avrupa silahsızlanabilir mi?» adlı yazısında söylemişti. «Burada silahsızlanmadan söz etmek delilik değil mi, diye soruyor ve şöyle yanıtlıyordu bu soruyu: «İddia ediyorum ki, silahsızlanma ve böylece barışın kesinlikle güven altına alınması mümkündür.» (6) Daha geçen yüzyılın doksanlarında böylesine bir inancı dile getirebilmek için, insanın halkların gücüne olan sarsılmaz güvenini düşünün.

Marks ve Engels'in barış için, sürekli bir ortak güvenlik sistemi için mücadelelerini devam ettirenler Lenin'in önderliğindeki Bolşevikler olmuştur.

Sovyet Devletinin ilk dış politik faaliyetlerinden birinin Lenin'in barış kararnamesi olması çok sembolik bir anlam taşımaktadır. Lenin, barışa ilişkin düşüncelerini aşağıdaki şu ileri görüşlü sözlerle bitiriyor: «İşçi hareketi üstün gelecek ve barış ile sosyalizme yol gösterecektir.» (7) Lenin, devrimci kitleleri aktif barış mücadelecileri ruhuna sahip kitleler olarak yetiştirmiş ve: «savaş tehlikesinin tamamen ortadan kaldırılmasını bir yana bırakırsak,

(5) K. Marks / F. Engels: Eserleri, Cilt 2, S. 542-543.
(6) K. Marks / F. Engels: Eserleri, Cilt 22, S. 373.
(7) W. I. Lenin: Bütün Eserleri, Cilt 26, S. 243.

barışa gerçekten götüren, birçok yalın, açık seçik, karar ve önlemler olmalı.» (8) Emperyalist savaşlara karşı mücadele kendini adamaya değer diyordu. Onun ardından gelen devrimci kuşaklar, bu mücadele uğruna canlarını verdiler, hayatlarını bu mücadeleye adadılar. İnsanlık, bunların yürekli, yılmaz uğraşları sayesinde, bugün barış çabalarında ortaya çıkan ve halkların barış mücadelesinde yepyeni bir sayfa açan olumlu sonuçlar elde edilebilmiştir.

Savaşın kaynağı Emperyalizmdir

Milyonlarca insanın ölümüne yol açan ve insanlığı katlanamayacak acılara boğan soygun ve istilâ savaşları, halklar üzerinde öylesine bir nefret uyandırmıştı ki, bugün hemen hiç kimse, açık bir savaş çağrısı yapmayı aklına getirmez. Hattâ emperyalist kamp içindeki en aşırı ve en «kudurgan» atmacalar bile, barışseverlik cübbesi giyip, kumrular gibi ses çıkarmadan durmaktadırlar. Bu nedenle, şu ya da bu devletin veya şu ya da bu partinin dış politikasının gerçekte ne olduğunu bilmek gerekir. Hangi güçlerin savaş istediklerini, hangi güçlerin gerçek bir barış politikası izlediklerini bilmek olağanüstü bir önem taşır.

Bunu doğru olarak tesbit edebilmek mümkün mü? Evet, doğru anahtarı kullanabildiğimiz ölçüde... Bu anahtar, günümüzün biricik doğru öğretisi olan Marksçılık-Leninciliktir.

Lenin, uluslararası sorunların çözümlenmesinde, toplumsal fenomenlerin kökenlerinin üretim ilişkileri içinde aranması ve bunların belli sınıfların çıkarlarına bağlanması gerektiğini öğretmişti. Yaşam, deneyimler, bu öğretiyi doğruladı. Devletlerin hem iç, hem de dış politikalarının

(8) W. I. Lenin: Bütün Eserleri, Cilt 33, S. 372.

derin kökleri, devlete egemen olan sınıfın ekonomik çıkarlarında yatmaktadır. İşte ancak, şu ya da bu dış politikanın hangi sınıfa ya da sınıflara ne gibi yararlar sağladığını somut olarak ortaya koymak suretiyle, bulanık suda balık avlamak isteyenlerin yapay bir şekilde yaratıp ortaya attıkları diplomatik çıkmazlarda yitip gitmekten kurtuluruz.

Egemen sömürücü sınıflar varolduğundan beri, istilâ savaşları insanlığın yakasını bırakmamaktadırlar. Şöyle bir düşünelim; son 1500 yıl içinde 14.000 savaş olmuş ve bu savaşlarda, bugünkü dünya nüfusuna eşit sayıda insan, yani 3 milyar kişi hayatını yitirmiştir.

Sömürü toplumunun önemli yasalarından biri, «kuvvetlinin hakkı» yasasıdır. Düşünceleri batı dünyasında hâlâ önemli ölçüde geçerli olan ünlü politikacı ve düşünür Machiavelli, «Hükümdar» adlı yapıtında, iki evrensel savaşım biçiminden söz ediyor: Biri yasaların uygulanması, diğeri ise kuvvete başvurulması yoluyla sürdürülen savaşım... Machiavelli'ye göre, bunlardan birincisi insanlara, ikincisi de hayvanlara özgüdür; ancak, birinci tür savaşım her zaman olanaklı olmadığı için, zaman zaman ikincisine başvurmak kaçınılmazdır. Machiavelli bu düşüncelerini daha da geliştirerek, devlet politikasının uygulanması amacıyla başvurulan savaşların, tamamen yerinde birer araç olduğu sonucuna varıyor.

Burjuva politikacıları, savaşın gücünü mutlaklaştırırlarken, uluslararası ilişkilerin sınıfsal içeriğini ve sosyo-politik etkenlerin belirleyici rolünü hasır altı etme gayreti içindedirler. Burjuva politik düşüncesinin özelliklerini belirten Marks, «Alman İdeolojisi» adlı eserinde, «Machiavelli, Spinoza, Hobbes, Bdinus vb. gibilerin, kuvveti ya da egemenliği hukukun (hakkın) temeli olarak gösterdikleri-

ni, böylelikle de, teorik bakımdan politikayı ahlâksal özgürlüğüne kavuşturdukları»nı söyler. (9)

Kuvveti haklılığın temeli olarak gören bu «ahlâk» anlayışının savunduğu politika, kapitalizmde, özellikle onun en yüksek aşaması emperyalizmde doruk noktasına ulaşmış ve savaşlar bu aşamada çok yıkıcı bir nitelik kazanmışlardır.

Sömürü toplumunun, kendini parçalayan çelişkilerin üstesinden gelebilmek için başvurabildiği tek çarenin savaş ve zorbalık (şiddet) olduğunu saptamak için, tarihe şöyle bir göz atmak yeter. Burjuvazi, her ne kadar iktidarını kurmazdan önce istilâ savaşlarını ilke olarak reddettiğini açıklamışsa da -Fransız İhtilâl Meclisi 18. yüzyılın sonlarında bununla ilgili özel bir karar almıştı-, bu açıklamaların temeline inince, tümünün laf kalabalığından başka bir şey olmadığı rahatlıkla görülür.

Tarih, barış düzenlemelerine az tanıklık etmiş değildir. Örneğin, Avrupa'da Kutsal İttifaktan tutun da Versailles Antlaşmasına kadar sayısız anlaşma ve antlaşma yapılmıştır; ama bu süre içinde Avrupa 450 savaş belâsına uğramış ve bunlardan ikisi, birer dünya savaşına dönüşmüştür. Geçmişin devlet adamları ve diplomatları, kendi dönemlerindeki insanlara geleceğe umutla baktıran çeşitli barış anlaşmalarını yürürlüğe sokmuşlardır. Gelgelelim bu barış dönemlerinin, kanlı savaşlar arasında birer soluk alma dönemleri oldukları çok geçmeden ortaya çıkmıştır.

Hele kapitalizmin emperyalist aşamaya ayak atmasıyla birlikte, savaş sorunu da, alabildiğine acil bir sorun durumuna gelmiştir. Silah tekelleri için, savaş sanayii tatlı bir kazanç kaynağıdır. Bulutun yağmur doğurması gibi, emperyalizm de savaş doğurur. Emperyalizm ile istilâ savaşları, birbirinden ayrılmaz iki olgudur.

(9) K. Marks / F. Engels: Eserleri, Cilt 3, S. 304.

Birinci ve İkinci Dünya Savaşları, emperyalist politikanın birer sonucuydular. Bu savaşlar, insanlık ve ilerleme düşmanı emperyalist sistemin çelişkilerinden doğmuşlardı. Yalnızca 1914-1918 savaşı, 10 milyon insanın ölümüne ve yaklaşık olarak 20 milyon insanın sakat kalmasına yol açtı.

Birinci Dünya Savaşı, haksız savaşların patlaması sonunda, insan toplumunun yaşam ve varlık koşullarının temelinden tehlikeye girdiğini açık seçik gözönüne sermişti. Avrupa halkları, bu korkunç savaşın ardından derin bunalımlara sürüklenmiş, Avrupa ülkelerinin üretim güçleri köreltilmiş, tüketilmiş; açlık, yıkım ve sefalet yıllar boyu kol gezmişti. Bu koşullar altında en önemli sorun, insan toplumunun devamını sağlamaktı.

Gelgelelim, bu korkunç savaş, başlıca kapitalist ülkelerin egemen sınıflarına ders olmak şöyle dursun, bir uyarı bile olmamıştı. Derken ikinci, çok daha yıkıcı bir savaş daha patlak verdi. Çok değil, birincisinden 25 yıl sonra. İkinci Dünya Savaşı'nda ölü sayısı 54 milyonu aştı, yaralılar 90 milyona ulaşırken, bunlardan 28 milyonu ömürlerinin geri kalan kısmını sakat geçirmeye mahkûm oldular. Ne var ki, bu korkunç savaş bile, tıpkı vampirler gibi kan emerek beslenen emperyalist güçlerin akıllarını başlarına getirmeye yetmedi.

Bu savaşı izleyen yirmibeş yıl içinde de, emperyalistler dünyanın dört bir köşesini ateşe vermekten geri durmadılar; her yerde askeri çatışmalar başgösterdi. İkinci Dünya Savaşı'nı izleyen yıllarda, emperyalizmin yol açtığı savaş sayısı 30'dan fazladır. Bu savaşlar, bir yandan da dünya kapitalizmi ile dünya sosyalizmi arasındaki bir savaşımı dile getiriyorlar: Örneğin Vietnam ile Kore'deki ABD saldırganlıkları ve Karaibler'deki Küba olayı gibi. Bu çatışmalar, emperyalizmin halkların kurtuluş savaşımını sindirme çabalarının bir sonucudur. Örneğin, emperyalist

güçlerin Cezayir'de ve Hindiçini'de yol açtıkları savaşlar, 1956'da Mısır'a asker çıkarmaları, İsrail'in 1967'de Arap ülkelerine saldırısı, 1973'de patlak veren Ortadoğu Savaşı, Dominik Cumhuriyeti'nin içişlerine müdahale, v.b. bunların başlıcalarıdır.

Bugün, Washington'da Politik Araştırmalar Enstitüsü'nün müdürü ve önceleri Birleşik Devletler'in önde gelen bakanlarından biri olan R. Barnet, «İç İşlere Müdahale ve Devrim Birleşik Devletler Üçüncü Dünyada» adlı çalışmasında bu gerçekleri dile getiriyor. Barnet'e göre, 1950'ler ile 60'lar arasında ABD'nin dış politikasını belirleyen girişimlerin başında «iç işlere müdahale» geliyor. «Yaklaşık olarak her 18 ayda bir ABD askerî gücü ya da yarı-askerî güçleri, ayaklanma hareketlerini bastırma gerekçesiyle Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerine yollanıyorlar.» (10) Bu müdahalelerin en iğrenci ise, hiç şüphesiz Amerikan emperyalizminin barışçı Vietnam halkına yöneltiği silahlı saldırıydı.

Emperyalizminin askerî canavarı, yalnızca milyonlarca insanın canını almakla kalmıyor, aynı zamanda devasa maddî değerleri de yutuyor.

Birinci Dünya Savaşı'nın 338 milyar dolar, İkinci Dünya Savaşı'nın ise 4000 milyar dolar maddî zarara yol açtığına burada değinmek gerekir. İki dünya savaşının doğrudan savaş harcamaları da, sırasıyla 208 ve 1380 milyar dolar olarak tesbit edilmiştir.

Emperyalizm, vergi ödeyen halklara korkunç yükler getiren o zamana kadar hiç görülmemiş bir savaş mekanizması yaratmıştır. Saldırganlığı kuşku götürmeyen 25 yıllık NATO Paktı, üye ülkelere toplam 1800 milyar dolarlık askerî harcamalara mal olmuştur.

(10) R. J. Barnet: İstila ve Devrim. Birleşik devletler üçüncü dünyada. 1968. S. 10.

Eskiyen savaş tekniği, daha yeni, daha öldürücü ve milyarlar yutucu yeni teknikle değiştirilmektedir. Yeryüzündeki silah depolarında bulunan her türden nükleer silahın, TNT olarak hesaplandığında, adam başına birkaç ton patlayıcı madde düşecek kadar çok olduğu bilinen bir gerçek.

UNO (Birleşmiş Milletler Örgütü) Güvenlik Kurulu Siyasi Sorunlar ve İşler Dairesi, 1973'de «Silahlanma yarışı ve askerî harcamalar» konusunda bir rapor açıkladı. Raporda çok ilginç rakamlar yer alıyordu. 1961 ile 1970 arasında dünyadaki askerî harcamalarının toplamı 1870 milyar dolar tutmaktaydı (1970 fiyatlarına göre).

Günümüzde askerî harcamalar, genellikle, her hükümetin sağlık hizmetlerine ayırdığının 2,5 katı, eğitim harcamalarının yarısı ve gelişmekte olan ülkelere kalkınma yardımının tam 30 katıdır.

Raporu hazırlayanların hesaplarına göre, yeryüzünde 50 milyon insan, dolaylı ya da dolaysız olarak silahlanma endüstrisinde çalışmaktadır. Toplam asker sayısı, 1970'lerde 23-24 milyonu bulmaktaydı. Bilim adamlarının ve mühendislerin en azından dörtte biri, askerî hizmetlerde çalışmaktadırlar. (*) Yine bu rapora göre, silahlanma yarışının endişe uyandıracak sonuçlarından biri de, güvensizliğin, korkunun, huzursuzluğun ve çaresizliğin kamuoyunda yarattığı psikolojik etkiler olarak ortaya çıkmaktadır.

Emperyalistlerin askerî amaçlar için ayırdıkları yıllık giderler 200 milyar doları bulurken, sosyalist olmayan ülkelerde açlıktan ölen insan sayısı da milyonlara ulaşmaktadır. Militarizmin dizginlerini çekmek olanağı sağlandığında, bu giderlerin, barışçı koşullar altında ve barışçı bir

(*) Geniş bilgi için bkz. «*Çağımızda Kapitalizm ve Aydınlar*», Konuk Yayınları, 1976.

dünya için kullanılması halinde insanlığa neler kazandırabileceğini bir düşünelim. 150 milyar dolar karşılığında, Hindistan'da Bhilai'de olduğu gibi 200 büyük yerleşme merkezi (sanayi ve yansanayi kollarının bir araya toplandığı) ya da Mısır Arap Cumhuriyeti'ndeki Assuan Barajı gibi 200 dev baraj kurmak mümkündür.

Kazanç hırsıyla hareket eden savaş sanayii tekelleri, bilimsel-teknik devrimin kazanımlarını «yok etme mekanizmasının» hizmetine sokmakta ve böylelikle de, gittikçe daha gelişmiş, dolayısıyla pahalı ve kazanç getiren silah türlerinin üretilmesine çalışmaktadırlar. Bir mayın gemisi, İkinci Dünya Savaşı sırasında 8,7 milyon dolara mal olurken, bugün aynı gemi 200 milyon dolarlık bir harcamayı gerektiriyor. Bir denizaltı, o zamanlar 4,7 milyon dolar karşılığı elde edilirken, bugün en son tip bir atom denizaltısının maliyeti 200 milyon dolar tutuyor. İkinci Dünya Savaşı'nın bir bombardıman uçağı 218 bin dolara yapılırken, bugün bir B-52, (ya da yalnızca 1961 modeli bir uçak), Amerikalı vergi mükelleflerine 8 milyon dolarlık bir yük getiriyor.

Bu gelişim, insanlığı son derece acil ve önemli bir sorunla karşı karşıya getirmekte: Modern dünya nereye gidiyor? 1914-1918 savaşının deneyimleri, böylesine bir gidişin insan toplumunun varoluş koşullarını kökünden yıkabileceğini göstermişti; işte bu tehlike, bugün özellikle kapımızı çalan bir tehlikedir artık. Bilimsel-teknik ilerlemenin insanlara kazandırdığı gerçekten eşi bulunmaz olanaklar ile, bu olanakların askerî amaçlarda kullanılmasından doğan tehlikeler arasındaki çelişkiler, tarihin hiç bir döneminde bu boyutlara ulaşmamıştı. Bilimsel-teknik ilerlemenin ayrılmaz bir parçası, askerî-teknik alanda gerçekleşen devrimdir. Durmadan daha geliştirilen nükleer ve benzeri kitle imha silahlarının sürekli olarak artması, yeni bir savaşın yol açacağı kayıpların, geçmiş savaşların

kayıplarıyla karşılaştırıldığında düzünelerce milyon değil de yüzlerce milyon insanı bulacağını göstermektedir. Böyle bir savaşta, cephe ile cephe gerisi arasında pratikte herhangi bir ayırım yapmanın bir yararı kalmayacak, koca devletler yeryüzünden silinebilecek, onlarla birlikte büyük üretim ve uygarlık merkezleri de tarihin derinliklerini boylayacaklardır. Yerkürenin atmosferi feci biçimde zehirlenecek ve bu zehirlenmenin sonuçları, gelecek kuşaklarda öldürücü etkiler yaratacaktır.

Ne yazık ki, emperyalist canilerin ve caniliklerin listesi bununla da tamamlanmıyor. Emperyalizm, milyonlarca insanın çektiği acıların ve yoksulluğunun hesabını tarih önünde vermek zorundadır. Asya'da, Afrika'da ve Latin Amerika'da büyük halk kitlelerinin sefalet içinde, okuma yazma bilmeden, tarih öncesi toplumsal koşullar altında yaşamasının ve birçok halkların tarihten silinme tehlikesiyle başbaşa bulunmasının baş sorumlusu da emperyalizmdir.

Köle avcısı beyaz insanların, son birkaç yüzyıl içinde milyonlarca insanı Afrika'daki yurtlarından ettiğini bir hatırlayalım. Afrika, 17. yüzyılda dünya nüfusunun beşte birini barındırıyordu. Oysa, sömürge egemenliği sırasında bu kıtada yaşayan insanlar, dünya nüfusunun yalnızca onda birini oluşturacak ölçüde azalmışlardır. Yalnızca son 100 yıl içinde, Afrika'daki kurtuluş eylemlerinin ve savaşlarının sayısı 120'ye; bu eylem ve savaşlarda ölen insan sayısı ise 5 milyona ulaşıyor.

Sovyet halkının faşizmi dize getirmesinden sonra hızlanan ulusal kurtuluş devrimleri dalgası, sömürgecileri yaklaşık olarak 80'e yakın ülkeden kovmuştur. Ne var ki, sömürgeciliğin tarihe karıştığını söylemek hâlâ olanaksızdır. Eski ya da yeni sömürgecilik, şu ya da bu kılıkta günümüze kadar uzanagelmiş olup, hâlâ da milyonlarca insanı boyunduruk altında tutuyor, onların geri kalmaları-

na ve yoksullaşmalarına yol açıyor. Birleşmiş Milletler Örgütü'nün verileri, halen 375 milyon insanın açlık tehlikesi karşısında ölüm kalım savaşımı verdiklerini ve sürünüp gittiklerini belirtiyor. Sömürgeciliğin «ikiz kardeşi», emperyalizmin baskı ve sömürü temeli üzerinde gelişen «ırkçılık», bunda önemli bir rol oynuyor.

Emperyalizmin, devletler arasındaki ilişkilerde, güçlünün zayıf üzerinde egemenlik kurarak onu boyunduruk ve baskı altına alması ilişkisinden başka bir ilişki tanımadığını deneyim ortaya koymuştur. Emperyalizm, uluslararası ilişkileri tepeden inmeciliğe, tehdide, zorbalığa ve tahakküme bağlar. Aşırı emperyalist çevreler, saldırganlık savaşlarına, uluslararası sorunların çözümlenmesinde başvurulan doğal bir araç gözüyle bakmaktadırlar. Bu da gösteriyor ki, yeni bir dünya savaşının önünün alınması, tüm insanlığın en baş sorunudur.

Marksçı-Leninciler, insanlığı yeni bir dünya savaşının tehlikesinden kurtarmak görevini yüklenmişlerdir. Değişik sosyal düzenlere sahip devletlerin yaşadığı çağımızda, uluslararası ilişkilerde bir pusula ortaya koymuşlardır. Bu pusula, devletlerin, emperyalizm ve savaş güçlerine karşı amansız bir mücadele vererek onlara kabul ettirecekleri barış içinde birlikte yaşama politikasıdır.

Lenin, barış içinde birlikte yaşama politikasının kurucusu

Rusya'da büyük Oktobr Devrimi'nin başarıya ulaşması, ülkelerin ve halkların birbirleriyle ilişkilerinde izleyecekleri yeni tutumun ne olacağı sorununu ön plana çıkardı. Oktobr Devrimi'nin başarıya ulaşmasının uluslararası ilişkiler açısından ve tarihsel bakımdan taşıdığı önem, insanlığın gelişiminde yeni bir aşamayı başlatmış olmasıdır. Bu, insanlığın, emperyalist savaşlar korkusundan kurtulmasıdır.

Genç Sovyet Cumhuriyeti Hükümeti, dış politikada kendine öyle bir yön çizmek zorundaydı ki, bu yön, dünyanın ilk sosyalist ülkesinin emperyalist nefrete karşı mücadele etmesine olanak vermekle kalmayıp, aynı zamanda uluslararası çaptaki olayların dünyanın dört bir yanında emekçilerin çıkarları doğrultusunda gelişmesini etkin bir biçimde sağlamalıydı. Başlangıçta tek bir ülkede zafere ulaşmış olan proletarya, nasıl bir dış politika izlemeliydi? Kendisine karşı düşmanca tavır takınan kapitalist dünyanın ortasında, Sovyet halkının sosyalist kazanımlarının dokunulmazlığı nasıl güvence altına alınabilirdi? Sosyalizmin kurulması nasıl sağlanmalı ve sosyalist devlet ile kapitalist ülkeler arasındaki ilişkiler ne olmalıydı? Bunlar acil sorunların başında geliyordu.

Sovyet halkının ve ilerici tüm insanlığın en büyük şansı, genç Sovyet Devleti'nin, düşüncede ve devrimci eylemde gerçek bir dev olan Lenin tarafından yönetilmesiydi. Lenin, tarihin ortaya koyduğu çok önemli sorunlara tutarlı, tam karşılıklar veriyordu.

Lenin'in parolası şuydu: Bizim için en güç olan şey barışın korunmasıdır. O, bunu sağlayacak yolun barışçı bir ortamın kurulması, ya da onun deyişiyle, değişik sosyal düzenlere sahip ülkelerin barış içinde birlikte yaşamaları olduğunu söylüyordu.

Lenin, emperyalist zincirin halkalarından biri ya da birkaçı kopmuşsa, bunun, dünya çapında kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde kapitalist ve sosyalist devletlerin aynı zamanda (birlikte) varolmalarına da kesinlikle yol açacağı gerçeğinden hareket ediyordu.

Böyle olunca da, her aklı başında insanın kolayca düşünebileceği gibi, bu devletlerin barış içinde birlikte yaşamalarından başka çıkar yol kalmıyordu.

Lenin, tarihsel verileri bilimsel bir analizle iyice de-

ğerlendirip sosyalist ve kapitalist devletlerin yanyana yaşayacakları bir dönemin çok uzak olmadığı sonucuna vardı ve barış içinde birlikte yaşama ilkesini, sosyalist devletlerin kapitalist dünya ile kuracakları ilişkilerde izlenecek temel çizgi olarak ortaya attı. «Sosyalist ve kapitalist ülkelerin birlikte yaşayacakları dönem geliyor.» Lenin, bunu, «Christian Science Monitor» adlı Amerikan gazetesinin muhabiri olan Mc. Bride'a, 1919'un Eylülünde, yani Sovyet Rusya'nın emperyalist kuvvetler tarafından yoğun bir şekilde kuşatıldığı dönemde söylüyordu.

Bilindiği gibi, emperyalizm, kendi açısından Sovyet Devleti'nin varlık sorununu çözümlemeye çalışıyordu. Bolşevikliği «beşiğinde boğmak için», 14 emperyalist ülkeden oluşan silahlı bir işgal kuvveti hazırlamıştı. Ne var ki, bu caniyane girişim kesin bir yenilgiye uğradı. Lenin'in ve Komünist Partisi'nin yönettiği Sovyet halkı, saldırganları ve Beyaz Orduları yenilgiye uğratarak ülkeden attı. Emperyalizmin, Sovyet Devleti'ni ekonomik abluka altına alma gayretleri de başarıya ulaşamadı. Böyle olunca da, emperyalistler için, Sovyet Devleti ile normal ilişkiler kurmaktan başka çıkar yol kalmamıştı. Bu ilişkiler, barış içinde birlikte yaşama ilişkilerinden başka bir şey olamazdı. Böylece, işçi-köylü hükümeti ile burjuva hükümetleri arasında uzun süreli ilişkiler kurma zorunluğu, gerçeğin bir ifadesi olmuştu.

Lenin, kapitalist ülkelerin çıkarlarının, Sovyet Cumhuriyeti ile olan ticarî ve ekonomik ilişkilerini geliştirmelerine, bu ilişkileri yeniden düzenleyip genişletmelerine bağlı olduğunu düşünüyor, bu esastan hareket ediyordu. «Bu türden çıkarlar bir kez varoldular mı», diye yazıyordu. «Gerçi kavga edilebilir, dövüşülebilir, çeşitli kombinasyonlarda anlaşma sağlanmayabilinir - hattâ böyle olacağı büyük bir olasılıkla mümkündür - ancak, eninde so-

nunda bu temel ekonomik zorunluk kendi yolunu bulacaktır.» (11).

Lenin, çok yıl sonrasını önceden görerek, ekonomik zorunlukların, SSCB ile kapitalist ülkeler arasındaki geniş kapsamlı ekonomik ilişkilerin niteliğini belirleyeceği bir dönemin geldiğini haber verdi. Şöyle yazıyordu bu konuda: «Birbirine düşman hükümetlerin ya da sınıfların, isteklerinden, irade ve kararlarından daha büyük bir kuvvet vardır; bu kuvvet, onları bizimle ilişkiler kurmaya zorlayan dünya ekonomisinin genel niteliğidir.» (12)

Lenin böylelikle şu iki olguyu kanıtlamış oluyordu:

Değişik sosyal düzenlere sahip devletlerin barış içinde birlikte yaşamaları zorunluğu, az çok uzun bir tarihsel dönemi kapsayacaktır;

Kapitalist ve sosyalist devletlerin, birbirine karşıt sosyo-ekonomik sistemlerine ve emperyalizmin saldırgan karakterine rağmen, onların barış içinde birlikte yaşamaları için gerekli somut olanak ve zorunluk mevcuttur.

Lenin'in barış içinde birlikte yaşama politikası, sosyalist dış politikanın toplam görevleri içinden mantıksal olarak çıkan bir zorunluktur. Lenin, yeryüzündeki kuvvet dengesinin, sosyalizmin ve uluslararası işçi sınıfının lehine er-geç değişeceğinden kesinlikle emindi. Barış içinde birlikte yaşama politikasına, emperyalizme karşı sürdürülen savaşımın ayrılmaz bir parçası gözüyle bakıyordu. İşçi sınıfının politikası, emperyalist saldırıların planlarını bozmak ve dünyanın dört bir yanında ilerici güçlerin gelişimini desteklemek hedefini güder. Bu hedef, işçi sınıfının tarih sahnesinde göründüğü o tarihsel an'da saptanmış bir hedeftir.

Lenin, «tüm ülkelerdeki işçilerin, kapitalizmin boyun-

(11) W. I. Lenin: Bütün Eserleri, Cilt 33, S. 251.
(12) a.g.e., s. 138.

duruğuna karşı verdikleri sosyalizm mücadelesinde onlara destek sağlayacak uluslararası bir dayanışmanın gerektirdiği yükümlülükleri tamamen yerine getiren Sovyet Devleti, uluslararası sosyalist harekete arka çıkmak, insanlığı kapitalizmin boyunduruğundan ve ücret köleliğinden kurtarıp sosyalist toplumun ve halklar arasında sürekli ve haklı bir barışın kuruluşunu sağlayacak ilerlemeyi güven altına almak ve hızlandırmak için elinden gelen her şeyi yapacaktır,» diyordu. (13) Lenin, bu esasları gözönünde bulundurarak, barış mücadelesinin ve devrimci anti-emperyalist güçlerin sağlamlaştırılması sorunlarını, kendi diyalektik birlikleri içinde değerlendiriyordu.

Barış için, barış içinde birlikte yaşama ilkelerinin başarıya ulaşması için yapılacak mücadelenin, ancak, emperyalist kuvvetler karşısına sosyalizmin ve demokrasinin daha güçlü, daha üstün kuvvetlerini çıkarmakla başarıya ulaşabileceğini anlamıştı. Faydasız laf kalabalıklarıyla ya da iyi niyetlerle barışın elde edilmesi elbette olanaksızdır. Biliyoruz ki, barış içinde birlikte yaşamanın düşmanı olan emperyalizm, can evinden yara almış bir yırtıcı hayvandır. Ve bilindiği gibi, böyle yaralanmış hayvanlar çok tehlikelidir. «Atmacalar» partisini ikna etmek olanaksızdır; onlar, ancak kendisiyle eş güçte ya da kendisinden daha üstün olan sosyalizmi, barış ve ilerleme kuvvetlerini karşısında bulursa hizaya gelirler.

«Proletaryanın devrimci sınıf savaşımıyla bağlantı kurulmaksızın yapılan barış mücadelesi, duygusal ya da halkı aldatan burjuvazinin pasifist bir laf kalabalığı olmaktan ileriye gidemez» (14) diye yazıyordu Lenin. Barış mücadelesi, tüm dünyadaki anti-emperyalist ve ilerici barış kuvvetlerinin güçlendirilmesine götüren, tutarlı, hedefi

(13) W. I. Lenin: Bütün Eserleri, Cilt 27, S. 190.
(14) Lenin, bütün eserleri, C. 34, S. 379.

belli bir yönün belirlenmesini zorunlu kılar. Ne var ki bu, Troçkistlerin ya da Maocuların ikide bir ileri sürdükleri ve propagandasını yaptıkları şu ünlü, devrimin «kamçılanması»ndan tamamen başka bir şeydir, çünkü, «tarih dibini süpürüp çürütmese, hiç bir güç kapitalizmi yok edemez.» (15)

Görülüyor ki, Lenin, barış içinde birlikte yaşama sorunu karşısında çok gerçekçi bir tavır almıştır. Sorunlar karşısında takınılan bu tavır, modern dünyanın tüm süreçlerini ve sorunlarını görmeyi; devrimci ve anti-emperyalist güçlerin büyümesiyle ortaya çıkan yeni olanakları gözönünde bulundurmayı ve aynı zamanda, burjuva çevrelerinde barış ve savaş sorunları konusunda meydana gelen değişimleri gözden kaçırmamayı gerektirir. Lenin, tekelci burjuvazinin belirli bir bölümünün marifeti olan dış politikadaki serüvenci eğilimleri olduğu kadar, politik gerçekçilik eğilimlerinin de gözönünde tutulması için çağrıda bulunmuştur.

Barış içinde birlikte yaşamanın temel ilkeleri

Sosyalist ve kapitalist devletlerin, içinde bulunduğumuz atom çağında barış içinde birlikte yaşamaları, insan toplumunun gelişimi için nesnel bir zorunluktur. İstilâ savaşları, uluslararası sorunlara çözüm getiremezler. Tüm tarihsel gelişim, bu sorunların çözümü için iki yol bulunduğunu göstermiştir: Ya barış içinde birlikte yaşanacak; ya da her şeyi yok edebilecek bir nükleer savaş, felâket dolu bir dünya savaşı göze alınacaktır.

Barış içinde birlikte yaşama, bu uğurda mücadele edenlerin inançlarına göre, aşağıdaki temel öğelerden oluşur:

(15) W. I. Lenin: Bütün Eserleri, Cilt 24, S. 416.

Birincisi: Devletler arasındaki sorunların çözümünde savaşların bir araç olarak kullanılmasından vazgeçme. Bu sorunlar, görüşme ve anlaşma yoluyla çözümlenmelidirler.

Egemen sınıflar, yüzyıllar boyunca, devletler arasındaki sorunları savaşlarla çözümleme yollarını denemişlerdir. Sonuç bilinmektedir: İnsanlar öldürülmüş ve ülkeler harabedilmiş, sorunlar ise, çözümlenmek şöyle dursun, daha karmaşık çelişkiler ve ayrılıklar biçiminde ortaya çıkmış, bunlar da yeni çatışmalara ve savaşlara yolaçmışlardır.

Devletler arasında yapılacak sürekli ve verimli görüşmeler, ortaya çıkan çatışmaların barışçı yollardan çözümlenmesinde, devletler arasındaki ilişkilerin yolaçtığı sorunların ele alınmasında en akılcı yoldur. Barış içinde birlikte yaşama politikası, uluslararası sorunlarda, savaşın bir çözüm aracı olma niteliğine son verir.

İkincisi: Eşit haklara sahip olmak; devletler arasında karşılıklı anlayış ve güven, karşılıklı çıkarlara saygı.

Dünya tarihi göstermektedir ki, devletler arasındaki ilişkilerden doğan sorunları «üstün» ya da «aşağı», «süper» ya da «küçük» devletler, «beyaz» ya da «renkli» ırkların yaşadığı ülkeler v.b. gibi, niteliklere dayalı ayırımlara bağlayarak çözümleme çabaları, hiç bir zaman gerçek anlamda başarıya götürmez.

Kuvvete başvurma, soğuk savaş ve tepeden inme politika uygulaması; tehditler, yalnızca uluslararası ortamı düşmanlık ve güvensizlik duygusuyla doldurmakla kalmayıp, ülkeler ve halklar arasındaki ilişkilerde karşılıklı anlayış yollarını da tıkar. Ancak ve ancak, ülkeler arasındaki ilişkilerde şiddete başvurmaktan vazgeçilerek ve karşılıklı çıkarlara saygı gösterilerek, devletlerin birbirlerini anlayabilmeleri olanağı doğar.

Üçüncüsü: İçişlere karışmama, her halkın kendi sorunlarını çözümleme ve kendi kaderini tayin etme hakkının kabul edilmesi. Marksçı-Leninciler, her halkın kendi kaderini tayin hakkına sahip olduğu ilkesinden hareket ederler. Hiç kimse, o halka hangi politik sistemin ve hangi yaşam tarzının uygun düşeceğine dışarıdan karar veremez. Bu, sözkonusu ülke halkının kendi sorunudur. Gerçek halk egemenliği anlamına gelen sosyalist düzen, ilke olarak başka halkların içişlerine karışmayı kesinlikle reddeder. Barış içinde birlikte yaşama politikası, diğer devletlerin politik ve ekonomik yönelimleriyle kültürel değerlerine karşı saygı göstermek demektir.

Dördüncüsü: Tüm ülkelerin bağımsızlığına ve toprak bütünlüğüne kesinlikle saygı gösterilmesi. Sovyetler Birliği halkları, özgürlüklerini ve bağımsızlıklarını, iç ve dış düşmanlarına karşı yurtlarını kanlı savaşlarla savunarak elde etmişlerdir. Diğer sosyalist devletlerin bağımsızlıklarını kazanmaları da daha kolay olmamıştır. Bu devletler, bağımsızlığın değerini bildikleri için, diğer halkların da özgürlüklerine ve bağımsızlıklarına saygı duyarlar. Tarihten bilinmektedir ki, sınır sorunları, çoğunlukla yabancı toprakların saldırıya uğramasına yol açmış, sınırları düzenleme bahanesi altında birçok savaş patlak vermiştir. Sovyetler Birliği ve sosyalist topluluğun diğer ülkeleri, bu nedenle devlet sınırlarının dokunulmazlığı ilkesini ortaya koymuşlar ve bu ilkenin gerçekleşmesi için tutarlı ve kesin çabalar harcayagelmişlerdir. Hangi bahaneyle olursa olsun, diğer ülkelerin toprak bütünlüğüne yönelecek her türlü davranışın daima karşısındadırlar.

Beşincisi: Karşılıklı çıkarlar ve eşitlik temeli üzerinde ekonomik ve kültürel işbirliğini geliştirmek.

Sosyalist devletler, diğer ülkelerle kapsamlı ve çok yanlı bir işbirliği için çaba göstermektedirler. Elbette ki bu işbirliği taban ne ölçüde geniş tutulursa, o ölçüde sağ-

lam olacaktır. Deneyim göstermektedir ki, ticarî, ekonomik, bilimsel ve teknik işbirliğinin gelişmesinden tüm ülkeler kârlı çıkmakta, barış içinde birlikte yaşamanın ilkeleri, ekonomik ve diğer ilişkilerin geliştirilmesinde güvenilir bir dayanak ve yol olarak görülmektedir. Bunlar, görüşümüze göre, barış içinde birlikte yaşamanın bazı temel ilkeleridir.

Ne var ki, bu oldukça çok yanlı ve karmaşık politikanın tümü için yukarıdaki açıklamalar yeterli değildir.

Barış içinde birlikte yaşama politikası, uluslararası düzeyde sosyalizm ile kapitalizm arasındaki rekabetin de dayanağı olarak görülmektedir. Barış içinde birlikte yaşama politikası, aynı zamanda sosyalizm ile kapitalizm arasındaki sınıf mücadelesinin de özgül bir biçimidir. Lenin «Proletarya, devlet iktidarını ele geçirdikten sonra, sınıf mücadelesini bir yana bırakmayıp onu tüm araçlarla başka biçimlerde sürdürür (16) demişti.

Batının gerici basınında, barış içinde birlikte yaşama ilkesini öne süren komünist yönetimlere inanılmaması gerektiği, komünistlerin devrimci fikirlerinden vazgeçmedikleri sık sık ileri sürülür. Anti-komünistler, bu politikayı komünistlerin «bir tuzağı», «Kremlin'e boyun eğme» olarak değerlendirmektedirler. Gerek komünist ülkelerdeki, gerekse kapitalist ülkelerdeki Marksçı-Leninci partiler, sosyalizmin tüm dünyada başarıya ulaşacağı inancından vazgeçmiş değillerdir. Ancak onlar, barış içinde birlikte yaşama ilkesini, hiç bir zaman devrim ihracı politikasını gizleme aracı olarak kullanmamışlardır. Marksçı-Leninciler, devrim ihracını her zaman reddetmişler, aynı şekilde karşı devrim ihracına da her zaman karşı çıkmışlardır. Sosyalizm ve barış, organik bir bütün meydana getirirler. Barış içinde birlikte yaşama ilkesi için savaşım, emperya-

(16) W. I. Lenin: Bütün Eserleri, Cilt 30, S. 259.

lizm ile savaşımdan vazgeçme anlamına gelmez. Barış içinde birlikte yaşamayı sağlamak ve uluslararası gerilimleri gidermek için, emperyalist saldırganlık politikasının yenilgiye uğratılması zorunludur.

Barışın ve uluslararası güvenliğin gerçekleşmesinden sosyalist ülkeler kazançlı çıkarlar. Böylece kendi iç sosyo-ekonomik sorunlarının daha etkili, daha hızlı çözümü için yeni olanaklar elde ederler ve sosyalist dünya sisteminin kapitalizm ile savaşımında kendi durumlarını kuvvetlendirirler. Barış içinde birlikte yaşamanın ilkelerini gerçekleştirmek için girişilen çabalar, geçici manevralar değillerdir; bu gerçekleştirme, sosyalist topluluğun temel çıkarlarınca belirlenen tutarlı bir yoldur. Barış içinde birlikte yaşama ilkesi, komünistlerin politik stratejilerinden bir sapma, ya da mevcut statüko'nun ebedileştirilmesi anlamına gelmez. Bu ilke, sosyalizmin ve sınıfsız toplumun kurulmasında önemli önkoşullardan biridir.

Ancak, barış içinde birlikte yaşama politikasından kazançlı çıkacak olanlar yalnızca sosyalist devletler değildir. Bu politika, halkların ulusal çıkarlarına hizmet eder, özgürlük, sosyal ilerleme ve bağımsızlık için savaşanların mücadelesini destekler.

Gerilimlerin azaltılması, özellikle işçi sınıfı için ağır sonuçlar doğuran yeni savaşlar tehlikesini de azaltır. Emperyalizmin saldırgan askeri güçlerinin tecrit edilmesi, emekçilerin yaşam düzeylerinin yükselmesine, demokratik haklarının artmasına, sosyal özgürlüklerinin gerçekleşmesine yönelik mücadelelerini kolaylaştırır. Uluslararası durumun düzeltilmesi, emperyalistlerin, özgür uluslara karşı askeri bir istilâ hareketi yapma olanağını ortadan kaldırır. Gerilimin giderilmesi, nükleer bir savaşın aynı zamanda kapitalist toplumun egemen sınıflarını da büyük acılara boğacağını kavramış olan burjuvazinin belirli bir kesimine de yararlar sağlar. Giderek, barış içinde birlik-

te yaşama politikasının, insanların en öz, en temel çıkarlarına uygun düştüğünü söyleyebiliriz.

Bilindiği gibi, bu politikayı gözden düşürmeye çalışanlar, yalnız burjuva ideolojisinin sözcüleri değildir. Bu politika, aynı zamanda Maocular ve diğer sözde «solcu»lar tarafından da kıyasıya eleştirilmektedir. Bu nedenle, uluslararası komünist hareketin bu güncel sorun karşısındaki tavrını tanımak gerekir. 1969'da yapılan Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Toplantısına katılanlar, tek bir yürek halinde şu gerçeği dile getirmişlerdir:

«Barışın savunulması, emperyalistleri, farklı toplum düzenlerine sahip devletlerle barış içinde birlikte yaşamaya zorlama mücadelesi ile ayrılmaz bir bütün oluşturur. Barış içinde birlikte yaşama ilkesi, büyük küçük her devletin bağımsızlık, hak eşitliği ve toprak bütünlüğü gibi ilkelerine saygı göstermeyi zorunlu kılar; diğer ülkelerin iç işlerine karışmamayı ve her halkın kendi sosyo-ekonomik ve politik düzenlerinin doğurduğu sorunları kendi özgür kararlarıyla çözümlemesini ister; tartışmalı sorunların uluslararası düzeyde politik yollarla ve görüşmelerle çözüme bağlanmasını gerektirir.

Barış içinde birlikte yaşama politikası, gelişme halindeki ülkelerin ekonomik ve sosyal sorunlarının olumlu bir biçimde çözümlenmesi için elverişli ön koşulları yaratır.

Bu politika, hiç bir şekilde, gerici rejimlerin desteklenmesi anlamına gelmez. Her halk, emperyalist saldırganlıklara karşı askerî savunma yollarını kullanma hakkına sahiptir ve bu türden haklı bir savaşım sürdüren diğer halkları da destekleyebilir; çünkü bu, halkların ortak anti-emperyalist mücadelesinin bir parçasıdır.

Barış içinde birlikte yaşama politikası, emperyalizmin uluslararası gerilimi artırarak ve savaş alevini körükleye-

rek kendi iç çelişkilerini aşma deneylerini de engeller. Bu politika, ne mevcut sosyo-politik ilişkilerin sürdürülmesi ne de ideolojik mücadelenin zayıflatılması demektir. Emperyalizme karşı uluslararası ve ulusal alanda sürdürülen sınıf savaşımının gelişimine katkıda bulunur. Kapitalist ülkelerdeki emekçilerin ve onların komünist partilerinin vazgeçilmez, tartışılmaz hak ve ödevleri, tekellerin ve onların egemenliklerinin ortadan kaldırılması için kararlı bir savaşım yürütmek, gerçekten demokratik bir düzenin işlemesini hedef alarak hangi yoldan olursa olsun, sosyalist iktidarın kurulması için mücadele vermektir. Tüm dünyanın komünistleri, bu haklı mücadele için birlik ve dayanışma içindedirler.

Marksçı-Leninciler, devletlerin barış içinde birlikte yaşama mücadelesinin kendiliğinden elde edilecek bir sonuç olmadığını bilirler. Onlar, barış içinde birlikte yaşama politikasının gerçekleştirilmesi için vazgeçilmez ön koşullardan birinin, emperyalizme karşı dünya çapında bir savaşım olduğu gerçeğinin altını çizerler. Bu politika, savaş kundakçılarına ve silahlanma tekellerine karşı çıkar; baskı ve sömürünün her türüne karşı sürdürülen devrimci savaşımın yörüngesinden ayrılmaz. Halklar arasındaki dostluk bağlarını güçlendirir, ülkeler arasındaki verimli işbirliğinin geliştirilmesine katkıda bulunur. Barış içinde birlikte yaşamanın ilkesinin gerçekleştirilmesi, hiç bir zaman sosyalizm ile kapitalizm arasındaki sınıf savaşımının dondurulması ya da zayıflaması, aralarındaki karşıtlıkların ortadan kalkması, ya da bu iki toplum sisteminin sosyal özünün herhangi bir şekilde değişmesi anlamına gelmez. Sınıf savaşımı, bu koşullarda da sürer. Önemli olan, tarihsel bakımdan zorunlu sosyalizm ile kapitalizm arasındaki sınıf savaşımının, silahlanmanın ve çatışmaların yer almadığı bir alana aktarılmasıdır. İşte bu yüzden barış içinde birlikte yaşama politikası, tüm sosyalist ülke-

ler ile, komünist ve işçi partilerinin amaçlarına uygun düşer.

Gerilimlerin giderilmesine karşı olanlar, barış içinde birlikte yaşama için gerekli koşulların varolmadığını ileri sürmektedirler. Örneğin, eski ve yeni sömürgeciliğe karşı sürdürülen ulusal kurtuluş savaşımlarına, ya da emekçilerin kapitalist ülkelerdeki tekellerin boyunduruğuna veya baskısına karşı çıkmalarına bakarak, barış içinde birlikte yaşama politikasının zedelendiğini söylerler. Ancak aklı başında herkes görmektedir ki, bu itirazların hedefi, barış içinde birlikte yaşamanın gerçek düşmanlarını gizlemek, ya da barıştan yana güçleri barışın düşmanları gibi göstermektir. Örneğin bir halk, kendi ulusal bağımsızlığını elde etmek için mücadele ederse, burada suçlu olan o halkın kendisi değil, o halkın özgür gelişme ve ilerleme isteklerini kabul etmeyenlerdir. Yani, bu alanda barışı zedeleyen, kendi haklı davasını savunan halk değil, bizzat emperyalizmin kendisidir. Sömürgeciliğin olduğu her yerde ulusal kurtuluş savaşımı sürecek, sömürünün olduğu her yerde işçinin kurtuluş savaşımı bitmeyecek ve saldırganlığın olduğu her yerde, direnme de varolacaktır.

Anti-emperyalist savaşımın tüm geçmişi göstermektedir ki, halkların bu savaşımda kazandıkları genel başarılar, barışın da kurulması ve sağlamlaşması demektir. Bu bağlam, özellikle kahraman Vietnam halkının sürdürdüğü uzun özgürlük savaşımında bir kez daha kanıtlanmıştır. Vietnam halkının saldırganlar karşısındaki zaferi, sağlam ve haklı bir barışın anahtarı olmuştur. Yalnız ve yalnız tüm halkların özgürlüklerine, bağımsızlıklarına, toprak bütünlüklerine ve kendi kaderlerini tayin haklarına saygı gösterilerek Güney Doğu Asya'da barışın sağlanması mümkün olabilir. Gene apaçık bellidir ki, Arap halklarının Yakın

Doğu'da İsrail'e karşı verecekleri savaşım, barışı güvence altına alacaktır.

SBKP MK Genel sekreteri L.I. Brejnev, Barış güçleri Kongresinde şöyle demişti: «Barış içinde birlikte yaşama ilkesiyle, yeryüzünde yaşayan milyonlarca insanın en değerli şeyi için, onların kendi yaşam hakları için mücadele ediyoruz. Bir savaş alevinin yaşamlarını yok etmesi tehlikesine karşı mücadele veriyoruz. Aynı zamanda, tüm ülkelerin ve halkların sosyal ilerlemelerinde uluslararası koşulların daha elverişli duruma getirilmesi için savaşıyoruz. Hedef, her halka kendine uygun olan toplum düzenini seçme hakkının verilmesi ve devletler arasındaki ilişkilerde açık seçik, yalın normların egemen kılınmasıdır. Bu normların zedelenmesi, ülkeler arasındaki ilişkilerde karşılıklı hakların ortadan kaldırılmasına yol açmakla kalmaz; aynı zamanda, silahlı çatışmalara da neden olur. Çünkü günümüzde halklar, hiç bir zaman bir dikta yönetimine boyun eğmezler, eğmeyeceklerdir. Onlar, herhangi bir saldırıyı geri çevirme hakkına sahiptirler. Dünyanın iki sisteme bölünmüş olması gerçeği karşısında uluslararası güvenlik, ancak barış içinde birlikte yaşama ilkelerinin kayıtsız şartsız saygı görmesiyle mümkün olacak, diğer deyişle, devletlerin iç işlerine karışılmamasıyla gerçekleşecektir.» ([17])

(17) L. I. Brejnev, Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Toplantısı, Moskova, 1969.

İKİNCİ BÖLÜM

SOSYALİZMİN POLİTİKASININ TEMEL İLKESİ OLARAK BARIŞ

Barış politikasının bayraktarı Sovyetler Birliği

«Barış sorunu, çağımızın en güncel ve her şeyi harekete geçiren sorunudur.» (1) Lenin, İkinci Sovyet Kongresi'nde (1917) barış üzerine yaptığı konuşmasına bu sözlerle başlamıştı. Bilindiği gibi, bu konuşmasında Lenin, Kongre tarafından büyük bir hayranlıkla karşılanan, barışa ilişkin ünlü tarihsel açıklamayı yapmıştır. Sovyet Devleti, yıllar boyu, çağımızın bu acil sorununun halkların çıkarları doğrultusunda çözümlenmesi için; halk kitlelerinin, barışta ve savaşta aktif olarak karar verebilme haklarını sağlamak için çalışmıştır. Lenin'in barış konusundaki görüşlerine bağlı kalan Sovyetler Birliği, SBKP.'nin 24. Kongresinde ortaya koyduğu barış programının uygulanmasına kadar da, dünya halklarının özgürlüğü ve barış içinde yaşamaları için yürütülen savaşımın öncülüğünü yapmıştır.

(1) V. I. Lenin: Bütün Eserleri, Cilt 26, S. 239.

Ancak bu yol, oldukça güç ve karmaşık bir savaşım yoludur.

Kapitalist dünyanın yöneticileri, uzun süre, Sovyetler Birliği ile barış içinde birlikte yaşamanın tarihsel zorunluğunu ve yararını görmezlikten gelmişler ve bu politikaya karşı çıkmışlardır (Bazı ileri görüşlü liderler hariç). Sınıfsal körlük içindeki bu kişiler, kapitalizmin, baskı ve savaş yoluyla sosyalizmi yenilgiye uğratacağını ve onun sosyal bir düzen olma niteliğini ortadan kaldıracağını ummuşlardı. Emperyalizm, Sovyet Devleti'nin doğuşunu büyük bir nefretle karşılamış, kapsamlı bir barışsever dış politikayla ortaya çıkan bir devletin, kendi politikalarının temellerine, ana planlarına ve hesaplarına ağır bir darbe indireceğini farketmişlerdi. Böylece kapitalist dünya, işçi-köylü devletini yok etmek ya da en azından onu zayıflatmak için, akla gelebilecek her türlü canice yönteme ve araca başvurmuştu. Silahlı istilâ, kuşatma, ambargo, diplomatik tecrit, saldırılar, devlete karşı girişilen suikastler, terör ve bölücülük, sınırsız bir lekeleme ve karalama kampanyası gibi birçok yollar denenmiş; ve gericiliğin her türlü yöntemleriyle Sovyet Cumhuriyeti'ne karşı saldırıya geçilmişti. Tüm bunlar, bir zincirin halkaları, aynı politik stratejinin birer aşamalarıydılar. Hepsi de, sosyalizmin başarısını engelleme isteğinden kaynaklanıyordu. Ne var ki, bütün bu sayıp döktüğümüz girişimler, dünyanın ilk emekçi devletinin kendi barışçı dış politika programını gerçekleştirmesini engelleyemedi ve onu kararlı tutumundan alıkoyamadı. Onun bu yoldaki kararlı savaşımı, yıldan yıla daha da artan bir şekilde yankı duymaya başladı. Bu, aynı zamanda dünya halklarının barışa ve dostluk ilişkilerine olan özlemlerini de dile getiriyordu. Olayları bir hatırlamaya çalışalım.

1917: Halk Komiserleri Meclisi, Rusya'nın ve doğunun tüm emekçi müslümanlarına yaptığı çağırıda şöyle

diyordu: «Doğunun müslümanları; İranlılar, Türkler, Araplar ve Hintliler! Yüzyıllar boyunca Avrupa'nın doymak bilmeyen canavarlarıyla uğraşmak zorunda kalan, özgürlükleri ve yurtlarıyla, varlıkları ve liderleriyle tüm halklar! Ülkelerini savaşçı haydutların bölmek istediği halklar!... Siz kendi ülkelerinizin hâkimi olmalısınız... Sizlerin buna hakkı vardı... Çünkü kaderleriniz kendi ellerinizdedir... Biz bayrağımız üzerinde, baskı altındaki tüm dünya halklarının özgürlüğünü taşıyoruz.» (2)

1918-1919: İşçi-Köylü devleti, İttifak Devletlerine birkaç kez barış çağırısı yapıyor. Halk Komiserleri Dışişleri Bölümü, Polonya'daki Amerikan temsilcisine 5 Ağustos 1918'de bir çağrıda bulunuyor. Gene 1918'de Başkan Wilson ve 3 Kasım 1918'de tarafsız ülkeler aracılığıyla ittifakın tüm diğer temsilcileri nezdindeki girişimler ile, 7 Kasım 1918'de olağanüstü 6. Sovyet Kongresinin bir çağrısı ve 23 Aralık 1918'de M. Litvinov'un ittifakın tüm temsilcilerine yolladığı bir nota, barışçı faaliyetler içinde yer alıyor. 12 ve 17 Ocak 1919 tarihli yazılar, 1919'da İttifak Devletleri hükümetlerine verilen nota, Wilson'un temsilcisi Bullit ile geliştirilen 12 Mart 1919 tarihli bir anlaşma taslağı ve 7 Mayıs 1919'da Nansen üzerinden yapılan bir açıklama, bu yoğun barış girişimlerinin bir ifadesi olarak ortaya çıkıyor.

Sovyet Kongresi Aralık 1919'da şu açıklamayı yapıyor: «Sovyet Sosyalist Federal Cumhuriyeti, tüm halklarla barış içinde yaşamayı ister; üretimi, ticareti ve resmî yönetim işlerini Sovyet düzenine dayanarak geliştirmek için olanca gücünü içişlere ayırmak arzusundadır...» (3)

Tüm Sovyet Merkez Yürütme Komitesi'nin Halk Komiserleri Dışişleri ile ilgili kesimi hakkındaki raporda şu

(2) Dektete Der Sowjet macht, Cilt: 1, Moskova, 1957, S. 114-115.
(3) Lenin: Bütün Eserleri, Cilt 30, S. 220.

gerçek vurgulanıyordu: «Parolamız aynı kalacaktır: Görünüşleri ne olursa olsun, tüm diğer ülkelerle barış içinde birlikte yaşamak... Gerçeğin kendisi, bizi ve diğer ülkeleri, İşçi-Köylü Hükümeti ile kapitalist hükümetler arasında uzun vadeli ilişkiler kurma zorunluğuyla başbaşa bıraktı.»

1922: 10. Tüm Rusya Sovyet Kongresi'nin tüm dünya uluslarına çağırısında, gene aynı ateşli sesleniş vardı: «Barışçı çalışma koşulları isteyen herkes, barışı güvence altına alarak, insanlığı korkunç ve yokedici savaşlardan korumak için Sovyet Rusya'nın çabalarına katılmalıdır.» (4)

Sovyet Rusya, dünya barışını sağlamak için kapitalist devletlerle işbirliği yapma arzusunu ilk kez Cenova Konferansında belirgin biçimde dile getirmişti. Dışişleri Halk Komiseri Çiçerin, 10 Nisan 1922'deki büyük uluslararası forumda, Sovyet Hükümeti'nin ilk günden beri izlediği barış içinde birlikte yaşamanın ilkelerini gözönüne serdi: «Komünist ilkelerin bakış açısına bağlı kalan Sovyet Delegasyonu, eski düzen ile yeni doğan sosyalist düzenin yanyana varolmasını mümkün kılan şimdiki tarihsel dönemde, bu iki mülkiyet sisteminden herhangi birini benimseyen devletler arasındaki ekonomik işbirliğinin, ekonominin yeniden canlanmasını sağlamak bakımından kaçınılmaz bir zorunluk olduğunu kabul etmektedir.» (5)

Zaman aktı gitti. Emperyalistlerin, Sovyet Devletini yoketme planları bir işe yaramadı, her defasında açık seçik yenilgilere uğradı. Sovyetler Birliği daha da güçlendi; dünyanın akışı üzerindeki etkisi de yoğunlaştı. Ne var ki, Proletarya Devletinin, diğer ülkelerle barış içinde ve

(4) 10. Tüm Rusya Sovyetleri Kongresi, belgeler 1923, S. 17.
(5) Sovyet Dış politikası tarihi, kısım 1. 1969, S. 197.

işbirliği yaparak yaşama isteklerinde bir değişiklik olmadı. Sovyetler Birliği Merkez Yürütme Kongresi'nin 1933'deki 4. oturumunda şu açıklama yapıldı: «Barışın sağlanması, yalnızca bizim çabalarımıza bağlı olamaz. Bu, diğer devletler ile işbirliğini ve onların katkısını da gerektirir... Biz, hedefi barışın sağlamlaştırılması olan, örgütlenmiş barışçıl bir işbirliğini hiç bir zaman reddetmedik; buna karşı direnmedik ve direnmeyeceğiz.» (6)

Sosyalizmin başarısıyla birlikte Sovyetler Birliği, dünya politikasını gittikçe daha aktif biçimde etkileyen büyük bir politik, ekonomik ve kültürel güç haline dönüştü. Barışın korunmasını isteyen tüm halkların ve devletlerin bir odak noktası olduğu gibi, tüm ülke emekçilerinin savaş tehlikesine karşı verdikleri savaşımın kalesi durumuna geldi. Özellikle faşizmin gölgesi tüm Avrupa'ya ve dünyaya çöktüğü zaman, Sovyetler Birliği'nin bu rolü, apaçık ortaya çıktı. Uluslararası emperyalizmin, özellikle Amerikan emperyalizminin şımarttığı nazizim, halkların bağımsızlıklarını ve özgürlüklerini ayakları altına almakta gecikmedi; uluslararası anlaşmaların hiç birine saygı göstermedi. Bu acı dolu günlerde, tüm dünyayı saran faşizm tehlikesine karşı halkları ve devletleri ortak bir güvenlik için birleşmeye çağıran ses, Sovyetler Birliği'nin sesiydi. Örneğin, 1938'de, Hitler birlikleri hiç sıkılmadan Avusturya'nın bağımsızlığını ayaklar altına aldıklarında, halklar, Moskova'dan Sovyet Hükümeti'nin acil ve kararlı uyarısını işittiler: «Yarın çok geç olabilir, oysa bugün tüm devletlerin, özellikle büyük devletlerin, barışın kurtarılmasına yönelik ortaklaşa ve açık seçik bir tavır takınmaları için henüz zamanları vardır.» (7)

Bilindiği gibi batılı güçler, Sovyetler Birliği'nin uyarı-

(6) SSCB dış politikası belgeleri, cilt 16. Moskova, 1970, S. 786.
(7) 1917 den 1945 e kadar Sovyet dış politikası, S. 381.

larına kulak asmadılar. O zamanlar, burjuva devletlerinin politikalarına egemen olan emperyalist çevreler, özellikle Batı Avrupa çevreleri, Sovyet halkına karşı öylesine kör bir nefret taşıyorlardı ki, basbas bağıran gerçeğin farkına bile varamadılar: Hitler faşizmi, yalnızca Sovyetler Birliği'ni değil, Hitler'e serbest hareket olanağı sağlayan liderlerin işbaşında bulundukları batı devletlerini de tehdit ediyordu. Olayların daha sonraki gelişimi, Sovyet uyarılarının doğruluğunu tamamen ve tümüyle kanıtladı: Hitler faşizmi, ilk askerî darbelerini önce kapitalist Avrupa ülkelerine karşı yöneltti ve ancak daha sonra SSCB üzerine yürüdü.

Milyonlarca insanın varolması ya da olmaması, halkların varlığının ortadan kalkması ya da sürmesi anlamına gelen bu çok tehlikeli dönemde dünya, Oktobr Devrimi'nin, Sovyetler Birliği'ndeki sosyalist devrimin, insanlığın kaderi açısından taşıdığı tarihsel anlamı kavrama olanağı buldu. Bugün en su katılmamış Sovyet karşıtları ve anti-komünistler bile, faşizmi yere seren Sovyetler Birliği'nin bu tarihsel müdahalesi nedeniyle, dünya tarihinin oluşumunun bambaşka bir yön almaktan kurtarıldığını kabul etmektedirler.

Şurası açık seçik bilinmektedir: Hitler Almanyası ve müttefikleri yenildi; savaş anti-Hitler koalisyonunun zaferiyle sonuçlandı. Eğer Avrupa ve Asya halklarının birçoğu özgürlüklerini ele geçirebildilerse, bu oluşumların tümü, Sovyetler Birliği'nin, emperyalizmin saldırganlığına karşı koyabilen ve anti-faşist mücadele temeli üstünde insanlığın tüm ilerici güçlerini birleştirebilen büyük bir kuvvet olmasından ileri gelmiştir.

Sovyetler Birliği, savaştan büyük bir güç olarak çıktı. Orta ve Güney Avrupa'nın bir dizi ülkesi sosyalizme yöneldi. Sovyet halkının kurtuluş savaşındaki tarihsel başarısından esinlenen ve bu başarı karşısında takdir duygu-

ları besleyen ulusal kurtuluş güçleri, emperyalist sömürge sisteminin zincirini kopardılar ve sömürgeciliği çökertmeye başladılar. Milyonlarca insan, yeni bir yaşamın temellerini attılar. Demokratik ve ilerici güçler kuvvetlendi. Tüm bunlar, sağlam bir barış ortamı kurulmasını mümkün kıldı.

Gelgelelim, bu yolun üstünde bazı tehlikeler belirdi. Kapitalist ABD tekelleri, İkinci Dünya Savaşı'nda halkların acılarından ve kanlarından büyük kazançlar sağladılar. Onlar, bu kazançlarından vazgeçmeye hiç de niyetli değillerdi; tersine daha yüksek kazançlar peşindeydiler. Silah fabrikatörleri, militaristlerle işbirliği içine girdiler; bunlara diğer gerici çevreler de katılınca, saldırganlık politikasının ve savaş hazırlığının körükleyicileri bir araya toplanmış oldular. Silahlanma yarışı hızlandı, yeni yeni ülkeler bu silahlanma yarışının içine girdiler. Amerikan militarizmi akıl almaz boyutlara ulaştı. Amerikan askerî kliği, bağımlı ülkeleri askerî üslerle donattı. Birçok kapitalist ülke, kendini bir anda Kuzey Atlantik Paktı'nın örümcek ağı içinde buldu; ayrıca, sosyalist devletlere karşı başka saldırgan bloklar kuruldu. ABD'nin geçici atom tekelinin çekimine kapılan birçok emperyalist ülke, savaş hummasına tutuldular. Bunlar, emperyalist politikanın özgül bir biçimi olan soğuk savaşı barışın yerine geçirdiler ve dünya halklarını, emperyalist sömürünün alabildiğine yayılan ağları içine sürüklediler.

Soğuk savaş, dünyayı birbirine düşman askeri-politik kamplara ayırdı. Birçok devlet arasındaki normal ilişkiler sona erdi. Bazı ülkelerin sosyal yaşamları altüst oldu. İnsan kafasının görkemli kazanımları, yine insanın kendisine karşı yönelen bir tehlike haline geldi. Emperyalist sömürgeciler, sıcak savaşın yerine soğuk savaşı koymuşlardı. Soğuk savaş, aşırı gericiliği besleyen bir ortam oluşturdu, halkların sosyal ilerlemesini engelledi ve ta-

rafsız kalmak isteyenleri de kendi ağı içine çekti. Gezegenimiz üstündeki yaşamı tümüyle kararttı.

Sovyetler Birliği, Lenin'in dış politika ilkelerine bağlı kalarak bu karmaşık uluslararası durumda, halkların güvenliğini ve barış içinde yaşamalarını tutarlı, kesin bir şekilde savunmaya devam etti.

Sovyetler Birliği, devletlere ve dünya kamuoyuna, nükleer ve diğer kitle imha silahlarının yasaklanması, silahlanma yarışından vazgeçilmesi, askeri giderlerin kısıtlanması, askeri blokların dağıtılması v.b. gibi öneriler sunarak uluslararası gerilimi artıran her girişimin önünü almaya ve yumuşamayı sağlamaya çaba gösterdi. Bu yolda, Birleşmiş Milletler nezdinde girişimlerde bulundu. Bütün bunlar, elbette ki sonuçsuz kalmamışlardı. Bugün SSCB'nin ve diğer sosyalist ülkelerin aktif barış politikalarının etkisiyle, politik ortamda olumlu dönüşümlere tanıklık etmekteyiz. Barış düşünceleri, kamuoyunda gitgide daha çok taraftar bulmakta ve savaş politikasından yana olanlar manevî ve politik yönden tecrit edilmektedirler.

Alman yazarı Anton Zicka'nın «Amerikan Yüzyılının Sonu, Sınırlı Olanaklar Ülkesi. ABD» adlı kitapta, Amerikanın uğradığı şu prestij kayıpları sıralanmaktadır: Atom ve Hidrojen bombası tekelinin yitirilmesi (1945-1953), Uzay araştırmalarında öncülüğün kaptırılması (Sputnik 1957), Küba çıkarmasının başarısızlıkla sonuçlanması (1961), Vietnam savaşı ve ABD ordusunun prestijini yitirmesi (1965-1972), Amerikan ödemeler dengesinin tehlikeli bir biçimde bozulması (1971), Çelik üretiminde birinci sıranın yitirilmesi (1972) (8).

Barışsever ülkeler, uluslararası ilişkilerde, bugün tanığı ve taraftarlarından biri olduğumuz derin dönüşümle-

(8) A. Ziscka: Amerikan yüzyılının sonu, Oldenburg 1972, S. 35.

rin elde edilmesi için çok uğraştılar. Güvensizlikten yumuşamaya, normalleşmeye ve işbirliğine yönelen bu değişmenin gerçekleşmesi için yalnızca zamana değil, aynı zamanda yürekli ve ileri görüşlü bir politikaya da ihtiyaç vardı.

Bu dönüşümün tayin edici önkoşullarından biri, sosyalist ve barışsever ülkelerin, kuvvet dengesini temelden kendi lehlerine çevirmeyi başarmış olmalarıydı.

Bilindiği gibi Amerikalı emperyalistler, soğuk savaş sırasında askerî yönden de üstünlük sağlamaya çalışmışlar; militaristler, bu süreç içinde başka devletlere karşı sürdürmeyi amaçladıkları dikta politikasının temel araçlarını elde ettiklerine inanmışlardı. Sovyet işçileri, mühendisleri, bilim adamları ve teknikerleri, bu üstünlüğe nihayet son verdiler. SSCB, kısa bir süre içinde Amerikan atom tekelini geçersiz kıldı ve ABD'den önce hidrojen bombasını yaparak, dünyada yeni bir kuvvet dengesinin kurulmasını sağladı.

Bu olgu, Başkan Nixon'un Amerikan Kongresi'ne 1970 Şubatında yaptığı şu açıklamada açıkça belli olmaktadır: «1970'lerde ABD'nin Dış Politikası» adlı raporunda, Nixon, dünyadaki önemli kuvvet dengesi değişimlerine değinmekte ve şöyle demektedir: «Son yirmibeş yıl içinde, stratejik yönden önemli kuvvet değişiklikleri ortaya çıkmıştır. 1945 ile 1949 arasında, yeryüzünde atom tekeline sahip yegane ülkeydik. 1950 ile 1966 arasında, stratejik silahlar yönünden önemli bir üstünlüğü elde tutuyorduk. Bugün Sovyetler Birliği, güçlü ve mükemmel stratejik silahlara sahiptir; bu silahlar, bizimkilere çok yakın niteliktedir.» Ve devam ediyor: «1970'lerde Sovyetler, muhtemelen öyle stratejik silahlara sahip olacaklardır ki, bunlar yer yer

bizimkilere yakın, hatta bazı kategorilerde bizimkilerden de üstün nitelikler taşıyacaklardır» (9)

Sovyetler Birliği'nin yanısıra, bu dönem içinde diğer devrimci güçlerin de ortaya çıkarak ağırlık kazanmaları, durumu daha da karmaşıklaştırdı. Dünya sosyalizmi dev adımlarla ilerledi. Tarihsel açıdan başlangıç noktaları birbirine eşit olmadığı halde, kapitalizm ile sosyalizm arasındaki rekabet, yeni toplum düzenin aldığı etkileyici sonuçlarla birlikte sosyalizm lehine bir dönüşüme uğradı. 1950'lerde sosyalist ülkelerin dünya üretimindeki payları yüzde yirmi iken, bu rakkam, 1972'de yüzde otuz dokuza yükseldi. Bu temel üstünde sosyalist birliğe dahil ülkelerin dünya politikasında ve uluslararası olayların seyrindeki etkisi, genel barışa ve güvenliğe hizmet ederek yoğunlaştı.

Sosyalizm : barış içinde birlikte yaşamanın kalesi

Yeryüzünün ilk barışçı ülkesi olan Sovyetler Birliği, barış içinde birlikte yaşama düşüncesini ortaya attı. Ama daha o dönemlerde bile, barışçı bir dış politikanın tamamen yeni ilkelerinin ortaya konması ve Sovyetler Birliği'nin bu ilkeleri kabul ettirmek için yürüttüğü inatçı savaşım, uluslararası ilişiklerde büyük etkiler yarattı. Ve hele sosyalizm tek bir ülkenin sınırlarını aşıp da bir dünya sistemi olmaya yüz tutunca, sosyalist dış politikanın bu olumlu etkisi de yoğunlaştı.

Barış politikasının kurucusu Lenin, bu politikanın büyük bir geleceği olacağını söylemişti. Lenin büyük bir inançla, proletarya yönetiminin, yani emekçilerin iktidarının ulusal bir güçten uluslararası bir güce dönüşmesi ölçüsünde, dünya politikası üzerinde belirleyici bir etki

(9) New York Times, 19 Şubat 1970.

yapma yeteneğinin de artacağından sözetmişti. Bu tahmin, yüzyılımızın ikinci yarısında gerçekleşti.

Sosyalist ülkeler topluluğu, dünya barışının güçlü bir kalesi oldu. Bir yandan sınıf çıkarlarının, sosyo - politik toplum düzeninin ve ideolojinin ortak olması, öte yandan sosyal ve ulusal kurtuluş savaşımlarındaki ortak çıkarları, halkların sosyalist kazanımlarını, onurlarını, bağımsızlıklarını ve genel barışı koruyan sağlam bir paktın kurulmasını sağlamaktadır. Deneyimler kanıtlayıcı bir biçimde göstermiştir ki, sosyalist ülkelerin kardeşçe birlikleri, sosyalist kampa saldırmak, onu zayıflatmak, ve emekçilerin kazanımlarını yok etmek isteyen güçlere karşı en geçerli engeldir. Çabalarını birleştirmek suretiyle, basit bir güç ortaklığından öteye giden sosyalist ülkeler, önemli ölçüde bir güç kazanarak ve sosyalizmin üstünlüklerinden yararlanarak, dünyanın gelişimini etkilemektedirler.

İnsanlık tarihinde henüz hiç bir toplum düzeni, hiç bir ideolojik akım, Sosyalizm ölçüsünde büyük bir rol oynamış değildir. 1917 Devriminden buyana, sosyalizmin üstünde yer aldığı topraklar genişleyip durmuştur. Dünya nüfusuna oranla sosyalist kampın nüfusu da artmış, sosyalist ülkelerin dünya üretimindeki payları büyümüştür. Sosyalist devletlerin dış politikaları, ekonomik ve askeri güçleri ile politik birliklerine ve bağlılıklarına dayanır. Bütün bunlar, sosyalist ülkeler topluluğunu çağımızın önde gelen devrimci gücü, anti-emperyalist savaşımda tayin edici bir etken genel barışın ve uluslararası güvenliğin güçlü bir kalesi yapmıştır. Sosyalist devletlerin dış politikaları, kapsamları ve hedefleri bakımından sınıfsal ve uluslararası bir politikadır. Özellikle bu politikanın sosyalist karakteri, onun barış tutkusunu belirler. Barış içinde birlikte yaşama politikası, sosyalist ülkeleri, emperyalizmin saldırgan kurnazlıklarına ve gericiliklere karşı kararlı bir savunma çizgisinde birleştirir. Bu çizgi, halkların haklı ba-

ğımsızlık ve sosyal ilerleme savaşımının tayin edici biçimde desteklenmesine kadar uzanır.

Sosyalist ülkelerin dış politikasını yürüten komünist ve işçi partileri, barış içinde birlikte yaşama ilkelerini dünyaya kabul ettirmenin uluslararası ilişkilerde kısa süreli bir süreç olmadığını bilirler. Bu süreç, bütün bir dönemi kapsayan, emperyalist saldırganlarla mücadele ve onları frenleme çabalarıyla birlikte yürüyen bir süreçtir. Gerçekten sınıfsal bir öz taşıyan, uluslararası yaşamın nesnel gelişim yasalarının analiziyle elde edilmiş bir barış içinde birlikte yaşama anlayışı, sosyalist ülkelerin dış politikalarını sağlam bir temel üstüne kurmalarına ve acil sorunların çözümünde tutarlı bir yol izlemelerine olanak sağlar.

Uluslararası politikalarını ortaklaşa belirlemeleri ve geliştirmeleri, dış politika eylemlerinde işbirliğine gitmeleri, sosyalist topluluğa üye ülkeler açısından çok önemlidir. Emperyalist kamp, devletler arasındaki sert çelişkilerle ikide birde çatlamalara uğrarken, sosyalist topluluğun ülkeleri, diplomatik yönden birlik içinde ve bir cephe halinde hareket etmektedirler. Sosyalist devletlerde dış politikanın koordine edilmesi için değişmez bir dayanak da, barış ve uluslararası güvenlik için savaşımın tüm halkların özgürlük ve bağımsızlık için verdikleri savaşımla organik olarak birleştirilmesi ve onların kendi kaderlerini tayin etmeleri biçimindeki yasal haklarının sağlanması çalışmalarıdır.

İnsanlık, devletler-arası ilişkilerde açık seçik, belirgin ilkeleri getirmiş olduklarından dolayı Sovyetler Birliği'ne ve sosyalizme güven duymaktadır. Emperyalist devletler, halklarla ilişkilerinde dikta ve boyun eğme yöntemlerini zorla kabul ettirme yoluna başvururlar. Sosyalizm ise, halklar ve devletler arasında insancıl anlayışlara dayanan ilişkiler kurarak bunların karşısına çıkmaktadır.

SBKP MK Genel Sekreteri Brejnev'in 1971 Fransa ziyareti sırasında, Sovyetler Birliği ile Fransa arasındaki işbirliğinin önemli ilkeleri formüle edilmişti; bu ilkeler, farklı sosyal sistemlere sahip ülkeler arasında sürekli ilişkiler sağlanması bakımından büyük önem taşımaktaydılar. Bundan sonra, Varşova Paktı ülkelerinin ortak belgelerinde, bu ilkeler daha da geliştirildiler.

Burada, Varşova Paktı'na katılan devletlerin politik danışman heyetinin, 1972 Ocağında Prag'da ortaklaşa olarak yaptıkları Avrupada barış, güvenlik ve işbirliğine ilişkin açıklamaya değinmek yeter.

Bu toplantıda ortaya atılan Avrupada ortak güvenlik ilkeleri, olağanüstü uluslararası önem kazanmış ve belli ölçülerde, başka bölgelerdeki devletler arasında da sürekli ilişkiler kurulması bakımından birer dayanak teşkil etmişlerdir. Bu ilkeler şunlardır:

Sınırların dokunulmazlığı: Bugün Avrupa devletleri arasındaki sınırlar, İkinci Dünya Savaşından sonra çizilmiş sınırlar da dahil olmak üzere, dokunulmaz sınırlardır. Bu sınırların herhangi bir şekilde ihlâl edilmesi, Avrupa barışını da tehlikeye sokacaktır. Bu nedenle, günümüzdeki mevcut sınırların dokunulmazlığı ve Avrupa devletlerinin toprak bütünlüğü, gelecekte de büyük bir titizlikle korunmalı ve bir devletin diğer bir devlete yönelik toprak talepleri tamamen ortadan kalkmalıdır.

Şiddete başvurmaktan vazgeçme: Avrupa devletleri arasındaki ilişkilerde ne şiddete başvurmak, ne de tehdit yollarını kullanmak mümkündür. Devletler arasındaki tüm tartışmalı sorunlar, kesinlikle politik araçlarla ve barışçıl yollardan, halkların karşılıklı çıkarlarına uygun temel ilkeler gözetilerek ele alınmalı; yasal hakları, barışı ve güvenliği tehdit altına sokmadan, görüşmeler yoluyla çözümlenmelidir.

Barış içinde birlikte yaşama: Tarihsel gelişimin akışı içinde, Avrupa'da iki farklı sosyal sisteme sahip devletler ortaya çıkmışlardır. Bunlar, sosyalist devletler ile kapitalist devletlerdir. Bu iki sistemin birbirinden farkı, aralarında her türlü ilişkinin kurulması bakımından aşılmaz bir engel olarak görülmemelidir. Farklı sosyal sistemlere sahip Avrupa devletleri, savaşı, kendi politikalarını kabul etirmenin bir aracı olarak kullanmadıkları sürece, barışın çıkarları doğrultusunda karşılıklı anlayışa ve işbirliğine dayanan ilişkiler kurabilirler, kurmalıdırlar.

Barışın sağlanması için iyi komşuluk ilişkilerinin ve işbirliğinin dayanması gereken temeller: Avrupa devletleri arasındaki iyi komşuluk ilişkileri, ulusal bağımsızlık, hak eşitliği, başka devletlerin içişlerine karışmama ve karşılıklı yarar ilkelerine dayanmalı, bu ilkelere göre geliştirilmelidir. Böyle bir yaklaşım, Avrupa devletleri arasındaki ilişkilerde sürekli bir politika ve tüm Avrupa halklarının yaşamında sürekli bir etken durumuna gelmeli; Avrupa'nın çeşitli yerlerinde iyi komşuluk ilişkilerine ve karşılıklı anlayışa yol açmalıdır. Avrupa devletleri arasındaki ilişkilerin, bu kıtayı askerî bloklara bölmekten alıkoyacak biçimde düzenlenmesi ve geliştirilmesi zorunludur.

Devletler arasında yararlı ilişkiler: Barış koşulları altında, yararlı ve çok yönlü karşılıklı ilişkiler kurulmalı; bu ilişkiler, Avrupa devletlerinin ekonomi, bilim ve kültür alanlarını kapsadığı gibi, turizm ve çevre kirlenmesi alanlarına da uzanmalıdır. Bu ilişkilerin geliştirilmesi, Avrupa'da ortaya çıkmakta olan güvenlik ve işbirliği sisteminin güçlendirilmesine yol açacaktır; Avrupa halklarının barış, refah ve güvenlik içinde yaşamalarının maddî temellerini yaratarak, bu işbirliğine güçlü bir katkıda bulunacaktır.

Silahsızlanma: Dünya barışının sağlamlaştırılması için, Avrupa devletleri genel ve tam bir silahsızlanmaya yönel-

meli, özellikle nükleer silahlardan arınma sorununa bir çözüm aramalı; aynı zamanda, silahlanma yarışına son verecek ya da sınırlamalar getirecek tedbirlerin gerçekleştirilmesi için girişimlerde bulunmalıdırlar.

Birleşmiş Milletler Örgütü (UNO)'nun desteklenmesi: Avrupa devletlerinin hedefleri, uluslararası düzeyde UNO yasalarının belirlenimlerine, onun dünya barışını ve uluslararası güvenliği ayakta tutma, devletler arasında dostça ilişkilerin ve işbirliğinin geliştirilmesi ilkelerine uygun düşmektedir. Avrupa devletleri, Birleşmiş Milletler Örgütü'nün desteklenmesinden yana olup, UNO-anlaşması gereğince bu örgütün güçlendirilmesine çalışmaktadırlar.

Sosyalist devletler tarafından ortaya konan ve devletlerarası ilişkilere kadar uzanan bu yüksek ilkeler, hem Avrupa'nın, hem de tüm dünya halklarının çıkarlarına uygun düşmektedirler.

Kırım, son yıllarda sosyalist ülkelerin komünist ve işçi partileri liderlerinin buluşma yerlerinden biri oldu. 1971-72 ve 73 yıllarında, kardeş partilerin Merkez Komitesi Genel Sekreterleri bir araya geldiler.

Her ne kadar bu buluşmaların kısa bir geçmişi varsa da, bunlar artık bir gelenek halini aldılar. 1971 yılında komünist ve işçi partilerinin liderleri Kırım'da biraraya geldiklerinde, 1969 Moskova Toplantısında yapılan, uluslararası duruma ve geleceğe ilişkin tahminlerinin doğru çıktığı, bu toplantıda belirlenen ortak yönelimin doğru sonuçlar getirdiği ve özellikle dünyadaki gerilimin azalmasına yol açmakla bunu kanıtladığı üzerinde görüş birliğine varmışlardır.

1972'deki ikinci Kırım buluşması, kardeş sosyalist partilerin bağlılığını ve eylem birliğini sağlamlaştıran ikinci bir adımdı. Bu buluşma, sosyalist devletlerin ağırlıklarını koydukları politikanın, diğer ilgili devletlerin de yapıcı bir tutum içine girmeleri ve ilerici kamuoylarının bu doğ-

rultuda faaliyet göstermeleri halinde, Avrupa'da sürekli bir barışın kurulabileceği inancını kuvvetlendirmiştir.

1973'deki üçüncü toplantıya katılanlar, uluslararası barış politikası üzerinde sosyalist ülkelerin gitgide artan etki gücüne sahip olduklarını görmüşlerdir. Bunlar, uluslararası durumda ortaya çıkan belli başlı olumlu değişimleri tesbit etmişlerdir: Değişik sosyal sistemlere sahip devletlerin barış içinde birlikte yaşamaları, uluslararası alanda gittikçe daha çok taraftar bulmaktadır. Sosyalist ve kapitalist ülkeler arasında, karşılıklı çıkarlara dayanan ekonomik işbirliği yayılmaktadır. Barışın ve uluslararası güvenliğin teşvik edilmesi için yeni ve yapıcı adımların atılmasıyla, bu alandaki umutlar artmıştır. İlgili tüm devletlerin ortak çabalarıyla; dünyadaki olumlu gelişimlerin sağlamlaştırılması, varılan anlaşmaların ve yapılan sözleşmelerin kesin ve tutarlı bir şekilde gerçekleştirilmesi ve baş hedef olan genel bir barışın sağlanması yolunda kararlı bir şekilde ilerlenmesi gereği üzerinde durulmuştur.

Kırım'daki bu toplantılar, tüm dünyada büyük bir dikkatle izlenmiş ve Varşova Paktı devletlerinin barışı sağlama çabalarının gözle görülür bir ifadesi olarak değerlendirilmiştir. Bu buluşmalar göstermektedir ki, sosyalist ülkeler tarafından edilen sözlerin arkasında gerçek pratik olgular yatmaktadır. Sosyalist devletlerin politikası ile, tüm uluslararası yumuşama süreci önemli ölçüde birleşmişlerdir. Yumuşama süreci, gitgide daha derin boyutlar kazanarak uluslararası yaşamın daha geniş ve yeni alanlarını kapsamakta; barış içinde birlikte yaşama politikası; bağımsızlık, eşitlik, başka devletlerin içişlerine karışmama ve uluslararası ilişkilerde karşılıklı yararlar gözetme ilkelerini zorunlu kılmaktadır.

Brejnev'in Ocak 1974'de Küba'ya yaptığı ziyaret sırasında imzalanan Sovyet-Küba ortak bildirisinde «...kuvvet dengesinin genel anlamda sosyalizm lehine değişme-

sinin bir sonucu olarak ve sosyalist devletler topluluğu üyelerinin uyum halindeki politikaları yanısıra, tüm ilerici ve barışsever güçlerin uluslararası ilişkilerde oynadıkları aktif rol sayesinde soğuk savaştan gerilimin azalmasına doğru, değişik sosyal sistemlere sahip devletlerin barış içinde birlikte yaşama ilkelerini gitgide daha tutarlı bir şekilde uygulamalarına doğru» uluslararası ilişkilerin pratiğinde bir dönüşümün başladığına dikkat çekilmiştir. (10)

Sovyetler Birliği Komünist Partisinin Barış programı insanlığa hizmet etmektedir

Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler tarafından izlenen dış politikanın alabildiğine gerçekçi olduğu görülmektedir. Bu politika, barışa doğru umut dolu yollar açmakta ve çözümleri için gerekli önkoşulların mevcut bulunduğu sorunları ortaya koymaktadır. Sosyalist barış politikası, iyi dileklere dayanmak yerine, gerçek durumları gözönünde tutmakta ve dünyadaki kuvvet dengesini dikkate alarak hareket etmektedir.

Bunun en belirgin örnekleri, Sovyetler Birliği'nin ve sosyalist topluluğun diğer üyelerinin 1970'lerin başından bu yana gerçekleştiregeldikleri geniş kapsamlı dış politik girişimlerdir. Bu girişimler, uluslararası yaşamın akışını geniş ölçüde değiştirmiştir. Batı ülkelerinde «Sovyet barış saldırısı» adını alan bu dış politika eylemleri, hani böyle bir tanımı gerçekten de haketmişlerdir. Sovyetler Birliği, gerçekten de savaş ve askerî serüven kundakçılarına karşı bir barış saldırısının önderliğini yapmaktadır. Barış adına büyük bir saldırıdır bu; ve hiç bir kapitalist ülke, böyle bir barış saldırısının başını çekecek durumda değildir. Bu, kapitalizmin yapısal özelliğinden doğmaktadır. Ger-

(10) Yeni Almanya, 5. Şubat 1974.

çek bir barış saldırısını, sosyal düzeninin ve karakterinin bir icabı olarak ancak sosyalist bir ülke yapabilir.

İnsanın aklına şöyle bir soru gelebilir: Bu saldırı neden 1960'ların değil de, 1970'lerin başında başlatılmıştır. Oysa bunun cevabı açıktır: Böyle bir barış saldırısı için 1960'larda önkoşullar yetersizdi.

1970'lerin başında uluslararası kuvvet dengesinde nitelikçe büyük değişimler ortaya çıktı. Bunlar sosyalizmin ve barışın lehine, emperyalizmin ve saldırganlığın aleyhine olan dönüşümlerdi.

Bu tarihlerde, ekonomik ve politik alanlarda olduğu kadar, savunma alanında da büyük bir atılım kaydeden sosyalist topluluğa üye ülkelerde olağanüstü bir gelişime tanık olundu. Sosyalist ülkelerin ekonomileri büyümüş, sosyalizmin politik olanakları güçlenmişti. Varşova Paktı'nın savunma örgütü geliştirilmiş ve sosyalist ülkelerin dış politikasındaki koordinasyon yaygınlaştırılmıştı. Ekonomik alandaki işbirliği yeni bir evreye girmiş, sosyalist ekonomik bütünleşme programı 15 yıldan 20 yıla uzatılmıştı. Sosyalizmin barışsever dış politikası, uluslararası politikada daha etkin olmaya başlamış, «komünizm tehlikesi» safsatası, soyut bir deyim olma durumuna düşmüştü.

Sosyalist toplumun gücünün durmadan artması, emperyalist çevrelerin Sovyetler Birliği'ne ve sosyalizme karşı askerî bir üstünlük sağlama hayallerini de yıktı. Tersine, silahlanmanın getirdiği olumsuz sonuçlar, batı ülkelerinde kendini gittikçe daha çok duyurmaya başladı; silahlanma yarışını başlatan ve böylece tüm insanlığın çıkarlarını tehlikeye sokan emperyalizm, silahlanma yarışının olumsuz sonuçlarını görmeye başladı.

Aynı zamanda, emperyalizmin durumu da oldukça sarsıldı. Vietnam'daki Amerikan saldırganlığı askerî ve politik bir darbe yedi. Emperyalist kamp içindeki kuvvet

dengesi önemli ölçüde yer değiştirdi. ABD'nin İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kurduğu Avrupa egemenliği zayıflamaya yüz tuttu. Amerika'nın kapitalist ağaları, dolaylı sömürücülere dönüştüler. Savaş sonrası dönemde ABD'ye bağımlı duruma düşen İngiltere, Fransa, Federal Almanya ve İtalya, kendi ayakları üstüne basmaya ve Amerikayı sıkıştırmaya başladılar.

1970'lerin başında Amerika'nın ekonomik gücü, rakiplerininkine eşit oldu. Amerikan doları, kapitalist para sisteminin önemli ölçüde zayıflamasına yol açtı; bu, giderek sürekli bir bunalıma dönüştü. Japonya, kapitalist ülkeler arasında ikinci plana yükseldi. Emperyalist güçler üç merkezde toplandılar: ABD, AET (Batı Avrupa ülkeleri) ve Japonya. Emperyalizmin kendi içindeki çelişkiler gittikçe keskinleşti. 1950-60 arasında Amerika'nın egemenlik ağı içinde bulunan kapitalist ülkeler, Amerikan boyunduruğundan kurtulma ve kendi ulusal çıkarlarına uygun düşecek bir dış politika uygulama isteklerini yoğunlaştırdılar. Fransa ve Yunanistan NATO'dan ayrıldı. NATO'nun ve diğer emperyalist askerî blokların bunalımı gün ışığına çıktı.

Kapitalist kampta, NATO'nun o zamana değin süregelen dış politika çizgisine, sonuçları iyice düşünülmemiş silahlanma politikasına, soğuk savaşa ve askerî serüvenlere yol açan tutumuna karşı protesto sesleri yoğunlaştı. NATO stratejisinin askerî-politik ilkeleri, anti-Amerikancı, hattâ prokomünist bile diyemeyeceğimiz kişiler tarafından kıyasıya bir eleştiriye hedef olmuşlardı. Düşüncede yeni değerlendirmeler başgösterdi. Kuvvet politikasının açıktan açığa iflâs etmesi, batının etkin çevrelerinin, iflâs etmiş bu politikayı **ad acta** (arşive gönderme) gerektiği gerçeğini kabul etmelerine yol açtı.

Sosyalizmin ve uluslararası barış güçlerinin yenilmez kuvvetlerini kabul etmek zorunda kalan kapitalist ülke-

lerin aklı başında yöneticileri, atom çağında barış politikasından başka politika izlenemeyeceğini, barış içinde birlikte yaşama politikasından başka hiç bir politikanın kapitalist ve sosyalist ülkeler arasında normal ilişkilerin kurulmasına olanak vermeyeceğini görmeye başlamışlardır. Bu gerçek, sosyalist ülkeler açısından ve barış sorunu bakımından büyük önem taşımaktadır. Çünkü Lenin'in de dediği gibi, «Sorunların savaş yoluyla çözümlenmesinden yana olan, ya da bu eğilimler karşısında pasif bir tutum izleyen burjuva temsilcileriyle uğraşmamız, ihmal edilecek bir husus değildir.» (11)

Ayrıca, Avrupa, Asya ve Amerika'daki geniş halk yığınlarının barış ve savaş karşısında tamamen değişik bir tutum göstermeye başlamaları da çok önemlidir. Soğuk savaş, kapitalist ülkelerde toplumsal güçlerin özgür olarak gelişmesini engellemiştir. Sosyalistlerin ve diğer barışsever devletlerin çabalarıyla soğuk savaş politikası yenilgiye uğrarken, batının çeşitli halk kesimlerinden gelen sesler, barış içinde birlikte yaşama politikasının desteklendiğini göstermektedir. Halklar, soğuk savaşın silahlanma yarışından bıkmışlardır. Artık, o karanlık geçmişin üstüne bir çizgi çekmek, soğuk savaşı ortadan kaldırmak ve uluslararası bir yumuşamayı gerçekleştirmek istemektedirler.

Leonid Brejnev, barış güçlerinin dünya konferansında şunları söyledi: «Günümüzdeki uluslararası gelişimin önemli noktalarından biri, halk kitlelerinin, kitle örgütlerinin ve siyasal partilerin, barış ve savaş sorunlarının çözümüne aktif olarak katılmalarıdır. Bu, kuşkusuz insanlığın tarihsel deneyimlerinin doğal bir sonucudur. Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarının acı anıları ve nükleer bir silahın kullanılmasından doğacak felâketlerin bilinmesi, ge-

(11) W. I. Lenin: Bütün Eserleri, Cilt 33, S. 250.

zegenimizdeki insanları uyararak onların etkili bir tavır takınmalarına ve insanlık tarihinin hiç yaşamadığı bir trajediyle karşılaşmasını önlemelerine yol açmaktadır.

«İçinde bulunduğumuz atom çağında, halkların barış savaşımı, yeni ve daha derin, köklü bir dayanışma ruhu göstermekte ve giderek halkların dünya tarihinin akışından duydukları ortak sorumluluk artmaktadır. Bu duygu, barışın sağlamlaştırılması için verilen savaşımda ve uluslararası güvenlik sisteminin kurulmasında güçlü bir destek, önemli bir itici güç olmaktadır.

«Günümüz dünyasında görülen değişimlerin, büyük ve önemli ölçüde toplumsal güçlerin faaliyetlerinin bir ürünü; halk kitlelerinin bugüne kadar görülmemiş ölçüde ortaya koydukları bir aktivite ile keyfiliğe, zorlamaya ve saldırganlığa hiç bir şekilde katlanamayacaklarını kanıtlayarak sarsılmaz bir barış inancı taşımalarının bir sonucu olduğunu güvenle öne sürebiliriz.» ([12])

Böylece, 1970'lerin başında, barışçı demokratik güçlerin, savaşçı emperyalist saldırganlığa karşı kararlı bir eylem başlatmaları için gerekli olan önkoşullar doğdu.

Bu barış taarruzunun başlatıcısı, Sovyetler Birliği Komünist Partisi idi.

SBKP'nin ve Sovyet Devleti'nin güçlü barış saldırısının, SBKP 24. Kongresi'nde maddî bir temele kavuştuğunu görüyoruz. 1971 ilkbaharında ortaya konan program, kısa süre içinde tarihsel önem taşıyan bir belge durumuna gelmiştir. Bu belgede, Sovyetler Birliği'nin dış politikasının temel ilkeleri de özet olarak ortaya çıkmaktadır. Brejnev, Parti Meclisi önünde barış programını açıklarken şunları söylemiştir:

(12) L. I. Brejnev: 26 Ekim 1973 Moskova, dünya barış güçleri konferansı.

«Sovyetler Birliği, emperyalizmin saldırgan politikası karşısına, barışın etkili bir biçimde korunması ve uluslararası güvenliğin sağlamlaştırılması politikasını çıkarmaktadır. Bu politikanın ana çizgileri iyi bilinmektedir. Partimiz ve Sovyet Devleti, kardeş sosyalist devletlerle, diğer barışsever ülkelerle ve milyonlarca halk kitlesinin tüm dünyadan gelen sıcak ve içten destekleriyle yıllardan beri bu yönde savaşım vermekte, barışı ve halkların kardeşliğini savunmaktadır. SBKP, günümüz koşullarında bu savaşımın somut görevlerinin başında şunların geldiğine inanmaktadır...» (13)

Bu program, günümüzün en mükemmel politik belgelerinden biri olduğu için, onu kelimesi kelimesine vermeyi gerekli buluyoruz:

1 — Güney Asya'da ve Yakın-doğuda patlamaya hazır bunalım alanlarının ortadan kaldırılması, bir saldırıya hedef olan devletlerin ve halkların haklarına saygılı olarak, bu bölgelerde politik bir düzenlemenin gerçekleşmesini sağlamak;

Tüm saldırganlık girişimlerinin ve uluslararası baskıların derhal ve kesin bir biçimde karşılanması. Bu amaçla, Birleşmiş Milletler Örgütü de tüm olanaklarıyla ortaya atılmalıdır;

Şiddete başvurma ve şiddete başvurma tehditleriyle uluslararası sorunların çözümüne kalkışmadan vazgeçilmesi, uluslararası yaşamın yasalarından biri olmalı. Sovyetler Birliği, böyle bir amacı benimseyen her halka bölgesel, ya da ikili anlaşmalar yapmayı önermektedir.

2 — İkinci Dünya Savaşı sonunda Avrupa'da ortaya çıkan toprak (sınır) değişikliklerinin kesin biçimde tanınması. Bu kıta üstünde, yumuşamayı ve barışı sağlama

(13) SBKP 24. Kongresi, Moskova 1971, S. 335.

amacıyla temel bir dönüşüme gidilmelidir. Tüm Avrupa'yı kapsayan bir konferansın toplanması ve başarısı için çalışma;

Avrupa'da ortak güvenliğin sağlanması için gerekli olan her şeyin yapılması. Varşova savunma paktına üye ülkelerin, NATO ile birlikte bu paktı da derhal dağıtma, ya da ilk adım olarak askerî örgütleri dağıtma önerilerini destekliyoruz;

3 — Nükleer, kimyasal, ya da biyolojik silahların yasaklanmasını sağlayan anlaşmaların yapılması;

Yeraltı denemelerini de kapsamak üzere, her yerde nükleer silah denemelerinin durdurulması;

Dünyanın çeşitli bölgelerinde nükleer silahlardan arınmış bölgelerin kurulmasına çalışmak;

Nükleer silahlara sahip olan tüm ülkelerin, bu silahlardan arınmasından yanayız ve atom güçleri için bir konferans toplanmasını istiyoruz. Bu konferansa Çekoslavakya, Amerika, Çin Halk Cumhuriyeti, Fransa ve İngiltere katılmalıdırlar;

4 — Her türlü silahlanmanın önünün alınması için verilen savaşımın yoğunlaştırılması ve etkinleştirilmesi. Silahsızlanma sorunlarının tartışılması için dünya çapında bir konferansın toplanmasından yanayız;

Dış ülkelerdeki askerî üslerin kaldırılmasından yanayız. Özellikle Orta Avrupa gibi askerî çatışma olasılıklarının büyük olduğu yerlerde savaş güçlerinin azaltılmasından ve silahlanmanın önünün alınmasından yanayız;

Askerî çatışma eğilimlerinin ve bu eğilimlerin bilerek ya da raslantıyla uluslararası bunalımlara ve savaşlara dönüşme olasılığının önünü almaya yönelik tedbirlerin geliştirilmesini uygun buluyoruz. Sovyetler Birliği, özellikle ilk planda, büyük devletlerin askerî harcamalarını kısıtlayan sözleşmeli anlaşmalar yapmaya hazırdır.

5 — Birleşmiş Milletler Örgütü'nün, hâlâ varlığını sürdüren sömürge rejimlerinin son bulmasına ilişkin kararının tümüyle gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Irkçılığın ve ayırımcılığın her türlü görünüş biçimi boykot edilmeli ve her yerde yargılanmalıdır;

6 — Sovyetler Birliği, arzu eden ve bu konuda çaba gösteren her devletle her alanda karşılıklı yararlı ilişkiler kurmaya ve işbirliği yapmaya hazırdır. Ülkemiz, dünyanın korunması (çevre kirlenmesi), enerji, ekonomi ve diğer konularla ilgili doğal kaynaklarının kullanılması, ulaşım ve haberleşme sistemlerinin geliştirilmesi, yaygın ve tehlikeli hastalıkların önlenmesi ve ortadan kaldırılması, uzay araştırması, uzaydan ve dünya denizlerinden yararlanma gibi sorunlarda, ilgili tüm devletlerle, bu sorunların çözümü için birlikte çalışmaya hazırdır.»

Bunlar, SBKP'nin barış ve uluslararası işbirliği, halkların özgürlüğü ve bağımsızlığı için verdiği savaşımın programındaki ana noktalardır.

Barış programının açıklanmasından buyana çok uzun bir süre geçmemiş olmasına rağmen, onun büyük dinamik gücü yeterince anlaşılmıştır. Bilimsel sosyalistler tarafından ortaya konan program belgeleri, geniş halk kitlelerinin en öz ve hayatî çıkarlarıyla uyuşmakta ve bu çıkarlar doğrultusunda dünyadaki olayların akışına büyük etkiler yapmaktadır. Günümüzde, SBKP barış programının uluslararası durumu etkileme gücü, bu konuda en kesin kanıtlardan biridir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BARIŞ İÇİNDE BİRLİKTE YAŞAMA İLKELERİNİN TEMELLENDİRİLMESİ

Tarihin öğrettikleri

Uluslararası durumun normalleştirilmesinde, emperyalistler tarafından yaratılan bunalım yuvalarının ortadan kaldırılması ve saldırganlık bölgelerinde politik bir düzenlemeye gidilmesinin sağlanması, başta gelen sorunlardan biridir. Bu göreve, SBKP'nin 24. Kongresi'nde birinci derecede önem verilmiştir.

Güney Asya'daki savaş alanlarının ortadan kaldırılması için yıllardan beri sürdürülen savaşım, dünya politikasının odak noktasında yer almaktadır.

Hindiçini'deki savaş, Amerikan emperyalizminin en saldırgan dışa vurumlarından biridir. Bu caniyane serüveni sahneye koyanlar, çok uzak hedefleri gözlemekteydiler. Bunlar, Asya'daki sosyalist öncülerden birini yoketmek, Güney Asya halklarına özgürlük ve ilerlemeye giden yolları tıkamak, ulusal kurtuluş hareketlerine bir darbe indirmek ve sosyalist ülkeler ile tüm dünyadaki emekçilerin proleter dayanışmasını yıkmak istemekteydiler.

Bugün Vietnam'daki savaş bittiğine ve istilâcılar geri çekilmek zorunda kaldıklarına göre, tereddütsüz iddia edi-

lebilir ki, saldırganlar hedeflerinden bir tekine dahi ulaşmış değillerdir. Saldırganlar, ellerinden geleni yapmadıkları için mi başarısızlığa uğradılar? Hayır. Vietnam serüvenini organize edenler, ne Amerikan askerinin hayatına önem verdiler ne askerî malzeme ve askerî araç kullanımında eli sıkı davrandılar, ne de Amerika'nın esenliğini ve saygınlığını düşündüler. Dişinden tırnağına kadar en modern silâh türleriyle donatılmış dev bir orduyu ileri sürdüler. Savaşı, Laos ve Kamboçya gibi komşu devletlere kadar yaydılar. Hindiçini yarımadasının tümünü savaş alanına çevirmekten geri kalmadılar. Kendi uyduları olan Güney Kore'yi, Tayland'ı ve Avusturalya'yı da Hindiçini'ye birlikler göndermeye razı ettiler.

Saldırganların bu savaştaki canice eylemlerini görmemek mümkün değildir. 1972 Martında Hanoi'de, Amerikan emperyalistlerinin Vietnam'a karşı hava saldırılarında işledikleri cinayetleri açıklayan belgeler yayınlandı. Bu belgelere göre, Demokratik Vietnam Cumhuriyeti'ne karşı Amerikan taktik hava silâhlarının %60'ı, stratejik B-52 bombardıman uçaklarının ise %20'si kullanılmıştır. 1970'de Hindiçini'de faaliyet gösteren Amerikan uçaklarının sayısı 12 bindir. Amerikan bombalarının ve toplarının yağdırdığı mermilerin toplamı, 1965-1971 yılları arasında 13 milyon 400 bin tonu bulmaktadır. Amerika, 2. Dünya Savaşı sırasında attığı bombaların 3 katını Vietnam'a yağdırmıştır. 1971'den sonra ise, Hindiçini'de yapılan saldırılarla birlikte yağdırılan bombaların sayısı da önemli ölçüde artmıştır.

Pentagon, her ne pahasına olursa olsun zafere ulaşmak istediğinden, Hindiçini'deki bölgelerin %90'nını stratejik noktalar ilân etmekten geri kalmadı. Başka bir deyişle, insanlardan öteye doğa da, varıyla yoğuyla kökünün kazınması tehlikesiyle karşılaşmıştı. Yalnızca canlıları sakat bırakmak ve işe yaramaz hale getirmekle ye-

tinmeyen, fakat aynı zamanda ana karnındaki canlı varlığı da yerinde kurutan, toprağı zehirleyen ve bir daha onarılması olanaksız yıkımlara yol açan araçlar kullanılmaktaydı.

Amerikan hükümet organlarının resmi temsilcileri bile, Vietnam'daki Amerikan birliklerinin yol açtıkları korkunç tahribatı kabul etmek zorunda kaldılar. Güney Vietnam'daki mültecilerle ilgili sorunları görüşen bir komisyon toplantısında, Senatör Edward Kennedy tarafından hazırlanan bir rapor, Amerika'nın Güney Vietnam'ı «sosyal ve politik» bir bunalıma sürüklemekte olduğu belirtiliyordu. Bu komisyonun tahminlerine göre, Güney Vietnam halkının zorla yer değiştirmesi sonucunda, 1965'den buyana yaklaşık olarak 6 milyon insan mülteci haline gelmiştir. Yalnızca Saygon'un ve Mekong deltasının yoksul mahallelerinde bir milyona yakın mülteci yaşamaktaydı. (1)

Amerikan halkı da, bu «deniz aşırı çıkarma hareketi»nden kendine düşen paya katlanmak zorundaydı. ABD'nin Hindiçini saldırısının tam kayıpları hiç bir zaman açıklanmadı. Amerikan Senatosu Başkanı M. Mansfield, Amerikan savunma bakanının verdiği bilgileri, ateş kesten hemen sonra bütün dünyaya ilân etti. Bu açıklamalara göre, Amerika'nın toplam kayıbı 56.237 ölü, 303.622 yaralıydı. Senatöre göre savaş, Amerika'ya 350-400 milyar dolara malolmuştu ve Amerikan vergi mükellefleri, bu savaşın getirdiği vergi yükümlülüğünü önümüzdeki yüzyılda da hissedeceklerdi.

Peki ama, Vietnam'a yaptığı saldırı sonucu Amerika'nın uğradığı manevi zararların ölçülmesi mümkün mü?

Ünlü Amerikan yorumcusu James Reston, savaş sonuçları üzerine ilk analizini yaparken, «Amerika, iç savaştan buyana, en sert ve uzun çatışmalardan sonra Vietnam'ı

(1) «New York Times» 11. Temmuz 1971.

terk ediyor» diye yazmıştı. «Ama Vietnam Amerika'dan çekilmiyor, çünkü bu savaşın etkileri bir virus hastalığı gibi belki daha yıllar boyu Amerika'da etkisini duyuracaktır. Geçici ve kalıcı sonuçlar arasında belli bir sınır koymak için henüz vakit erkense de, ortada apaçık bir şey var: Sonuç, Birleşik Devletlerin prestij kaybına uğraması oldu ve bu kayıp yalnız devlet için değil, aynı zamanda hükümet, okullar, üniversiteler, basın, kilise ve hatta Amerikan ailesi için söz konusudur... Ancak çok az sayıda Amerikalı, Amerika'nın yaşam koşullarında -olumlu ya da olumsuz- bir şeyler olduğunu; kavranmaz, anlaşılmaz, yepyeni, etkisi belki yıllar boyu sürecek önemli bir şeyler olduğunu kabul etmemektedir.» (2)

ABD'nin birçok basın organı, kurtuluşun haklı savaşımını hâlâ sürdüren Vietnam halkının tartışılmaz manevi ve politik üstünlüğünü kabul etmektedirler. Bunlar, Amerikan savaş mekanizmasının, Vietnam'ın balta girmemiş ormanlarındaki yenilgisini kabul etmektedirler.

Örneğin 1972 başlarında «The New York Post», birlikler geri dönecek ve Vietnam'ı ebediyen terkedeceklerdir, diye yazıyordu, «geriye çölleştirilmiş bir ülke, parçalanmış, yıkılmış bir toplum, topraktan silinmiş köyler ve nefretten başka bir şey tanımayan bir Vietnam'lı kuşağı bırakıyorlar... ve Vietnam yenen taraf olacaktır. Bu, önemli ölçüde hava savunması, ve donanması olmayan, çok az sayıda tanka sahip, küçük ve gururlu bir Asya halkının verdiği savaştı. Karşısında, savaş alanında yüksek teknik düzeyde gelişmiş dünyanın en büyük gücü vardı. Birleşik Devletler, 2 milyondan fazla asker çıkarmışlardı Vietnam'a. Savaşın en kızgın anlarında, bu kuvvetin dışında ayrıca 545 bin askeri personel görevlendirilmişti. Bundan başka, paraları Amerika tarafından ödenen ve

(2) a.g.e., 24 Ocak 1973.

Amerikalılarca yönetilen iki milyon Güney Vietnam'lı silah altında bulunduruluyorlardı. Ve bir avuç yiğit savaşçı, davalarından geri dönmediler. Vietnam için savaşı ve ölümü göze aldılar. Biz onları anlayamadık; onlara, bir zamanlar Amerikalılara da pahalıya malolan ideallere kendilerini adamış yürekli insanlar gözüyle bakmadık. Politikacılarımız, bize yalan söylediler, generallerimiz kendilerini kandırdılar; ve insanlar, artık ölmekten ve öldürmekten bıkana kadar savaş sürdü. Vietnam Halk Cephesi ve daha sonra Kuzey Vietnam ordusu zaferi hakettiler; çünkü onlar bir amaç uğruna savaştılar. Uğrunda savaş vermeye değen bir amaçtı bu: Vietnam'ın birleştirilmesi... Daha iyi insan ve dolayısıyla daha iyi asker oldukları için, dünyanın en güçlü ordusunu dize getirdiler.» (3)

Vietnam savaşının sonucundan, gerçekten de iyi bir ders çıkarmak mümkündür. Bu savaş, emperyalizmin saldırgan planları ile onun bu planları eyleme dönüştürme yeteneği arasındaki çelişkinin yeni bir kanıtıdır. Dünyanın en güçlü emperyalizminin, Amerikan emperyalizminin uğradığı bu yenilgi, tam anlamıyla tarihsel bir ibrettir. Bu yenilgi, Vietnam halkının eşsiz kahramanlığından, Demokratik Vietnam Cumhuriyetinin ve Güney Vietnam ulusal kurtuluş cephesinin izlediği ileri görüşlü politikadan, Vietnam halkının sosyalist ülkelerden ve özellikle Sovyetler Birliği'nden gördüğü çok yönlü yardımdan, tüm dünyada -ve hatta bizzat Birleşik Devletlerde- giderek artan halklar-arası dayanışmanın kaçınılmaz bir sonucudur.

Vietnam yurtseverleri, Sovyetler Birliği'nin onların haklı davasını desteklemek için yaptığı yardımlar karşısında özellikle şükran duymaktadırlar. Vietnam Emekçiler Partisi Merkez Komitesi 1. Sekreteri Le Duan, 10 Temmuz 1973'de Kremlin'de yaptığı konuşmada şöyle demişti:

(3) New York Post, 26. Ocak 1972.

«Bir Vietnam atasözü der ki, «su içerken, kaynağını düşün». Bugün, zafer sayesinde sağlanan sevinçli, mutlu ortamda Vietnam Emekçiler Partisi ve Vietnam halkı, daima, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin ve Sovyet halkının, 50 yıllık savaşımında Vietnam halkına yaptığı yardımları unutmamaktadır. Vietnam devriminin henüz doğuş evresinde olduğu dönemlerden övgü değer zaferlere kadar -özellikle Amerikan emperyalistlerine karşı verilen yurdu savunma ve sosyalizmi kurma savaşında- SBKP, Sovyet Hükümeti ve Sovyet halkı, enternasyonalizmin ruhuna uygun olarak daima Vietnam halkının yanında olmuşlar; yürekten kopan derin destek ve kardeşçe yardımlarını onlardan esirgememişlerdir.» (')

Vietnam savaşı göstermiştir ki, emperyalizm hâlâ istila savaşlarına kalkışmaktadır; ancak onun bu savaşları kazanması olanaksızdır. Bunun başlıca nedenini, yeni tarihsel dönemde; dünya sosyalizminin, enternasyonalci işçi sınıfı hareketinin, ulusal kurtuluş savaşımlarının ve çağımızın tüm anti-emperyalist güçlerinin gitgide artan ağırlıklarında aramalıdır. Çağımızda bir halk, ancak barış ve adalet uğruna, özgürlük ve bağımsızlık uğruna savaşım vererek emperyalistlere kendi isteklerini kabul ettirebilir. Vietnam'da barış güçlerinin kazandığı zafer, yeryüzündeki kuvvet dengesinin emperyalizm aleyhine ne denli bozulduğunu ve bu durumun yumuşama lehinde ne denli elverişli sonuçlar doğurduğunu göstermiştir.

«Vietnam'ın zaferi», diyordu Brejnev, «bağımsızlığı ve özgürlüğü uğruna savaşan, bu savaşta tüm dünyanın ilerici ve devrimci güçlerinin ve sınıf kardeşlerinin desteğini alan bir halka zorla bir şey kabul ettirilemeyeceğini gösterir. Böyle bir halk yenilmezdir.

«Vietnam'ın kazandığı zafer, sosyalizmin büyük ya-

(4) «Yeni Almanya», 11. Temmuz 1973.

şama gücünün bir kanıtıdır. Vietnam'lı kardeşlerimiz, sosyalist kazanımlarını savunur ve kendi ülkelerinin efendisi olma savaşımı verirlerken, büyük bir direnç, dayanıklılık, yüreklilik ve fedakârlık örneği göstermişlerdir.

«Vietnam'ın zaferi, Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist ülkelerin enternasyonalci dayanışmalarını kanıtlayan elle tutulur bir dayanaktır. Vietnamlı dostlarımıza tüm cephelerdeki savaşımlarında -askeri, politik ve diplomatik- aktif olarak yardım ettik.

«Ve başka bir önemli sonuç ta şudur: Vietnam zaferi, günümüzde emperyalizmin başarıya ulaşma şansını ne denli yitirmiş olduğunun da bir kanıtıdır. Bundan böyle, emperyalizm tarihin akışını değiştirecek araçlardan yoksundur artık!» (5)

Kahırlı bir yaşamın acı sınavlarından geçmiş olduğu kadar büyük bir kahramanlık örneği vermekten de geri durmayan Vietnam halkının yaşadığı topraklar üzerinde, eski ve yeni dünya güçleri karşı karşıya geldiler. Savaşın sonucu, sosyalizmin ve ulusal kurtuluş hareketinin kesin zaferini kanıtlamıştır. Emperyalist saldırganlık, günümüzde artık yenilmeye mahkumdur. Hindiçini savaşının asıl öğrettiği gerçek budur. Bu gerçek baskı altında yaşayan ya da sömürülen diğer ülkelerin halkları için bir esin kaynağı olmakta, onların saldırganlığa ve baskıya karşı savaşımında bir örnek teşkil etmektedir.

Barış içinde birlikte yaşama savaşımının önemli bir bölümü de, Sovyetler Birliği'nin ve diğer barışsever devletlerin Yakın Doğudaki bunalım alanlarını ortadan kaldırmak ve yumuşamayı sağlamak için gösterdikleri çabalardır.

Bilindiği gibi, 1967 yazında, bu bölgede barışa ve halkların özgürlüğüne karşı, emperyalist bir saldırı düzenlen-

(5) «Yeni Almanya», 31. Ocak 1973.

mişti. Bu saldırganlığın başını çeken ülke, bazı Arap devletlerine karşı bir dizi silahlı saldırı düzenleyen İsrail'di. Ama, İsrail saldırısının arkasında uluslararası emperyalizmin bulunduğunu bilmeyen yoktu. Emperyalizm, özellikle Amerikan emperyalizmi, barışsever halklara karşı sürdürdüğü barbarca saldırganlıkların sorumluluğunu saklamak için, sözde kendi istilâ eylemlerinde İsrail'i kullanmak akıllılığını göstermişti. Emperyalizm, saldırganlığının gerçek karakterini olduğu kadar, kullandığı ajanların gerçek niteliğini de saklamak ister. Bu nedenle, Arap halklarının emperyalizme ve İsrail saldırganlığına karşı verdikleri savaşım, dünya barış güçleri ile uluslararası emperyalizmin yeryüzü ölçüsündeki savaşımın bir parçasıdır.

Uluslararası tekelci çevreler, İsrail istilâcılarının yardımıyla Arap Ülkelerindeki ilerici rejimlere darbeler vurmak, Arap kurtuluş hareketini boğmak ve Yakın Doğuda eskiden sahip oldukları konumlarına tekrar kavuşmak hevesindeydiler. İsrail burjuvazisinin ve siyonist hükümet çevrelerinin bölgedeki yayılma planları, bu açıdan emperyalizmin genel politikasına uygun düşmektedir.

İsrail, 1967'de düzenlediği ani bir askerî taarruzla Mısır ve Suriye topraklarının geniş bir bölümünü ele geçirmeyi başardı. Ne var ki, İsrail bununla da yetinmedi; emperyalist çevrelerin onayını alarak budalaca saldırganlık eylemlerini sürdürdü ve Yakın Doğu'daki havayı sürekli olarak gerginleştirdi. Dünya kamuoyunun ve birçok devletin uyarı ve istemlerine kulak asmaksızın, Birleşmiş Milletler Örgütünün kararlarını bilmezlikten gelen ve halkların haklarına ilişkin genel kurulları dikkate almayan İsrail'in egemen çevreleri, şiddet kullanmayı ve istilayı bir devlet politikası haline getirdiler.

İsrail askeri kliği, Yakın Doğu'da doğrudan barışı sağlamak için yapılan her girişimi sonuçsuz bıraktı ve komşu Arap devletlerine karşı sürekli provokasyonlar düzenleye-

rek askeri çatışmaları körükleyip durdu. Mısır'a, Suriye'ye ve Lübnan'a karşı sürdürülen bu ardı arkası kesilmeyen provokasyonlar, bölgede birçok defa kritik durumlar yarattı.

İsrail egemen çevrelerinin budalaca yayılma politikalarının sonucu, 1973'de Yakın Doğu'da yeni bir askeri çatışma olasılığı doğdu. Bir kez daha kesinlikle ortaya çıkmıştır ki, sürekli bir gerilimin ortadan kalkması ve bölgenin tüm devletleri ve halkları için güvenilir bir barışın garanti altına alınması, ancak İsrail tarafından ele geçirilen Arap topraklarının geri verilmesini ve Filistin Arap halkının yasal haklarının tanınmasını gerektirmektedir. Her ne kadar Arapların haklı davaları uğruna sürdürdükleri savaşım çok karmaşık koşullar altında yürütülüyorsa da, Orta doğu'daki kuvvet dengesi, İsrail saldırganlarının aleyhine değişip durmaktadır. Savaşa susamış gericilerin, saldırgan emelleri, Arap halklarının gittikçe artan devrimci direnişine çarparak gerçekleşme olanağını yitirmektedirler. Arap halkları, uluslararası ilerici güçlerin desteğini de arkalarına alarak, özgürlük, bağımsızlık ve ulusal kalkınma yolunda savaşım vermekte, tüm istilâ edilen topraklarını geri almak için kararlı ve inatçı bir mücadele yürütmektedirler.

Sovyetler Birliği ve tüm diğer sosyalist ülkeler ile uluslararası komünist hareketin, ulusal kurtuluş güçlerinin ve kapitalist ülkelerdeki demokratik kamuoylarının desteğini arkasına almış olması, Arap yurtseverlerinin cesaretini artırmaktadır.

Irak Cumhuriyetinin Devrim Komuta Konseyi İkinci Başkanı Saddam Hüseyin şöyle diyordu: «Sovyetler Birliği bizim dostumuzdur. Gerçek bir dostluk ve gerçek bir sevgiyle diyoruz ki, Sovyet halkı, bizim siyonizme ve emperyalizme karşı savaşımımızı ve kalkınma mücadelemizi destekleyen gerçek dostlarımızdır. Sovyet dostlarımız, bi-

ze gerçek ve somut yardımlar yapmışlardır.» Arap yurtseverlerin görüşüne göre, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler ile kendi aralarındaki dostluk ve işbirliği ilişkileri, bağımsızlıklarının ve toprak bütünlüklerinin olduğu kadar, ilerlemelerinin ve kalkınmalarının da güçlü bir dayanağıdır.

«Sovyetler Birliği, politikasının ilkelerine uygun olarak, özgürlük ve bağımsızlık için savaşım veren ülkeleri desteklemekte, Arap devletlerinin güvenilir bir dostu olarak ortaya çıkmaktadır,» deniyor 1973 Ekiminde Sovyet Hükümetinin yaptığı bir açıklamada.

«İsrail'in istila politikasını yeren ve yargılayan Sovyetler Birliği, 1967'de İsrail tarafından ele geçirilen tüm topraklarını geri almak için Arap devletlerinin sürdürdükleri haklı savaşımı desteklemektedir.

Şayet İsrail Hükümeti, yayılma çabaları doğrultusunda mantığın sesine kulak asmamakta devam eder ve istila politikasını sürdürürse; işgal ettiği Arap topraklarını elinde tutmakta ısrar eder, Birleşmiş Milletler Örgütünün aldığı kararları görmezlikten gelir ve dünya kamuoyunu tahrik etmeyi biryana bırakmazsa, İsrail halkı bunu pahalıya ödeyebilir. Böylesine mantık dışı bir tutumun sonuçlarından İsrail yöneticileri sorumlu tutulacaklardır» (6)

Sovyetler Birliği, Yakın Doğuda haklı ve sürekli bir barıştan yana olmuştur ve olacaktır; bu yöndeki her çabayı destekleyecek ve Sovyetler Birliği'ne yakın olan bu bölge ülkelerinin ve halklarının kesin güvenliği için inançlı bir savaşım yürütecektir.

1973 Ekim savaşının sonucu bir kez daha göstermiştir ki, günümüzde askeri bir saldırganlık daima başarısızlığa uğramaya mahkûmdur. Ancak barışçı bir yaklaşım, uluslararası sorunların çözümünde izlenecek biricik yol-

(6) «Yeni Almanya», 8. Ekim 1973.

dur. Sovyetler Birliği, Yakın Doğu'da sürekli bir barışın, ancak İsrail'in 1967'de ele geçirdiği toprakları geri vermesiyle mümkün olacağını tekrar tekrar belirtmiştir. Bilindiği gibi, Cenevre barış konferansının çalışmaları, bu koşula dayanarak şimdiye kadar olduğundan daha elverişli sonuçlara ulaşılmasını sağlamıştır. Yakın Doğu bunalımının gösterdiği gelişim çizgisi, Sovyet görüşünün haklılığını ve doğruluğunu ortaya koymuştur.

Vietnam savaşı ve Yakın Doğu'daki çatışmalar, saldırganlığın eninde sonunda yenilmeye mahkûm olduğunu ve uluslararası sorunların çözümünde ancak barışçı yaklaşımlarla sonuca ulaşabileceğini bir kez daha kanıtlamıştır. Ne kadar karmaşık ve önemli olurlarsa olsunlar, devletler arasındaki sorunları askeri araçlara başvurarak çözümlemekten vazgeçme, çağımızda barışın biricik yoludur.

Barış bölünmez!

Barış ve savaş güçleri arasında keskin bir savaşımın sürüp gittiği önemli alanlardan biri de Avrupa kıtasıdır.

Avrupa, uzun tarihi boyunca insanlığa birçok bilimsel değerler armağan etmiştir. Tüm Avrupa halkları, bu kıtanın maddî ve manevî zenginliğine büyük katkılarda bulunmuşlardır. Kopernik, Newton, Lomonossov ve Lavoisier gibi bilim adamları; Goethe, Joliot Curie ve Kurtschatov gibi düşünürler, Avrupa'nın düşünce atılımlarına yön veren kişilerdir. Avrupa, dünyaya Marks, Engels ve Lenin gibi düşünce devleri, devrimci eylem önderleri sunmuştur.

Ama gene aynı Avrupa, en kaba ve en şiddetli çatışmaların, kavgaların ve savaşların beşiği olmaktan da geri kalmamıştır. Avrupa toprakları, yüzyılımızda iki dünya savaşına sahne olmuştur. Avrupanın her köşesinde, bu iki savaşın kurbanları adına dikilmiş anıtlar yükselmektedir.

Savaşın izleri, bir kuşağı iki kez derin acılara boğmuştur. Ölüm ve yıkım, Batıdan kalkıp gelerek, Sovyetler Birliği üzerine bir felâket bulutu gibi çökmüştür. Sovyetler Birliği, faşizme karşı verdiği korkunç savaşda en büyük kayıplara uğrayan ülke olmuştur. Yirmi milyon insan, kendi ülkelerinin, Avrupanın ve insanlığın bu belâdan kurtulması için canlarını vermişlerdir.

Kuşkusuz, sağlam bir Avrupa güvenliği sorunu, uluslararası ilişkilerin de düğüm noktasını oluşturmaktadır. Üretim güçlerinin bugünkü düzeyinde, Avrupa'da kendi kabuğuna çekilmiş bir ekonomik sistem düşünülemez. Öte yandan böyle bir sistem için, Avrupa hem çok dar hem de yetersizdir. Bu kıtada yığılan kitle imha araçları ise, bir anda Avrupa'yı yakıp kül edecek kadar çoktur. Bu nedenle, Avrupa'da barışın korunması kaçınılmaz bir zorunluk ve Avrupa devletleri arasında çok yanlı bir işbirliğinin geliştirilmesi ise, biricik mantıklı yoldur. Bu acil sorunun başarılı bir şekilde çözümlenmesi, sosyalist ülkelerin barış ve uluslararası işbirliği sorunlarına karşı gösterdikleri duyarlıktan, barışa ve uluslararası işbirliğine yürekten bağlı olmalarından ve Avrupa yaşamında gittikçe daha etkili, daha önemli bir rol oynamalarından dolayı giderek kolaylaşmaktadır. Kıtanın batısında da, politik gerçekçilik daha belirginleşmekte ve aynı hedefe yönelen çevrelerin etki gücü artmaktadır.

Avrupa'nın güvenliği sorunu, dünün ya da bugünün bir sorunu değildir. Elli yıl önce, Birinci Dünya Savaşının patlak vermesiyle birlikte, bu sorun da gündeme girmiştir. Yirmi yıl sonra, Avrupa ulusları karşılarında faşizm tehlikesini bulunca, aynı sorun bir kez daha acillik kazanmıştır.

1945'de, İkinci Dünya Savaşı bittiğinde, bu alanda yeni umutlar ortaya çıkmış, Avrupa güvenliğinin sağlanması bir an için olanaklı görünmüştü. Alman faşizmi ye-

nilmiş, özgürlükten ve barıştan yana güçler bir kez daha zafere ulaşmışlardı. Halklar, saldırgan güçlerin barışı ve yaratıcı gelişimi engellenmesine meydan vermeyecek tedbirlerin alınacağını ummuşlardı. Anti-Hitler koalisyonunun ittifak ilişkilerini dile getiren ve bu alanda bir doruk noktası oluşturan Potsdam Konferansı, barışın sağlamlaştırılması için bir program bile sunmuştu.

Ama ne gezer. Olayların daha sonraki gelişimi, halkların bu konudaki umutlarını da sildi süpürdü. Bunun sorumluluğu, emperyalist çevrelere ve özellikle de Alman saldırganını alteder etmez, anti-Hitler koalisyonunda temelleri atılmış bulunan işbirliğine sırt çevirerek Avrupa'da barışın sağlanması yolunu terkeden ABD'ye aittir.

O sıralarda Batı Avrupa'nın egemen çevreleri, sosyalist ülkeler topluluğunu hedef tutan paktların kurulmasına çalıştılar. Bu amaçla kurulan NATO, sözde Avrupa'yı tehdit eden bir «Sovyet tehlikesine» karşı, barıştan yana bir örgüt gibi tanıtıldı. Oysa aslında gerçek bambaşkaydı. Örneğin, NATO'nun yirminci kuruluş yılı nedeniyle 1967'de Amerika'da düzenlenen bir toplantıya katılan B. Morris, «NATO, ABD ve SSCB» adlı konuşmasında şunları söylemişti:

«Öyle sanıyorum ki, Avrupa ve dünya politikasını Sovyetler Birliği olmadan, gerçekte ise hatta Sovyetler Birliği'ne karşı sürdürmek isteyen Roosvelt mirasçılarının kararları gerilimin temel nedenini oluşturmaktadır. Komünizmin engellenmesi, hatta geri çevrilmesi, bayatlamış bir askeri safsatadır. Temel direklerini o zamanki rakibin meydana getirdiği NATO, Amerikan askeri politikasının başlıca araçlarından biri oldu çıktı. Sovyetlerle yapılan büyük koalisyon çöp kutusuna atıldı. Sovyetlerin Avrpayı ele geçirme planlarına karşı kurulduğu iddia edilen Kuzey Atlantik Paktı, bu uydurmalara dayandırılarak, Sovyetlerle yapılmış bulunan koalisyona tercih edildi. NATO, böylece

bir Sovyet saldırısının -ki böyle bir saldırı hiç bir zaman planlanmamıştır- karşılanması için ayakta tutulan bir pakt oldu. ...Benim kanıtlarım, tarihsel olguların, hiç bir şekilde Sovyetler Birliği'nin komünist rejimler kurmak ya da herhangi başka nedenlerle Batı Avrupayı istilâ etmek istediğini doğrular nitelikte olmadığıdır...» (7)

Bu yol, sırf NATO ülkelerinin 1970'ler başında 3 milyon insanı silah altında tutmalarına neden oldu. Ayrıca bu ülkelerde, 79 büyük askeri üsse sahip olduğu gibi, yaygın bir askeri haberleşme ağı kurmuş olan Amerikan savaş gücüne ait 300 bin asker ve subay vardır. Avrupa ülkelerinde, Amerika'nın denetimi altında yaklaşık 7000 nükleer başlıklı silah bulunmaktadır. Ayrıca Amerika'da Avrupa için bir askerî birlik oluşturulmuştur. Modern savaş tekniğiyle donatılmış olan FAC ordusu, 466 bin kişiyi silah altında tutmaktadır. Gene bu ülkedeki yabancı askerî birliklerin sayısı 330 bin kişidir. Bunların 200 bini, nükleer ve kimyasal silahlarla donatılmış olan Amerikan askerlerinden ve subaylarından oluşmaktadır.

Sosyalist ülkeler ise, Avrupa'nın durumunu temelden değiştirecek girişimlerin başlatıcısı olmuşlardır. Avrupa'nın kanlı geçmişinin aşılması için çağrıda bulunan sosyalist ülkeler, yalnızca bunların unutulmasını değil, fakat bir daha hiç tekrarlanmamasını arzu etmektedirler. Dayanakları, Avrupa halklarının yeni bir savaştan sakınılması için içten ve tek bir yürek gibi hareket etmeleri gerçeğidir. Avrupa halkları, ne sıcak ve ne de soğuk savaş istiyorlar. Onların, korkuya dayanan bir dengeden bekledikleri hiç bir şey yok. Sosyalist ülkeler, Avrupanın, savaşları defterden ebediyen silen bir kıta olması için çaba gösteriyorlar.

Sosyalist devletler, güven ve karşılıklı anlayışla, kı-

(7) B.S. Morris: NATO, ABD ve SSCB. Missouri Üniversitesi, 1970. S. 26-31.

tanın askeri kamplara bölünmesinin önünün alınacağına inanıp bu yönde savaşım veriyorlar. Avrupa devletleri arasında, barışçı ve karşılıklı çıkarları sağlayan işbirliğine dayalı ilişkiler kurulmalıdır. Bu bir hayal değildir. Avrupa devletlerinin nerdeyse yarısının sosyalist kampta toplandığı günümüzde, Avrupada gerçek bir barış için olanaklar mevcuttur.

Sosyalist devletler, Avrupada barış ve güvenliğin sağlanmasında gerçek dayanaklar oluşturabilecek yapıcı öneriler ortaya atmaktadırlar.

1966 Temmuzunda, Varşova Paktına üye devletlerin politik danışmalar komisyonunun Bükreş'te yaptığı toplantıda, Avrupa'da barışın ve güvenliğin sağlanması ve sağlamlaştırılması için bir bildiri yayınladı. Üye ülkeler, Avrupa'nın tüm hükümetlerine ve uluslarına, kıtamızın tüm barış ve ilerleme güçlerine seslenirken ideolojik, politik ve dinsel bir ayırım yapmaksızın, dünya uygarlığının önemli merkezlerinden biri olan Avrupa'nın, eşit haklara sahip ulusların kapsamlı ve verimli işbirliğine sahne olan bir kıta durumuna gelmesi, tüm dünyada barışın ve karşılıklı anlayışın sağlanması için bir denge unsuru niteliğine dönüştürülmesi çağırısında bulunuyorlardı. (8)

Bu bildiride, ortaya atılan bu görevin yerine getirilmesini sağlayacak ayrıntılı, somut öneriler getirilmekteydi ve aynı zamanda, Avrupa güvenliği sorunlarının tartışılacağı ve tüm Avrupa'yı kapsayacak bir işbirliği için gerekli adımların atılacağı bir konferansın toplanması istenmekteydi. Bu ve benzeri öneriler 1969 Budapeşte çağrısında, 1970 Berlin açıklamasında ve 1972 Prag bildirisinde geliştirilip tekrar edildi.

Sosyalist ülkelerin çabaları, her geçen yıl meyvalarını vermeye başladı. Bu çabalar, komünist işçi hareketi

(8) «Yeni Almanya», 9. Temmuz 1966.

ve diğer barışçı toplumsal güçler tarafından desteklendiler. Avrupa devletleri arasında, barış içinde birlikte yaşama ilişkileri kurulmaya başladı. Daha dün çözümlenemez gibi görünen sorunların çözümleri gerçekleşti. 1970'lerde Avrupada'ki durumun sağlığa kavuşmasına adım adım yol açacak bir dizi önemli uluslararası anlaşmalar ve sözleşmeler gerçekleştirildi. Bunlardan bazılarını hatırlayalım:

12 Ağustos 1970: SSCB ile FAC arasındaki sözleşmenin imzalanması. Bu sözleşmenin uluslararası alanda büyük önem taşıyan özelliği, o zamana değin ilk kez, farklı sosyal sistemlere sahip iki devlet arasındaki sınırların dokunulmazlığının temellendirilmiş olmasıydı. Sözleşme, «Avrupa'da barış, ancak hiç kimsenin bugünkü sınırlara el uzatmamasıyla sağlanacaktır» deniyordu. Ve bu iki devlet, «bugün olduğu gibi gelecekte de, tüm Avrupa devletlerinin sınırlarının, bu sözleşmenin imzalandığı tarihten itibaren dokunulmaz kalacağını kabul ederler.» Bu sınırlar, deniyordu, «Polonya Halk Cumhuriyeti'nin batı sınırını oluşturan Oder-Neisse hattını ve FAC ile Demokratik Alman Cumhuriyeti arasındaki sınırı kapsamaktadır. Özellikle, bir devletin diğer devlete karşı yönelttiği toprak isteklerinin, çoğunlukla kanlı savaşlara yol açtığı düşünülecek olursa, Sovyet - FAC sözleşmesinin Avrupa ve dünya barışı açısından ne büyük bir önem taşıdığı anlaşılır.

7 Aralık 1970: Polonya Halk Cumhuriyeti ile FAC arasındaki sözleşmenin imzalanması.

3 Eylül 1971: Batı Berlin'de SSCB, ABD, İngiltere ve Fransa arasındaki anlaşmanın imzalanması. Bu anlaşma, Avrupa ve tüm dünya için bir cadı kazanının söndürülmesi anlamına gelmekteydi.

30 Ekim 1971: SBKP MK Genel Sekreteri Breşnev'in Fransa ziyaretinde, SSCB ile Fransa arasındaki işbirliğinin ilkeleri tesbit edildi.

26 Ocak 1972: Varşova Paktı'na üye devletlerin Politik Danışmanlar Komisyonu'nun Prag toplantısından sonra, Avrupa'da barış, güvenlik ve işbirliği için bir bildiri yayınlandı.

31 Mayıs 1972: Sovyet devlet adamlarının ABD Başkanı Nixon ile yaptıkları görüşmelerden sonra ortak bir Sovyet - Amerikan bildirisi açıklandı. Bu açıklamada, her iki taraf da, gerçek bir yumuşama ve Avrupa devletleri arasında barışçı işbirliğinin gerçekleşmesi için ellerinden geleni yapacaklarını belirttiler.

21 Aralık 1972: Demokratik Alman Cumhuriyeti ile Federal Alman Cumhuriyeti arasındaki ilişkilerin temel ilkelerini kapsayan anlaşma yürürlüğe giriyor. Bu anlaşma, diğer birçok maddenin yanında, «taraflar, anlaşmazlık sorunlarını yalnızca barışçı araçlarla çözmeyi ve şiddete başvurma tehdidinden ya da şiddetten yararlanmamayı kabul ederler» biçiminde bir ifadeye yer veriyordu. Anlaşma şöyle devam etmektedir: «Anlaşmanın tarafları olan devletler, FAC ile DAC arasındaki mevcut sınırların bugün ve gelecekte dokunulmazlığını ve karşılıklı olarak birbirlerinin toprak bütünlüğüne kesinlikle saygı göstermeyi kabul ederler.» FAC bu adımı atmakla, aslında epeydir fiilen gerçekleşmiş bir olguyu resmen de kabul etmiş oluyordu.

11 Aralık 1973: Çekoslavak Sosyalist Cumhuriyeti ile Federal Alman Cumhuriyeti arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesi amacıyla imzalanan anlaşma. Bu anlaşma, her iki devletin de, geçmişin acılarını bir yana bırakarak iyi komşuluk ilişkilerini geliştirme arzularını dile getirmektedir. Anlaşma, 1938 Münih anlaşmasının bir zorlama olduğunu kabul etmekte, bu anlaşmanın Nazi rejimi tarafından Çekoslavakya'ya şiddet tehdidleriyle imzalatıldığını belirterek, hem Çekoslavakya'nın hem de Federal Alman Cumhuriyeti'nin bu anlaşmayı geçersiz saydıklarına işa-

ret etmektedir. Anlaşma, iki komşu devlete, geçmişin kötü anıları üzerine bir çizgi çizerek, yeniden iyi komşuluk ilişkileri kurma olanağı hazırlamaktadır. Değişik sosyal sistemlere sahip iki ülke olarak, FAC ile Çekoslovakya arasında ortak sınır üzerinde anlaşmaya varılması, iki ülkenin iyi komşuluk ilişkilerini geliştirmeleri ve böylelikle Avrupa barışına önemli bir katkıda bulunmaları bakımından anlamlıdır. Bu anlaşmayla, iki dünya sisteminin sınır bölgesinde barış içinde birlikte yaşama ilkelerinin gerçekleşmesi ve bu temel üzerinde Avrupa'da işbirliğinin geliştirilmesi bağlayıcı bir nitelik kazanmıştır.

Böylelikle. Avrupada soğuk savaş ortamından uzaklaşma yolunda önemli bir adım atılmış oldu. Gene Avrupa için bir dizi yeni olanaklar getiren sayısız anlaşma vardır. Bu anlaşmaların ve aynı zamanda Avrupa devletleri arasındaki işbirliği açısından doğrudan önem taşıyan sorunlarda ilkesel olarak görüş birliğine dayalı sözleşmelerin imzalanması, SSCB ile diğer sosyalist devletlerin iki yönlü girişimleri sonunda İtalya, Finlandiya, İsveç, Norveç, Danimarka, Türkiye, Kanada ve diğer ülkeleri de kapsayacak biçimde gerçekleşti. Avrupa'da işbirliği ve güvenlik sorunlarının tartışılarak bir çözüme bağlanmasını sağlayacak ortak çerçeve çok yanlı bir temele oturtulmaya başlanmıştır.

Ancak şunu da belirtmek yerinde olur ki, bu sözleşmenin imzalanması her iki taraf için de kolay olmamıştır. Yılların ürünü olan bir takım yargı ve tasarımlardan çok güç vazgeçilmiş, ve bu yargılar, bu sürecin gelişimine eşlik etmişlerdir. Bu bakımdan, başka bir yol kalmadığını ve eski tavrın bir çıkmaz yol olduğunu anlayan batılı politikacıların gerçekçiliği ve politik yürekliliği takdir edilmelidir.

Avrupa'da yeni bir politik iklimin yaratılmasında, Sov-

yetler Birliği ile Fransa gibi büyük ülkeler arasındaki işbirliği önemli bir yer tutar.

Avrupa'daki gerilimin giderilmesi, önemli ölçüde, bu iki devlet arasındaki ilişkilerin düzeltilmesine doğrudan bağlıdır. Özellikle Fransa, gelişmiş Batılı güçler arasında Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler ile doğrudan ilişki kuran ilk ülke olarak bu alanda belirli bir rol oynamıştır. Sovyet-Fransız işbirliği, özellikle dikkate değer niteliktedir. Her iki devlet de, büyük devletler kategorisine girmektedirler ve aynı zamanda Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi üyesidirler. SSCB Varşova Paktı üyesi, Fransa ise NATO üyesidir. Tüm bunlar, Sovyet-Fransız ilişkilerine özel bir anlam kazandırmakta ve bu ilişkinin uluslararası önemini artırmaktadır. Bu ilişkiler, gerçekçi bir temele dayanmakta ve kapitalist ülkeler ile sosyalist ülkeler arasındaki ilişkilerde bir örnek oluşturmaktadır. Aynı zamanda, barış içinde birlikte yaşama ilkelerinin gerçekleşmesi bakımından da önem taşıyan bu ilişkiler, giderek tüm Avrupayı kapsayan işbirliğinin ciddi bir başlangıcı olarak ortaya çıkmaktadır.

Ortaklaşa hareket ve işbirliği politikası, Sovyet-Fransız ilişkilerinde sürekli bir politika durumuna gelmiş ve uluslararası yaşamda gittikçe ağırlık kazanmaya başlamıştır. Sovyet-Fransız işbirliğinin yenileştirilmesi ilkeleri, günümüzdeki uluslararası ilişkilere de etki yapmaktan geri kalmamıştır. Avrupa devletleri arasındaki ilişkilerin gelişmesi, Fransa ile Sovyetler Birliği tarafından atılan adımların ve izlenen politikanın doğruluğunu kanıtlamaktadır. Fransa Cumhurbaşkanı Pompidou'nun 1973'de SSCB'ye yaptığı gayri-resmî ziyaretten sonra imzalanan ortak bildiride de şunlar söylenmekteydi: «Bu politikanın hedefi; Avrupa'da ana gerilim merkezlerinin yok edilmesi, bugünkü sınırların dokunulmaz kabul edilmesi, devletlerin birbirlerinin iç işlerine karışmaması ve eşitlik, bağımsızlık,

şiddet tehdidine ve şiddete başvurmama, Avrupa güvenliğinin sağlamlaştırılması ve Avrupa devletleri arasında işbirliğinin geliştirilmesi, halkların birbirlerini daha iyi tanıması ve çeşitli alanlarda değiş-tokuş ilişkilerinin geliştirilmesi amacıyla, gerekli ön koşulların oluşturulup güvence altına alınmasıdır.» (9)

SSCB ile Fransa arasındaki ilişkiler, barış içinde birlikte yaşama ilkesine dayanan ve karşılıklı çıkarları kollayan işbirliğine bir örnek teşkil etmektedir. Örneğin bu ülkelerin ekonomik işbirliğine bir göz atalım.

1970-74 arasında, iki ülkenin mal değiş-tokuşu, daha önceki anlaşmanın geçerli olduğu 1965-1969 yıllarına oranla iki kat yükseldi ve 1973 yılında, 722 Milyon Ruble'yi (yaklaşık 4,5 milyar Frank) buldu (10). Fransa ile SSCB arasında. öngörüldüğü üzere beş yıl içinde mal değiş-tokuşunun iki katına çıkarılması, tesbit edilen zamandan daha önce gerçekleşti. Bilimsel-teknik işbirliği de başarılı biçimde geliştirildi. 1973'de, bu işbirliğinin artırılmasını öngören anlaşmanın imzalanmasıyla atom enerjisi alanında, kozmik alanın barışçı amaçlarda kullanılmasında ve çevre kirlenmesi sorunlarında işbirliği gerçekleşti. Ayrıca, yüksek ve alçak ısı fiziği, yarı iletkenler, kimyasal fizik, astronomi, bilimsel aygıtlar, deneyler tekniği v.b. konularındaki sorunların geliştirilmesi ve bu alanlarda da işbirliğine gidilmesi öngörülmektedir.

Sovyet işletmelerinde Fransız uranyumu işlenmekte, anlaşma gereğince Fransa'ya doğal gaz nakli için çalışmalar ilerlemektedir. Sovyetler Birliği, örneğin büyük kamyon-sanayiinin kurulması alanlarında Fransa'nın deneyimlerinden yararlanmakta; gene selüloz ve kâğıt sanayiinde, gaz kimyasında, tekstil ve gıda maddeleri işletmelerinde

(9) «Yeni Almanya», 13. Ocak 1973.
(10) Pravda, 14 Temmuz 1974.

olduğu kadar, diğer bazı ekonomik alanlarda da en iyi deneyimlerden çıkan sonuçlar değerlendirmektedir. Her iki ülkenin bilim adamlarının ve teknik elemanlarının işbirliğine çok yerinde bir örnek, Serpuçov'daki sıvı hidrojen araştırmaları ve Sovyet Lunachod ay-modülü üzerindeki Fransız laser tesisleridir. Yılda yaklaşık olarak 700 Fransız ve Sovyet bilim adamı, karşılıklı olarak laboratuvarları ve enstitüleri ziyaret etmektedirler.

Sovyet-Fransız ilişkileri, 1974 Aralığında Rambouillet'de SBKP MK Genel Sekreteri Brejnev ile Fransız Cumhurbaşkanı V. Giscard d'Estaing arasında yapılan görüşmelerle yeni boyutlar kazanmıştır.

Bu gerçekçi ve yapıcı diyalog, iki ülke arasında 1966'da başlatılmış olan dayanışma ve işbirliği politikasını daha da güçlendirdi. SBKP MK ile, Yüksek Sovyet Prezidyumu ve SSCB Bakanlar Kurulu tarafından 10 Aralık 1974'de açıklanan belgelerde şöyle deniyordu: «Özellikle bu politika, birçok alanlarda yumuşama için, değişik sosyal sistemlere sahip batı ve doğu ülkeleri arasındaki ilişkilerin barış içinde birlikte yaşama ilkesine dayanarak geliştirilmesinde başlangıç noktası olmuştur. Geçmiş yıllar apaçık ve kesinlikle göstermiştir ki, Fransız-Sovyet ilişkilerinin gelişimi, Fransız-Sovyet işbirliğinin ilkeleri doğrultusunda olmuş ve politik sorunlar, her iki ülkenin ulusal çıkarlarını gözeten bir anlayışla ve uluslararası duruma uygun olarak ele alınmıştır.» (11)

Rambouillet görüşmelerinde, özellikle Avrupa'daki durum üzerinde durulmuştur. Avrupa halkları, insanlık tarihinin en kanlı ve en korkunç savaşını hiç bir zaman unutmayacaklardır. Bu trajedinin bir daha tekrarlanmaması için, güvenilir tedbirlerin alınması gerekmektedir. Bu bakımdan, Sovyet-Fransız ortak bildirisinde, Avrupa'da ba-

(11) Pravda, 10 Aralık 1974.

rışa ve güvenliğe ağırlık tanınması olağandır. Sovyetler Birliği ile Fransa, tüm Avrupa'yı kapsayan konferansın derhal sonuca ulaştırılması, bu konferansın üçüncü aşamasının gerçekleştirilmesi ve kapanış belgelerinin yüksek düzeyde imzalanması için iyi ve elverişli önkoşulların var olduğunu tesbit etmişlerdir.

D'Estaing ile Brejnev arasındaki görüşmeler, Fransız-Sovyet ekonomik işbirliğine de yeni atılımlar kazandırmıştır. Bu ilişkilerin, daha sağlam ve daha dengeli bir taban üzerinde geliştirilmesi kararlaştırılmıştır. 1974 Aralığında Paris'te imzalanan ekonomik işbirliği anlaşması, 1975-1979 dönemini kapsıyor ve o güne değin Sovyetler Birliği ile Fransa arasında imzalanan anlaşmaların en önemlisini oluşturuyordu.

Şayet SSCB ile FAC arasındaki ilişkiler de yeni bir düzeye yükseltilmiş olmasaydı, Avrupa'da ortaya çıkan olumlu gelişimin gerçekleşmesi hayal olurdu.

Bu iki devlet, 1970'de Moskova'da imzaladıkları anlaşmayla, aralarındaki ilişkilere yeni bir yön vermişlerdir. Bu sözleşme, Avrupa'daki duruma gerçekçi bir yaklaşımın ve bu durumu benimsemenin bir ifadesi olduğu kadar, şiddete ve şiddet tehdidine başvurmanın bir yana bırakılmasının da kabul edilmesi zorunluğunu getirmiştir.

Açıkça belirtmek gerekir ki, İkinci Dünya Savaşı'nın Sovyet halkına ne denli pahalıya malolduğunu düşünürsek, bu anlaşmanın imzalanması, Sovyet halkı ve devlet adamları için hiç de kolay olmamıştır. Hitler faşizminin yıkımları ve kurbanları hâlâ anılardan silinmemiştir. Ancak, FAC ile ilişkilerinde geçmişi bir yana bırakmak gerektiğine inanan Sovyet halkı ve devlet adamları, bu kötü anıların üstüne sünger çekmişlerdir. Çünkü onlar, böyle bir felaketin tekrarını istememektedirler.

Daha kısa bir süre öncesine değin hemen her uluslararası sorunda Sovyetler Birliği'ne ters bir tutum göster-

mekte ısrar eden FAC, Brejnev'in 1973 Mayısında bu ülkeyi ziyaretinden sonra farklı bir yol izlemeye başlamış ve SSCB ile FAC arasındaki ilişkiler, olumlu yönde tam bir dönüşüme uğramıştır. Bu gelişim, normal ilişkilere ve karşılıklı çıkarlara dayalı işbirliğine yönelişin bir ifadesidir.

Leonid Brejnev, 21 Mayıs 1973'de Alman televizyonuna verdiği beyanatta şunları söylemiştir: «Barışa ve karşılıklı çıkarlara dayanan Sovyet-FAC ilişkileri, artık kısa bir süre önce olduğu gibi soyut bir varsayım, teorik düzeyde kalmış bir plan ya da duygusal bir istek değildir. Bu ilişkilerin; varolan, büyüyen ve güçlenen, tamamen gerçek, somut bir olgu olduğunu tam bir güvenle söyleyebiliriz.» (12)

Brejnev'in Almanya ziyareti sırasında, geniş dönemleri kapsamak üzere, her iki ülke arasındaki ilişkilerin geliştirilmesini ve derinleştirilmesini öngören bir dizi anlaşma parafe edilmiştir. Bunlar; ekonomik, sınai, teknik ve kültürel alanlarda yapılan işbirliği anlaşmalarıdır. Bu anlaşmalar, Sovyet-FAC ilişkileri açısından güvenilir bir dayanak oluşturmaktadırlar.

SSCB ile FAC arasında, mal değiş-tokuşuna elverişli nesnel koşullar mevcuttur. FAC'ın Mangan, Krom ve Asbest cevheri açığının dörtte birini, ocak kerestesinin yüzde 25'ini ve tahta ihtiyacının yüzde 10'unu SSCB'nin karşıladığını hatırlatmak yeter. 1973'de FAC, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin birinci derecede ticarî ilişkiler kurduğu bir ülke durumundadır. 1972'de, Sovyet dışticaret örgütleri ile FAC'ın Mannesmann ve Ruhrgas gibi tekel grupları arasında, boru karşılığında Sovyetler Birliği'nden doğal gaz ithalini öngören bir anlaşma imzalandı. 1973 Ekiminde Sovyet doğal gaz ihracatı, 20 yıl süre-

(12) Pravda, 22 Mayıs 1973.

le devam etmek üzere başladı. 1972'de, makine inşa firması «Liebherr»e ve «Hüller» Kamabya otomobil tesislerine verilen siparişlerle ilgili olarak bir sözleşme yapıldı. Bu sözleşme, 400 milyon DM'lık bir ticaret hacmini kapsıyordu. Sözleşmede 27 önemli firmanın adı geçmekteydi ve SSCB'de temsilcilikler kuran FAC firmalarının sayısı gün geçtikçe artmaktaydı. Bu iki ülke arasındaki ticaret hacmi, 1971-1972 yıllarında, 1970 yılına oranla yüzde elli artış gösterdi. 1974'de imzalanan genel bir sözleşme, Kursk'da sosyal konut inşasını yürütmek üzere birçok Alman firmasını kapsıyordu. FAC ile SSCB arasındaki karşılıklı çıkarları kapsayan ticaret anlaşmaları, barış içinde birlikte yaşamanın pratikte ülkelere ne büyük yararlar sağladığının açık bir kanıtıdır.

1974'de FAC Şansölyesi Schmidt'in Sovyetler Birliği'ni resmi ziyareti, Sovyet-FAC ilişkilerinin olumlu yönde geliştirilmesi ve derinleştirilmesi bakımından büyük bir önem taşımaktadır. Moskova'daki görüşmelerin niteliği ve 1970'de imzalanan Sovyet-Alman sözleşmesinin gerçekleşmesi, aynı zamanda Brejnev'in FAC ziyareti sırasında yapılan bir dizi anlaşma, sözleşme ve uzlaşmaların yürürlüğe girmesi yolunda gösterilen olumlu çabalar, gerçekten takdire değer.

Her iki taraf da, tüm Avrupa'yı kapsayacak bir güvenlik konferansı için yapılan çalışmaları yorumlamışlar ve kendilerine düşeni yapmak için ellerinden geleni ortaya koyacaklarını belirtmişlerdir. Böylece, uluslararası yumuşama sürecini daha da yaygınlaştırarak, Avrupa devletleri arasındaki işbirliğinin sağlamlaştırılmasını ve bunun Avrupa halkları arasında sürekli olarak geçerli bir anlayış durumuna getirilmesini amaçladıklarını ifade etmişlerdir. Ortak açıklamada, bu gezinin sonuçlarının, SSCB ile FAC arasında çeşitli alanlarda gerçekleştirilecek işbirliğinin, her iki devletin çıkarlarını koruyarak geliştirilmesini sağ-

layacak yeni olanaklar getirdiği, aynı zamanda uluslararası güvenliğin ve barışın sağlamlaştırılmasına katkıda bulunduğu gerçeğinin altı çizilmektedir. İki ülke arasındaki ekonomik işbirliğinin daha da geliştirilmesi için hükümetler düzeyinde yapılan yeni sözleşmeler, daha önce yapılmış Sovyet-FAC anlaşma ve sözleşmelerine yeni boyutlar kazandırmakta, böylece iki ülkenin ilişkileri yeni bir düzeye yükselmektedir.

Sovyetler Birliği'nin ileri görüşlü ve tutarlı barış politikası, yalnızca halkların güvenliğini değil, aynı zamanda sosyalizmin durumunu da güçlendirmektedir. İşçi ve köylülerin kurduğu ilk sosyalist ve barışsever Alman devlei olan Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin DAC'ın uluslararası önemi, her geçen gün daha çok artmaktadır.

Sovyetler Birliği, kişisel çıkarlar gözetmeyen tertemiz bir dostlukla, uzun zamandan beri DAC ile ilişki kurmuştur. DAC'a karşı sürdürülen emperyalist boykot politikasının dikiş tutturamamasında bu dostluğun payı büyüktür. Orta Avrupa'da DAC'ın varlığını ve çıkarlarını görmezlikten gelerek hiç bir soruna ciddi bir yaklaşım sağlanamayacağı gerçeğinin kendini kabul ettirmesine kadar uzun yıllar geçmiştir. Ama DAC'ın diplomatik düzeyde resmen tanınmasını önlemek artık olanak dışıdır. Bugün DAC'ın ekonomik ve ticari dış ilişkileri, yüzden fazla devletle yürütülmektedir. Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin ekonomik ilişkiler kurduğu devletler arasında, başta SSCB olmak üzere, diğer sosyalist ülkeler birinci sırayı almaktadırlar. Ayrıca, aralarında ABD'nin bulunduğu kapitalist ülkelerle de ekonomik ve ticari ilişkiler sürdürülmektedir. DAC ile FAC, bugün Birleşmiş Milletler Örgütü'nde de yanyana yer almaktadırlar.

Demek ki, Avrupa'da barış yönünde ortaya çıkan değişimler ve dönüşümler açıkça görülebilecek bir noktaya gelmiştir. Ancak gene aynı Avrupa'da, en güçlü kitle im-

ha silahları dahil olmak üzere, akla gelebilecek her türlü silah yığınağının yapıldığını, bu kıtadaki ulusların, hâlâ iki askeri-politik kampa bağlı olduklarını ve doğrudan karşıkarşıya bulunduklarını görmezlikten gelmek mümkün değildir. İşte bu nedenle, savaş tehlikesini ortadan kaldırmayı amaçlayan barışsever devletler ve toplumsal güçler, gerçekten barışçı bir Avrupa yaratma çabalarına destek olmayı kendilerine görev edinmelidirler. Avrupa Güvenliği Konferansının başarıyla sonuçlanması yolunda sosyalist ülkelerin izledikleri tutarlı ve kararlı yol, bunun en açık kanıtlarından biridir.

Sosyalist ülkeler, böyle bir konferansın toplanması için çağırıda bulundukları zaman, bu girişim, emperyalist ülkeler tarafından bir «Komünizm propagandası oyunu» olarak nitelendirilmişti.

Ancak, Avrupa Güvenliği Konferansına karşı çıkanlar, eninde sonunda halkların iradesi karşısında dize geldiler. Böylece, tüm Avrupa ülkelerini kapsayan konferans gerçekleştirildi. Avrupa'nın yüzyıllarca geriye uzanan tarihinde ilk kez, büyüğünden küçüğüne, sosyalistinden kapitalistine, bloksuzundan bloklusuna kadar tüm Avrupa halkları, hattâ ABD ve Kanada biraraya geldiler.

Bu toplanışın nedeni, ne bir ülkeyi bir diğeri ile kapıştırmak, ne de yeni savaşlar tezgâhlamak için düşmanca koalisyonlar kurmaktı. Tersine amaç, tüm Avrupa'da sağlam bir barışı gerçekleştirmekti. Sosyalist ülkelerde ortaya atılan görüşe göre, gerek Avrupa'nın güvenliği ve Avrupa devletleri arasındaki karşılıklı ilişkilerin dayanacağı temellerin ortak çabalarla belirlenmesi, gerekse bunların yazılı dökümanlar haline getirilmesi, Avrupa Konferansında alınacak kararlarda asıl politik fikirî meydana getirmeliydi.

Bugün durum, bunun gerçekleştiğini göstermektedir. Devlet adamları ve halk kitleleri, Avrupa'nın barışçı bir

persfektif kazandığına günden güne daha çok inanmaktadırlar. Avrupa kıtası üzerindeki barışçıl gelişimin ana ilkeleri, ortak isteklerden oluşan sağlam bir zemine dayanmaktadır. Bu ilkeler şunlardır: Mevcut sınırların dokunulmazlığı; şiddete ve şiddet yoluyla tehdide başvurmama; bağımsızlık ve egemenlik haklarına karşılıklı saygı; başka ülkelerin içişlerine karışmama; karşılıklı çıkarlardan oluşan bir temele dayalı barışçı işbirliğinin, çeşitli alanlarda giderek daha hızlı kurulması.

Avrupa güvenliğinin ve bu güvenliği meydana getiren karşılıklı ilişkiler ile kurul üyelerinin ortak çalışmaları sonucunda oluşturulup kabul edilen ilkelerin resmen ilan edilmesi, gerçekten tarihsel bir önem taşımaktadır. Böylece bir yandan Avrupa'nın güvenliği, öte yandan da bu ilkelerin Avrupalının yararına olduğu inancı pekiştirilmiştir. Kuşkusuz böyle bir girişim, tüm dünya halkları için, onların barış yolunda verdikleri mücadelede bir güç kaynağı olmuştur.

Sürekli ortak güvenlik sisteminin kurulması uğrunda verilen çetin bir savaşım da, dünya nüfusunun çoğunluğunun yer aldığı Asya'da görülmektedir. Asya, oldukça yaşlı bir kıtadır; yeryüzü uygarlığının beşiklerinden biridir. Avrupalılar gibi, yetenekli Asya halkları da, büyük düşünürler, bilim adamları, yazarlar, kültür ve sanat yaratıcıları yetiştirmişlerdir. Lu Hsün ve Tagore, Birüni ve İbn-i Sina gibi adlar, bugün tüm insanlığın övünç kaynağıdırlar. Sun-Yat-Sen ve Jawahartal Nehru gibi ünlü politika adamları, Asya halklarının çocuklarıdırlar.

Ne var ki, bu yaşlı kıta da sayısız savaşlara sahne oldu. Dünyanın tüm diğer halkları gibi, Asya halkları da sürekli bir barışa ihtiyaç duyuyor ve onun özlemini çekiyorlar.

Lenin'in barışçı dış politika ilkelerini kararlı ve tutarlı bir biçimde savunan Sovyetler Birliği, Asya'da kollektif

bir güvenlik sisteminin kurulmasında ilk adımı atmış ve önderlik görevini yüklenmiştir. Topraklarının üçte ikisi Asya'da bulunan Sovyetler Birliği, böyle bir öneride bulunurken yalnızca kendi ülkesinin çıkarlarını gözetmiyor, aynı zamanda bu kıtanın insanlık yaşamındaki önemini, Asya devletlerinin dünya politikasındaki rollerini ve Asya halklarının çıkarlarını da göz önünde bulunduruyor. Sovyet Hükümeti, ilk günden itibaren, Asya ülkelerine karşı izleyeceği barış, dostluk ve adil işbirliği politikasını açıklamıştı. Halk komiserleri kurulunca, yayınlanan ilk belgeler arasında, Rusya'nın ve Doğunun tüm emekçi müslümanlarına yapılan bir çağrı yer almaktadır ki, söz konusu çağrıda, bu yeni sosyalist devlet politikasının büyük anlam taşıyan ilkeleri dile gelmiştir. Genç Sovyet Cumhuriyeti, ilk dostluk anlaşmalarını İran, Afganistan, Türkiye ve Moğolistan ile yapmıştı.

Sovyet Devleti, Asya halklarıyla sürdürdüğü ilişkilerde Leninci dostluk ve dayanışma geleneklerine bağlı kaldı. Asya halklarının verdiği kurtuluş savaşımları, Sovyetler Birliği tarafından daima aktif olarak desteklendi. Asya, günümüzde sömürge egemenliğinden sıyrılmış genç bir kıtadır ve gittikçe daha hızlı dönen bir volana benzemektedir. Sürekli olarak hızlanan bir devinimin içindeki Asya halkları, bağımsızlıklarını giderek daha büyük kararlılıkla koruyor, barışa ve ulusal sosyal gelişime giden yolda daha kesin adımlarla yürüyorlar. Ancak bu hareket ve gelişme, binbir güçlük içinde gerçekleşiyor; eski dünyanın ayakta kalma savaşımının ve yaşama isteğinin karşısına dikilen emperyalistler ve bu ülkelerin içindeki gerici eğilimler herkesçe bilinen bir olgu; böyle bir durumda sağlam bir barış, yumuşama ve iyi komşuluk ilişkileri, bu diriliş sürecinin başarıya ulaşabilmesi için vazgeçilmez bir önkoşuldur.

Sosyalist ülkelerin - Sovyetler Birliği, Moğolistan Halk

Cumhuriyeti, Demokratik Vietnam Cumhuriyeti, Halkçı Demokratik Kore Cumhuriyeti içinde ağırlıklarını gitgide daha çok duyurdukları Asyada'ki gelişme ve ilerlemeye tüm dünya tanıktır.

Vietnam'daki uzun ve çetin savaş, Vietnam halkının zaferiyle sonuçlandı. Laos'ta barışın ve ulusal birliğin yeniden sağlanması yolunda bir anlaşma yapıldı. Bengladeş Cumhuriyeti, şiddetli bir savaş içinde varolma hakkını elde etti. «Bengladeş Cumhuriyeti tarihinin sayfalarına, Sovyetler Birliği'nin, Bengladeş halkının bağımsızlık savaşımına yaptığı yardım, altın harflerle yazılacaktır. Ülkemizin, ekonomik yeniden kuruluş sürecine yaptığı yardımlarından dolayı, Sovyet halkına daima teşekkür borçluyuz», diyordu Bengladeş çalışma ve sosyal güvenlik bakanı S. Çavduri.

Küçük bir kıta durumundaki Hint yarımadasında yaşayan devletler arasındaki ilişkilerin normale dönmesi için gerekli ön koşullar yaratıldı. Barışsever devletlerin izledikleri politika, Asyadaki durumu gitgide daha fazla etkiliyor. Bu ülkeler arasında, Hindistan büyük bir yer tutmaktadır. Barış içinde birlikte yaşama ilkelerinin Hindistan tarafından benimsendiği tarihlerde, birçok batılı devlet bu ilkeyi tümüyle reddemişti. Brejnev, 1973 Kasımında Hindistan Parlementosunda yaptığı konuşmada şöyle diyordu: «Hindistanın giderek artan uluslararası öneminde, zamanımızdaki uluslararası ilişkilerin köklü ve inandırıcı biçimde demokratlaştırılmasının dile gelişine tanık oluyoruz. Yüzyıllar boyu yabancı politikaya boyun eğdirilen halklar, bugün, uluslararası yaşamın eşit haklara sahip tarafları ve yaratıcıları olmaktadırlar.» (13)

Kapitalist dünyanın ekonomik sıralamasında ikinci yeri tutan Japonya da, dünyanın etkin güçlerinden biridir.

(13) Pravda, 30 Kasım 1973.

Bu ülke, günümüzde Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler ile işbirliği kurma şansına sahiptir.

Yeryüzünün diğer kesimlerinde olduğu gibi, Asya'da da SSCB tarafından desteklenen sağlıklı bir eğilim gelişmektedir. Sovyetler Birliği, Asya'nın barışçı yasalarla yaşayabileceğine ve yaşamak zorunda olduğuna kesinlikle inanmaktadır. Bunu sağlamanın biricik yolu ise, ortak güvenliktir. Gerçi böyle bir güvenliğin sağlanması, zaman zaman olağanüstü çabaları gerektirmektedir; ama Sovyet halkı, Asya halklarının buna ulaşacaklarından emindir. Sovyetler Birliği, savaşların, silâhlı çatışmaların ve emperyalist gericiliğin Asya kıtasından silinmesinden yanadır; her ülkenin, her halkın, kendi özgür gelişiminde ve ulus olarak yeniden doğuşunda, onların güvenceli haklara kavuşmasını istemektedir; Asya ülkeleri arasındaki ilişkilerde bir güven ve karşılıklı anlayış ruhunun egemen olmasını arzu etmektedir. Bu nedenlerle, bir ortak güvenlik sisteminin kurulmasından yana olan SSCB, her Asya ülkesinin istisnasız bu sisteme eşit haklarla katılmasının gerektiğini vurguluyor. Belirli politik çevrelerce öne sürülen, ortak güvenlik sisteminin Sovyetler Birliği'nin diğer bazı Asya devletlerine karşı gerçekleştirmeye çalıştığı bir sistem olduğu biçimindeki iddialar boşunadır. SSCB tarafından savunulan ve gerçekleştirilmeye çalışılan bu sistem, kimseye tek yanlı çıkarlar sağlama eğiliminde değildir; kaldı ki, bu ortak güvenlik sistemi içinde yer almaları için istinasız tüm Asya ülkelerine çağırı yapılmıştır.

Asya'da bir ortak güvenlik sisteminin kurulması fikrinin tek savunucusu SSCB değildir. Böyle bir sistemin gerçekleştirilmesi yolundaki istekler, bu kıtanın diğer ülkeleri tarafından şu ya da bu biçimde dile getirilmiştir. Bu sistemin dayandırılabileceği birçok ilke, daha Bandung Konferansında saptanmıştı. Diğer ilkelerse, Asya ile ilgili birçok uluslararası belgede yer almaktadır. Sovyetler

Birliğinin Asya'daki insiyatifi, emperyalizme ve uluslararası serüvenciliğe karşı, halkların barışı ve güvenliği yolunda savaşım veren güçlerin durumlarının sağlamlaşmasına yönelik politik eğilimlerin doğmasına yardımcı oldu. Bu bölgede yaşayan milyonlarca insanın duygularını İndira Gandi şu sözlerle dile getiriyor: «Çok sayıda korkunç savaşlardan sonra, Avrupa, savaşın yararsızlığını gördü ve barışa giden yolu adımlamaya başladı. Umarız ki yumuşama süreci, Güney Asya'yı ve tüm Asya kıtasını kapsar.»

Ve şimdi, her gün yeni yeni devletlerin ve halkların barış istedikleri, barış için güvence verdikleri bir zamanda, Çin yöneticilerinin takındıkları tavırlar, emperyalizme karşı savaşım yürütenlerin gözlerinden kaçmamaktadır. Çin yöneticileri, uluslararası yumuşamaya karşı ve özellikle Avrasya halkları arasında dostça bir işbirliğinin geliştirilmesine açıkça cephe almaktadırlar. 1973 Haziranında Sovyetler Birliği'nin, SSCB ile Çin Halk Cumhuriyeti arasında bir saldırmazlık paktı imzalanması yolundaki önerisi, Çin yöneticileri tarafından karşılıksız bırakıldı. Pekinli önderler, böylece, uluslararası yaşamda oluşan değişim ve dönüşümlerin taze rüzgârına karşı durmaya çalışan emperyalist güçlerin saflarına katılmış oluyorlar. Akli başında her insan şunu açıkça görmektedir ki, Çin'i yönetenler, çağdaş dünya olaylarının temel değişme eğilimlerine taban tabana ters düşen böyle bir politikayla, ülkelerini götürseler götürseler, çıkmaz bir sokağa götürürler, o kadar.

Batıdaki bazı politik çevrelerin, SSCB ile Çin Halk Cumhuriyeti ilişkilerindeki bu anormal durumdan yarar sağlayabilmek için can attıklarını görmemek mümkün değildir. Ne var ki, böyle bir rota izleyenler, hiç bir zaman hayırlı bir sona ulaşamayacaklardır; bunun açıkça bilinmesi gerekir. Çünkü, SSCB ile ÇHC arasındaki gerilimin gevşetilmek şöyle dursun, artırılmasına çalışmak, yal-

nızca bu iki ülkenin çıkarlarını zedelemekle kalmaz, aynı zamanda başka devletlerin de çıkarlarına dokunur. Dünyanın durumu bunu gösteriyor. Her şey öylesine karmaşık biçimde sarmaşmış ki, herhangi bir ülkenin hatalı bir dış politik eylemi, çeşitli alanlarda önceden kestirilemeyecek sonuçlar doğurabilir. Bir yandan yumuşama ve işbirliği yanlısı olarak ortaya çıkarken, öte yandan da gerilimi artırarak ve güvensizliği körükleyerek ortalığı alevlendirmek, birbiriyle bağdaşan eylemler değildir. Böyle bir tutum, yalnızca bu yolu tutanların zararına yol açmakla kalmaz, aynı zamanda tüm dünyanın rahatını kaçırır. Günümüzde uluslararası durum, Sovyetler Birliği'nin uzun yıllardan beri izlediği dış politikada savunduğu ilkenin doğruluğunu kanıtlamıştır: Barış bölünmez.

SSCB - ABD: Gerginlik'den Barış İçinde Birlikte Yaşama İşbirliğine

Sovyet - Amerikan ilişkileri, 20. yüzyılın karşısına en önemli ve en karmaşık sorunlardan biri olarak dikilmişti. Sovyetler Birliği ile Birleşik Devletler'in, karşılıklı anlayış ve işbirliğine giden kapıları araladıkları günümüzde ise, bu sürecin özünü yanlış ve çarpıtılmış olarak gösterme hevesindeki bazı siyasal spekülatörler faaliyete koyulmakta hiç gecikmediler. Bu konuda en büyük gayretkeşliği, Pekin'deki Maocu propagandistler gösteriyorlar. Ancak; bu ülkelerin diğer ülkelere ortak bir dikta uyguladıklarını ileri süren ve bir «süper güç»ler şarkısı tutturmuş giden bu kişiler, böylesi tiradlarla sadece içlerinde aldanma eğilimi olan kafaları bulandırabilmektedirler.

Evet, Sovyetler Birliği ve Birleşik Devletler -diğer birçok ülke gibi- bugünkü dünyanın güçleridirler. Bu böyledir; ama, sözkonusu ülkeler bu yere kendiliklerinden gelip kuruldukları için değil, tarihin nesnel akışı onları bu-

raya getirdiği için böyledir. SSCB gibi, ABD gibi, Fransa, İngiltere, Hindistan, Çin, Japonya gibi ülkeler, ya dünyadaki konumları, ya da potansiyelleri veya yüzölçümleri nedeniyle diğer ülkeleri aşmışlardır. Ve özel olarak SSCB ve ABD sözkonusu edildiğinde, denebilir ki; askerî, ekonomik ve bilimsel-teknik potansiyelleri nedeniyle bu iki ülkenin ilişkileri, hiç kuşkusuz tüm uluslararası durumu etkilemektedir; hele sorun savaş veya barış ise. Ama şurası da apaçıktır ki, SSCB ile ABD'nin ekonomik ve askerî potansiyelleri ve uluslararası ağırlıkları ne olursa olsun, bu, onlara hiç bir zaman ayrıcalıklar veya özel haklar sağlamaz. Onlara düşen, sadece özel bir sorumluluktur; ve bu sorumluluk, bir atom savaşının önlenmesine ve dünya barışının korunmasına ilişkindir. Diğer ülkeleri de uluslararası işbirliğine çekmek ise, böyle bir sorumluluğu yüklenmek için vazgeçilmez bir önkoşuldur. L. İ. Brejnev, 1973'deki ABD ziyareti sırasında şunları söylemiştir: «Yeni bir barışçı ilişkiler binası kurarken, bu binayı, çevresine çekilmiş yüksek bir çitle dış dünyadan yalıtılmış ıssız bir villaya döndürmek istemiyoruz. Biz istiyoruz ki, bu büyük bina, insanlık barışının ve huzurunun kadrini bilen herkese açık olsun.» (14)

Barış içinde birlikte yaşama politikasının kurucusu Lenin, Sovyet Rusya ile Amerika arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesine büyük önem vermişti. Oktobr Devriminden henüz birkaç yıl sonra Lenin, Sovyet Rusya ile Birleşik Devletler arasındaki ilişkilerin, barış içinde birlikte yaşama ilkelerine dayanılarak, barışçı ve düzenli bir yörüngeye konulmasının hem mümkün, hem de zorunlu olduğuna işaret etmişti ve böyle bir birlikte yaşamanın gerek Amerikan, gerekse Sovyet halklarının çıkarlarına uygun düşeceğini bilimsel açıdan temellendirmişti. 13 Kasım

(14) L. I. Brejnev'in Amerika ziyareti, Moskova 1973, Belgeler, S. 23-24.

1920'de, Amerikalı gazeteci Luise Brayant'ın ricası üzerine yapılan mülakatta Lenin, Amerikalı kapitalistlere ilişkin olarak şunları söylüyordu: «Hoşlarına ister gitsin, ister gitmesin, Sovyet Rusya bir büyük-güçtür. Üç yıl ambargodan, karşı devrim girişimlerinden, silahlı müdahaleden ve Polonya savaşından sonra Sovyet gücü, bugüne dek hiç olmadığı ölçüde büyümüştür. Rejimi hoşuna gitmediği için, bizimle hiç bir alış-verişi olmasını istemeyen Wilson'un izlediği yobazca reddetme politikasından Amerika'nın eline hiç bir şey geçmez» ([15])

Ancak, Lenin ve Sovyet Devleti tarafından gösterilen yol, gözlerine anti-Sovyetizm perdesi inmiş kişilerin pek işine gelmiyordu. Tarih, genç Sovyet Cumhuriyetine 14 ülkenin yaptığı silahlı baskında ABD'li gerici emperyalist çevrelerin ne denli önemli rol oynadıklarına tanıktır. Ancak, bu müdahalenin kendileri açısından utanç verici şekilde tepelerine çökmesinden sonra da, sözkonusu güçler akıllarını başlarına devşirmemekte direndiler ve büyük bir kalınkafalılıkla anti-Sovyetçi politikalarını sürdürdüler. ABD'nin gerici çevreleri, Sovyetler Birliği'nin tanınmasına yıllar boyu umutsuzca karşı çıktılar. Bu konuda, akıl almaz saçmalıkta nedenler icad ettiler. Örneğin, 1924 Ocak'ında, SSCB'nin tanınması konusunu tartışan Birleşik Devletler Senatosu, bu tanımayı... «Sovyetler Birliğindeki sosyo-ekonomik düzenin köklü bir şekilde değişeceği zamana.....» erteliyordu. Washington'un önde gelen temsilcilerinden -önce Dışişleri Bakanlığı, sonra da Savunma Bakanlığı yapmış olan- Henry Stimson'un 1932 yılında: «Asla, asla! Yüzyıllar geçse bile, Amerika Sovyetler Birliği'ni tanımayacaktır!» demiş olması, bugün insana şaka gibi geliyor. Daha birkaç ay geçmemişti ki, Amerika, Sovyetler Birliği'ni diplomatik düzeyde resmen tanımıştı.

(15) Lenin, Bütün Eserleri, C. 37, S. 254, Rusça.

Bu olay, 10 Ekim 1933'de, SSCB ile ABD arasında diplomatik ilişkiler kurmak için SSCB Merkez Yürütme Komiesi Başkanı M. İ. Kalinin'e bir mesajla başvuran ünlü Amerikan Başkanı Franklin Delano Roosvelt adını çağrıştırmaktadır. Kalinin, bu başvurunun Sovyet Hükümeti tarafından olumlu karşılandığını belirten cevabi mesajında şunları yazıyordu: «Mesajınızda haklı olarak değindiğiniz anormal durum, yalnızca iki devletin çıkarlarına zarar vermekle kalmamakta, aynı zamanda huzursuzluğu artırdığından, genel barışın pekiştirilmesi sürecini aksattığından ve barışı yaralamak isteyen güçlere destek olduğundan, uluslararası durum üzerinde de olumsuz etki yapmaktadır.» ([16])

Diplomatik ilişki kurulması yolundaki görüşmelerin başarıyla sonuçlanmasına ilişkin olarak Başkan Roosvelt, dileklerini şöyle dile getiriyordu: «...halklarımız arasında kurmayı amaçladığımız ilişkilerin her zaman normal ve dostça kalmasını; ve halklarımızın gelecekte, hem kendi yararları doğrultusunda, hem de dünya barışının korunması doğrultusunda işbirliği yapabilmelerini arzuluyoruz.» ([17])

İkinci Dünya Savaşı sırasında faşizmin öldürücü tehdidi halklar üzerinde kol gezerken, SSCB ve ABD, beraberce Anti-Hitler Koalisyonu kampında yer aldılar. Sonuç ortada: Faşizm alaşağı edildi, halklar rahat nefes alabildi.

Ancak, bundan sonra da, ABD'deki gerici, emperyalist güçler üstünlüğü yeniden ele geçirdiler. Dolar-emperyalizmine dünya hakimiyeti sağlama şeklindeki manyakça tasarımlarının ve serüvenci ideallerinin gerçekleşmesinde Sovyetler Birliği'ni en büyük engel olarak görüyorlardı.

(16) Sovyet Amerikan İlişkileri, Uluslararası Politika ve çalışma, Dökümanlar, Moskova 1934, S. 76.

(17) a.g.e.

Böylece ABD'nin gerici çevreleri, anti-Sovyetçi bir askerî blokun örgütlenmesine önayak oldular. İnsanlığın tüm yaşamını zehirleyen savaş başlatıldı. Tüm bunlar, Sovyet-Amerikan ilişkileri açısından harcanmış fırsatlar çağını yeniden başlatıyordu. Ve, deniz-ötesinde aklı başında bazı politikacıların ortaya çıkmaları ve izlenen rotanın bir kör gidiş olduğunu görebilmeleri için, tam on yıldan fazla bir zaman geçmesi gerekmişti.

Barış içinde birlikte yaşama ilkesinin Birleşik Devletler ve diğer kapitalist ülkeler tarafından benimsenmesi, öz bakımından, dünyadaki yeni duruma bir çeşit ayak uydurma anlamına gelmektedir. «Ayak uydurma» ifadesini bizzat ABD başkanı Nikson «U.S. News and World Report» dergisine yazdığı bir makalede kullanmıştı. «İkinci Dünya Savaşı sonrası Amerikan politikasını belirleyen ilişkiler, artık köklü bir değişmeye uğramıştır.» diyen Nikson, yazısında «Başkanlık nöbetini devraldığımda, hiç şüphem yoktu ki yeni diplomatik çevreye ayak uydurmayı beceremezsek, Amerikan dış-politikası ülkenin çıkarlarına uygun düşmeyecekti.» cümlesine yer veriyor ve devamla: «Bu ayak uyduruş -en basit biçimiyle bile- rakiplerimizle yapacağımız müzakerelere ve yandaşlarımızla kuracağımız dostluk ilkelerine daha kuvetli bir aksan koymamızı öngörüyordu.» ([18]) diyordu.

Sosyalizmin lehinde değişen kuvvet dengesi, dünya olaylarının akışına olumlu bir etkide bulundu. Bu olgunun ışığında, güç artışının yansımasını, soyalizm ile emperyalizm arasındaki ilkesel farklar açısından tekrar görebiliriz. Şayet denge emperyalizm lehinde değişseydi, hiç kuşku yok ki bunun getireceği sonuç, yumuşama değil tam tersine, gerilim artışı ve gerici çevrelerin saldırgan emellerinin dışa vurumu olacaktı.

(18) «U. S. News and World Report», 26.6.1972, S. 32.

Eşitlik ve her iki taraf için dengeli bir güvenlik ilkesinin benimsenişi ve zora veya zor yoluyla tehdide başvurmaktan kaçınmanın kabul edilişi, SSCB ile ABD arasında kurulacak olan karşılıklı anlayışa dayalı ilişkiler için vazgeçilmez birer ön koşuldu. 1972 yılındaki Sovyet-Amerikan zirve toplantısı işte bu temeller üzerinde gerçekleştirildi.

Başkan Nikson'un Sovyetler Birliği ziyaretinin sonuçları, ABD'de temel uluslararası sorunlara gerçekçi bir yaklaşım sağlama eğilimlerinin ağır basmağa başladığını kanıtlamaktadır. Nikson, Kremlin'de yaptığı ilk konuşmaya şu anlam dolu cümleyle başlıyordu: «Bu şehri saldırganlara karşı yiğitçe savunmuş birçok kuşak yetiştiren Rus halkının kahramanlığı, şunu açıkça ortaya koymaktadır ki, Moskova'ya girebilmek, ancak barışçı ilişkiler içinde mümkündür. ([19])

Sovyet-Amerikan görüşmeleri sonucu, son derece önemli bir belge oluştu: «Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri arasındaki ilişkilerin temel ilkeleri.» Bu, barış içinde birlikte yaşama ilkesini, SSCB ile ABD arasındaki ilişkiler için bir uluslararası antlaşma zemini olarak saptayan ilk belgeydi. Uyuşmazlık konularının görüşmeler sonucu barışçı yollardan çözümlenmesini öngören bu belge, zor kullanmaktan ve zor yoluyla tehdide başvurmaktan vazgeçme maddelerini içermektedir.

Antlaşmaya imza koyanların vardıkları ortak sonuca göre, «taraflar, atom çağında aralarındaki ilişkiler için yegâne temelin, barış içinde birlikte yaşama ilkesi olabileceği şeklindeki genel kanıdan hareket edecekler. SSCB ile ABD'nin ideolojilerindeki ve sosyal sistemlerindeki farklar, bağımsızlık haklarına saygı, eşitlik, içişlerine ka-

(19) «Yeni Almanya», 23 Mayıs 1972.

rışmama ve karşılıklı yarar ilkelerine dayanan normal ilişkilerin geliştirilmesi için herhangi bir engel teşkil etmemektedir.» (20)

Bir belgenin tüm insanlık yaşamı üzerinde oynadığı büyük olumlu rol, şu maddelerde de dile gelmektedir: «SSCB ile ABD, aralarındaki ilişkileri tehlikeli bir sertleşmeye götürebilecek durumların ortaya çıkmasını önlemeye büyük önem verirler. Bu noktadan hareketle, askeri bir gerginlikten kaçınmak ve bir nükleer savaşın patlamasına meydan vermemek için ellerinden geleni yapacaklardır. İlişkilerinde, birbirlerine karşı daima soğukkanlılıkla hareket edecekler ve aralarındaki görüş ayrılıklarını barışçı yollardan düzenlemeye hazır olduklarını gösterecekleridir. Görüş teatileri ve açıklığa kavuşmamış sorunlar üzerindeki müzakereler, karşı tarafın durumu ve karşılıklı yararlar göz önüne alınarak gerçekleştirilecektir.» (21)

Böylece, SSCB ile ABD arasında diyalog kurulması ve uzun vadeli, sağlam bir zemin üzerinde her alanı kapsayan bir işbirliğinin, gerek iki ülkenin çıkarlarına uygun düşecek, gerekse üçüncü bir ülkenin çıkarlarını zedelemeyecek şekilde gerçekleştirilmesi için uluslararası düzeyde hukukî ön koşullar yaratıldı.

Sovyet-Amerikan görüşmelerinden elde edilen sonuçlar, silahlanma yarışının yavaşlatılması ve silahsızlanma sorunları açısından son derece önemli ve verimli olmuştur. Ne füzesavar sistemlerinin daraltılması konusunda Moskova'da imzalanan antlaşmanın, ne de saldırı silahlarının sınırlandırılmasına ilişkin olarak yine Moskova'da gerçekleştirilen geçici anlaşmanın bir eşine, tarihte bugüne dek rastlanmamıştır.

Söz konusu antlaşmanın ve geçici anlaşmanın ilke-

(20) «Yeni Almanya,» 30.6.1972.
(21) a.g.e.

sel önemi, iki devletin de silahlanma yarışını en can alıcı alanlarda kısıtlamalarıdır. Günümüzdeki stratejik durumun incelikleri göz önüne alındığında, Sovyet-Amerikan devletleri arasında varılan görüş birliğinin yeni bir silahlanma yarışına meydan vermemeye yöneldiği sonucunu çıkarmak mümkündür. Sovyet-Amerikan ilişkileri tarihinde ilk kez, iki ülkenin sahip olduğu savaş gücünün doğrudan doğruya çekirdeğine uzanan bir görüş birliği gerçekleştirilmiştir. Bu anlaşmalar, iki büyük askeri gücün yalnızca nükleer füze yığınaklarını sınırlandırmalarını öngörmekle kalmayıp, aynı zamanda silahlanma yarışına son vermeye ilişkin gerekli tedbirlerin alınması yanısıra genel ve tam bir silahsızlanma için ön koşullar yaratılmasına da ortam hazırlamaktadır.

Sovyet-Amerikan görüşmelerinin en olumlu yanlarından biri de, her iki ülkeye ekonomik ve ticari ilişkileri geliştirme yollarını açmış olmasıdır.

Lenin, Oktobr Devriminden hemen birkaç yıl sonra şu saptamayı yapıyordu: «Bazı Amerikan girişimcileri, Rusya ile savaş yapmak yerine ticaret yapmanın daha aklı başında bir iş olacağını yavaş yavaş kavramaya başlamış görünüyorlar ki, bu iyiye işarettir.» (22)

Ancak bilindiği gibi bu gerçekçi çabalar, sosyalizmi kurmuş olan devlete kör bir kinle bakan etkili Amerikan çevrelerinin inatçı direnciyle karşılaştı. Sosyalizme ve komünizme karşı, batılı devletlerden hazır bir savaş cephesi oluşturmayı hedef haline getiren Amerikan politika kurmayları, ekonomik ambargo uygulama yoluyla Sovyetler Birliği'nin güçlenmesini, onun ekonomik ve askeri potansiyelinin artmasını önlemeye kalkıştılar. Tabii ki bu, ileri görüşten yoksun bir politikaydı.

Birleşik Devletler'deki belirli çevreler, SSCB ile ya-

(22) Lenin, Bütün Eserleri, Cilt: 40, S. 152

pılacak ticareti binbir engel icad ederek yokuşa sürerken, diğer bazı kapitalist ülkeler ise, Sovyetler Birliği gibi kuvvetli bir ortakla ekonomik işbirliği yapmanın, kendi güncel çıkarlarına uygun düşeceğini görerek, SSCB ile sıkı bir ticari ilişki içine girebilmek için ortam hazırladılar. Nihayet gerçekçi düşünebilen deniz ötesindeki bazı ticaret adamları da, SSCB ile ticari ilişkilerin kesilmesi halinde, en sivri ucun kendilerine dokunacağını anladılar. Kaybeden SSCB değil, tersine, Sovyetler Birliği ile yapılacak ticarete bir sürü engel hazırlayanlar olacaktı.

Edward Allen, 13 Eylül 1972'de Boston ticaret kulübünde yaptığı konuşmada, Birleşik Devletler'in savaş sonrası SSCB'ye karşı izlediği ticaret sınırlama politikasından zararlı çıkanın yine Birleşik Devletler olduğunu; ve Sovyet ekonomisinin böyle bir uygulamadan hiç bir şey kaybetmediğini söylüyordu. «New York Times»da çıkan bir yazıda ise şöyle deniyordu:

«Soğuk savaş politikasındaki hiç bir taşkınlık, ABD tarafından Sovyetler Birliği'ne ve diğer komünist ülkelere karşı uygulanan ticari kısıtlama kadar elverişsiz ve ters sonuçlar doğurmamıştı. Bu ticaret sınırlaması, yirmi yılı aşkın bir süredir, Sovyet askeri ve ekonomik gücündeki gelişimi en ufak şekilde sarsmadı. Sözkonusu uygulamanın getirdiği en açık-seçik sonuç ise, Amerikalı ticaret adamlarının, Batı-Avrupalı ve Japon sanayiciler karşısında son derece müşkül bir rekabet ortamına düşmeleri oldu. Hükümetleri açısından en ufak bir engellemeyle karşılaşmayan bu adamların komünist ülkelere en çok satmakta oldukları malların adları, Washington tarafından hazırlanan ihracat ambargosu listesinin başında yer alıyor.» (23)

Sovyet ekonomisinde kaydedilen büyük başarıların,

(23) «New York Times», 3.6.1969.

ABD'deki ticari çevreleri etkilememesi düşünülemezdi. Nitekim onlar, Sovyetler Birliği'ndeki bilimsel-teknik kazanımlara her geçen gün daha fazla saygı göstermek zorunda kalıyorlar. Birleşik Amerikalı uzmanlar, Birleşik Devletler'deki bilim adamlarının sıkı bir işbirliği içinde Sovyet meslektaşlarından çok şey öğrenebilecekleri konusunda görüş birliğine varıyorlar. Amerikalı bilimciler ve iş adamları arasında, SSCB ile işbirliğine son yıllarda giderek artan bir ilgi duyulmaktadır. Sovyet Dış Ticaret organizasyonu ile karşılıklı yarara dayanan sözleşmeler imzalamak isteyen Amerikan firmalarının sayısı gittikçe kabarıyor. Örneğin, «General Electric», «Reynolds Metals», «Kaiser Aluminium and Chemical Co», işletmelerinde Sovyet sanayi tesislerini kullanıyorlar ve Sovyet lisansları altında çalışıyorlar. «General Electric», en büyük ilgiyi, Sovyetler'in yüksek gerilim nakil hatları inşasındaki başarılarına duymaktadır. «Reynolds Metals» ve «Kaiser Aluminium and Chemical Co», Sovyetler'den elektromanyetik alanda alüminyum dökümü için tesisler satın aldılar. «Andco Co» şirketi, New York eyaletinde yüksek fırınlarda kullanılan yeni bir soğutma sistemini Sovyet lisansı altında başarıyla çelıştırmaktadır. Bu türde daha bir dizi örnek vermek mümkündür. Buna karşılık Sovyetler Birliği de, elektronik bilgisayar tesislerinde, enerjetik donanımlarında ve özel iletken maddelerin yapımında Amerikan bilim ve tekniğinden geniş ölçüde yararlanmaktadır. Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Leonid Brejnev'in 1973 Haziranında Birleşik Devletler'e yaptığı ziyaret, Sovyet-Amerikan ilişkilerinin gelişiminde yeni bir dönem başlattı.

Leonid Brejnev'in ABD ziyareti, sadece 1972 de sağlanan değişimlere dayalı bir gezi olmakla kalmıyor, aynı zamanda çok yönlü işbirliğinin geliştirilmesi konusunda güçlü bir hamle oluşturuyordu. ABD, 1972 yılında SSCB

ile barış içinde birlikte yaşama ve eşit güvenlik ilkelerine dayanan ilişkiler kurmaya hazır olduğunu bildirir bildirmez, 1973'de her iki taraf da, bu ilkeleri hem kendi aralarındaki, hem de kendileriyle başka ülkeler arasındaki ilişkilerde politik dayanak olarak benimseme yoluna gittiler.

Brejnev'in Birleşik Devletler ziyaretinin sonuçları, SBKP'nin 24. Kongresinde kararlaştırılan barış programının verimliliğini ve etkinliğini bir kez daha ortaya koymuş ve Lenin tarafından temellendirilmiş olan barış içinde birlikte yaşama politikasının gücünü ve canlılığını bir kez daha kanıtlamıştır.

1972 Haziranında SSCB ile ABD, atom çağı gibi bir çağda ülkeler arasındaki ilişkilerin sağlıklı tutulabilmesi için «barış içinde birlikte yaşama»dan daha iyi bir zemin olamayacağı üzerinde görüş birliğine vardılar. Bu temel ilke, Leonid Brejnev'in ABD ziyaretiyle somut bir içerik kazandı. Burada atılan en önemli adım, bir nükleer savaşın önlenmesi için SSCB ile ABD arasında imzalanan süresiz anlaşmaydı.

Bu anlaşmada şöyle deniliyor: «Sovyetler Birliği ile Birleşik Devletler, politikalarındaki hedefin, bir nükleer savaş tehlikesinin ve nükleer silah kullanılmasının önlenmesi olacağı üzerinde anlaşmaktadırlar.» (24)

Böylesine hayati ve bir o kadar da karmaşık bir sorun üzerinde varılan bu anlaşma, uluslararası güvenliğin pekiştirilmesinde büyük bir ilerleme kaydedilmiş olması demektir. Bilindiği gibi Sovyetler Birliği, atom silahlarının ortaya çıkışından buyana, bu öldürücü silahların yasaklanması ve imha edilmesi yolunda savaşım vermişti. Ancak zamanla görüldü ki, böyle bir yasaklamayı sağlamak, ABD bu silahların kendi tekelinde bulunduğunu sandığı

(24) «Yeni Almanya», 23 Haziran 1973.

sürece, son derece güç olacaktı. Ve sonunda, amaçlanan bu hedefe ancak adım adım ve zaman içinde ulaşmanın mümkün olabileceği ortaya çıktı. 22 Haziran 1973 tarihli Sovyet-Amerikan anlaşması ise, bu adımlardan birini oluşturmaktadır. ABD ile SSCB'nin atom silahlarına dayalı bir zıtlaşmayı terkederek, atom savaşının önlenmesine ve uyuşmazlık sorunlarının görüşmeler yoluyla çözülmesine yönelişlerinin tüm insanlık açısından taşıdığı önem, sağlıklı düşünebilen her kafa için apaçık ortadadır.

Böyle bir yönelim, yalnızca Sovyet-Amerikan ilişkilerinde değil, aynı zamanda tüm halkların yaşamında önemli bir kilometre taşıdır.

1973'de varılan anlaşma, silahlanma yarışının öldürücü tehlikesini kavrayarak, Sovyetler Birliği ile eşitlik ve dengeli güvenlik ilkelerine dayalı ilişkiler kurma yoluna giden bir bölüm Amerikan burjuvazisinde politik gerçekçilik eğilimlerinin başladığını kanıtlamaktadır. Bu anlaşma, ABD'deki etkili çevrelerin temkinli düşüncelerine dayanmaktadır. Söz konusu çevreler, tüm yer yuvarlağını etkisi altına alabilecek bir termo-nükleer çatışmanın ne denli mahvedici olacağını ve mevcut füze donanımı dengesi içinde nükleer silah potansiyelinin daha da yükseltilmesinin Amerikan güvenliğini nasıl doğrudan doğruya sarsacağını anlamaktadır.

Barış içinde birlikte yaşama ve uluslararası güvenliği pekiştirme yolunda 21 Haziran 1973'de Washington'da varılan anlaşma da önemli bir adımı oluşturmaktadır. Anlaşmanın konusu, «Stratejik saldırı silahlarının daha ileri ölçüde kısıtlanması için yapılacak görüşmelerin temel ilkeleri» idi... Hazırlanan belge, Mayıs 1972'de Moskova'da imzalanan anlaşmanın kapsamını genişletmekte ve stratejik saldırı silahlarının yalnızca nicelik ve nitelik bakımından kısıtlanmalarını öngörmekle kalmayıp, aynı zamanda bu silahların giderek tümüyle kaldırılmaları yolunda-

ki çalışmalara yoğunluk kazandırılmasını amaçlıyor. Washington görüşmeleri yoluyla, SSCB ile ABD arasındaki ekonomik ilişkilerin geliştirilmesinde bir adım daha ileri gidildi. Yüksek nüfuzlu ABD çevreleri, SSCB ile anlaşmaya yanaşırlarken, tabii ki duygularla değil, kaçınılmaz bir zorunluğun bilinciyle hareket ediyorlardı. Bu şekilde davranmalarının nedeni, dev boyutlara ulaşmış bulunan Sovyet üretim ve yaratım güçlerini görmeleri ve artık bugün bu güçler olmazsa Amerikan ekonomisinin neredeyse normal işlerlikten yoksun kalacağını farketmeleriydi. Böylece, gelecek üç yıl içindeki ticaret hacminin 2-3 milyar dolar'a çıkarılması, taraflarca ortak amaç olarak belirlendi.

Bunlar gözönüne alındığında denebilir ki, tüm kapitalist dünya, sosyalist devletlerle olan ilişkilerini, özellikle de ekonomik ilişkilerini geliştirme doğrultusunda genel bir eğilim gösteriyor. SSCB ile, başı çeken kapitalist devletler arasındaki ekonomik ilişkilerin düzeltilmesinde epeyce yol alındı. Şimdi sözkonusu olan, aynı yolda kararlılıkla yürümektir.

Leonid Brejnev'in ABD ziyaretinden elde edilen sonuçlar, günümüzün en karmaşık uyuşmazlık sorunlarını, barış içinde birlikte yaşama ilkesine dayanarak ve sosyal sistemler arasındaki farklardan bağımsız görüşmeler yoluyla çözümlemenin mümkün olduğunu bir kez daha kanıtlamıştır. SBKP Merkez Komitesi Politbürosu, SSCB Yüksek Sovyeti Prezidyumu ve SSCB Bakanlar Kurulu, bu ziyaretin sonuçlarına ilişkin olarak şu açıklamayı yapıyordu: «Savaş sonrası on yıl içinde, Sovyet Amerikan ilişkilerinin tüm uluslararası durumu olumsuz yönde etkilemesine karşılık, bugün bu ilişkiler, her iki devlet tarafından yüklenilen sorumluluklara dayandırılarak düzelme yoluna sokulmuştur. Bir devletin diğerine, ya da o devletin müttefiklerine karşı zor veya zor yoluyla tehdide başvur-

maktan kaçınması ve tüm devletlerin, karşılıklı haklar ve çıkarlarına saygı göstermesi gibi yükümlülüklere dayandırılan bu düzelme, uluslararası durumun da düzelmesinde belirleyici bir unsur olmakta ve tüm ülkeler arasında gerçekleştirilecek olan yapıcı işbirliği için büyük olanaklar yaratmaktadır.» (25)

Komünist Partisi ve Sovyet Hükümeti, bu yeni olanaklardan, hem SSCB-ABD işbirliğinin, hem de tüm uluslararası ilişkiler sisteminin daha da geliştirilmesi ve pekiştirilmesi yolunda mümkün olduğunca yararlanmayı bir görev olarak görmüşlerdir ve görmektedirler.

Bu görevin yerine getirilmesine, 27 Haziran - 3 Temmuz 1974 tarihleri arasında Moskova'da gerçekleştirilen Sovyet - Amerikan zirve toplantısının sonuçları büyük katkıda bulunmuştur.

Bu görüşmelerde her iki taraf, 1972 ve 1973'de düzenlenen belgelerdeki genel çizgiden sapmama ve bu çizgiyi oluşturan ilkeleri eyleme dökme konusunda görüş birliğine vardı. SSCB ile ABD arasında 1974'de gerçekleştirilen anlaşma, Sovyet - Amerikan ilişkilerinin ve her iki taraf için yararlı işbirliğinin geliştirilmesine geniş bir taban oluşturmaktadır.

SSCB ile ABD arasında her iki ülkenin halklarının ve genel barışın çıkarları doğrultusunda olumlu ilişkiler geliştirmek için yapılan düzenli zirve toplantılarının pratik önemini vurgulayan inandırıcı kanıtlardan biri de, 23-24 Kasım 1974'de, SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri Leonid Brejnev ile ABD başkanı Gerald Ford'un Viladivostok'da gerçekleştirdikleri buluşmadır.

SBKP MK. Politbürosu, Yüksek Sovyet Prezidyumu ve SSCB Bakanlar Kurulu, bu buluşmanın önemi hakkında şu açıklamayı yapıyorlardı: «SBKP MK. Birinci Sekreteri

(25) «Yeni Almanya», 30.6.1973.

Leonid Brejnev ile ABD Başkanı Gerald Ford arasında gerçekleştirilen ve başta ekonomik ilişkiler olmak üzere, Sovyet Amerikan ilişkilerinin tümünde karşılaşılan sorunlar karmaşasına yapıcı çözüm yolları açan ilk buluşma, Sovyet Amerikan ilişkilerindeki gelişmenin sürekliliğini sağlama ve bu süreci geri dönüşsüz kılma çabalarını dile getirmekteydi. Viladivostok'da alınan kararlar ise, aynı doğrultuda atılacak ileri adımlar için iyi bir zemin hazırlamaktadır.

Bu buluşmada, Sovyet - Amerikan ilişkilerini çok geniş bir çerçevede ele alan ve temel sorunlara değinen fikir tartışmaları yapılmıştır. Her iki devletin de, 1972-74 belgelerinde saptadıkları yükümlülükleri karşılıklı olarak yerine getirmeye kararlı oldukları bir kez daha belirtildi. Gene aynı buluşmada, her iki devlet arasında varılan anlaşma gereğince bir nükleer savaşın önlenmesi, füze savunma sistemlerinin ve stratejik saldırı silâhlarının sınırlandırılması için karşılıklı olarak yükümlülüklerin yerine getirileceği belirtildi. Çünkü bu noktalar, Sovyet - Amerikan ilişkilerinin, her iki ülke halkının çıkarları doğrultusunda geliştirilmesinin biricik önkoşuludur.

Vladivostok buluşması, Sovyet - Amerikan ilişkilerinde özellikle önem taşıyan bir yönü dile getirmiştir: Nükleer bir çatışmanın, giderek bir savaşın doğmasını önleyecek garantilerin yaratılması.

Stratejik saldırı silâhlarının da sınırlandırılmasını öngören ortak bir Sovyet - Amerikan açıklaması onaylandı ve bu açıklama, SSCB ile ABD'nin bu konuda daha uzun vadeli bir sözleşme yapma isteklerini kuvvetlendirdi. Taraflar, böyle bir anlaşmayı 1975'de onaylayabilmek için, hazırlıklara hemen geçmeyi kararlaştırdılar. Varılan anlaşma, 1985'e kadar geçerli olmak kaydıyla stratejik saldırı silâhlarının sınırlanmasını öngörürken, her iki tarafın

da eşitliği ve aynı derecede güvenliği ilkesine dayanmakta olduğundan ayrıca büyük bir önem taşımaktadır.

Ayrıca, gene ortak bir Sovyet - Amerikan bildirisinde her iki taraf da, acil nitelik taşıyan henüz çözümlenmemiş politik sorunların çözümünde barış ve güvenlik ilkesini zedelememeye hazır olduklarını bildirmektedirler.

Görüşmelerin sonuçları; özellikle Avrupa güvenliği ve işbirliği, Orta Avrupa'da savaş güçlerinin azaltılması, silâhsızlanma ve nükleer silâhların yaygınlaştırılmaması, ayrıca Kıbrıs'taki durum gibi önemli sorunlara ilişkin görüşleri ortaya koymuştur.

26 Kasım 1974'de Brejnev, Ulan Bator'da Vladivostok görüşmeleriyle ilgili açıklamasında şunları söylemişti: «Yapıcı ve iyi bir havada geçen bu buluşma süresince, son yıllarda belirginleşen Sovyet Amerikan ilişkilerinin düzeltilmesi doğrultusunda yeni bir onay ve gelişim elde edilmiştir. Dışişleri bakanlarıyla birlikte, Sovyet Amerikan ilişkilerinin ilkesel sorunlarını, bu ilişkilerinin sağlamlaştırılması ve geliştirilmesi olanaklarını görüşme fırsatını bulduk. Bu arada, bu ilişkilerin geliştirilmesi ve gittikçe daha etkin biçimde, insanlığı yeni bir dünya savaşı tehlikesinden kurtararak genel barışı sağlamlaştıracak tarihsel bir görevin yerine getirilmesine yönelik faaliyet gösterilmesi kararlaştırılmıştır.» (26)

ABD ile SSCB arasındaki iyi komşuluk ve işbirliği için izlenen gerçekçi yol, Amerikan halkı arasında gittikçe artan bir destek bulmaktadır. ABD tarihinde, hükümetin girişimlerinin kamuoyunda böylesine destek kazandığı olayların sayısı çok azdır. SSCB ve sosyalist devletler ile gerçekleştirilmesine çalışılan barış içinde birlikte yaşama politikasının ilkeleri, Amerikan yurttaşlarınca anlayışla karşılanmış ve onaylanmıştır. Bu, günümüzde öylesine

(26) «Yeni Almanya», 29.11.1974.

güçlü bir itici kuvvettir ki, gözönüne alınmaması olanaksızdır.

Elbette, Amerikan Sovyet ilişkilerinin yapıcı bir biçim alması kolay olmamıştır. Bu durumun sağlanması için sabır, tutarlılık ve özellikle uzak görüşlülük ve gerçekçi bir yaklaşım gerekir. Birleşik Devletler, ilk sosyalist devleti tanınmak için tam 16 yıl beklemişler, SSCB ile ekonomik ilişkiler kurmak için ise, ancak 40 yıl sonra harekete geçebilmişlerdir. Gene, kısa bir süre öncesine kadar «olanaksız» ve «yıkıcı» diye tanımlanan barış içinde birlikte yaşama düşüncesinin ABD tarafından benimsenmesi için de, bir bu kadar süre geçmiştir. Bu da, Sovyet - Amerikan ilişkilerinin iyi komşuluk ve verimli işbirliği biçimine dönüşmesinin kolay olmadığını göstermektedir. Ancak, tüm ilişkilerin bu kanallara aktarılması, bütün dünya devletleri için artık zorunluktur. Sovyet Amerikan ilişkilerinin gelişimi, herhalde olağanüstü ve şaşırtıcı bir hızla olmayacaktır. Ancak bu ilişkilerin geleceği parlaktır.

Son gelişmeler, Amerika'daki yumuşama aleyhtarlarının henüz akıllarını başlarına almadıklarını göstermektedir.

Bunlar, Sovyet Amerikan ilişkilerinin düzeltilmesine karşıdırlar. Ve sırf bu nedenle Amerikan Kongresi, 1974 sonunda SSCB ile ekonomik ilişkileri sınırlayan yasayı kabul etmekten kaçınmamıştır. Bunun sonucunda, 1972 ticaret anlaşması işlerliğini yitirmiştir. Ancak SSCB'yi bundan sorumlu tutmak olanaksızdır.

Aklı başında insanlar, dünyanın her bir köşesinde, Sovyet - Amerikan işbirliğinin gelişmesinin tüm halkların çıkarlarına; hem gelişmiş kapitalist ülkelerin, hem de emperyalist baskıdan kurtulmuş ve kurtulmakta olan halkların çıkarlarına uygun düştüğünü kavramışlardır. Bengladeş Cumhuriyeti'nin önde gelen kişilerinden Anam Mafusi'nin şu sözlerine katılmamak mümkün değildir: «SSCB'-

nin politikası açık ve anlaşılır niteliktedir, hedefi gerilimlerin giderilmesidir. Bu politika, tüm halkların çıkarlarına uygun düşmektedir. Yalnızca vicdan muhasebesinden yoksun, ya da beyni yıkanmış kişiler, SSCB ile ABD ve diğer kapitalist ülkeler arasındaki ilişkilerin yumuşamasında herhangi bir entrika kokusu arar ya da bunda dünyanın paylaşılması için girişilmiş gizli bir uzlaşmanın varlığına hükmeder.

Barış için birlikte yaşama ve gelişmekte olan ülkeler

Dünyanın sürekli bir barıştan yana olan güçleri, sosyalist ülkeler halkları ile Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarıdır.

Günümüzdeki ulusal kurtuluş hareketleri, sömürgeciliğe ve yeni sömürgeciliğe karşı savaşım veren halkların, dünya sosyalizmi ve enternasyonal işçi hareketiyle kader birliği etmesi zorunluğunu kanıtlamıştır. Emperyalizm, birçok halkın özgürlük ve bağımsızlığını hiçe sayarak onları esaret altına almış; sosyalizm ise, baskı altındaki halkların özgürlükleri için elverişli bir ortam yaratmıştır.

Ulusal kurtuluş devrimlerinin güçlü dalgası, sömürgeciliğin son kalıntılarını da silip süpürmektedir. Eski sömürgelerin ve yarı-sömürgelerin yerine, yaklaşık olarak 80 bağımsız genç devlet kurulmuştur. Bu ülkelerin halkları, yeni bir gelişim sürecine girmişlerdir. Bunlar, yeni bir yaşamın yaratıcıları olarak uluslararası politikaya katılmakta, devrimci güçler olarak emperyalizmin kökünü kazımaya çalışmaktadırlar.

Sosyalist dünya sisteminin varlığı ve emperyalizmin zayıflaması, bağımsızlaşmış ülkelerin halklarına ulus olarak yeniden doğuş olanakları tanımakta, yüzyıllar süren sefalet ve gerikalmışlığı aşmalarında onlara yardımcı olmakta ve ekonomik bağımsızlığa kavuşmalarını mümkün

kılmaktadır. Bu sorunların tümünün başarılı bir biçimde çözümlenmesi, ancak emperyalizme karşı verilecek tutarlı bir savaşımla mümkündür. Modern sömürgeciliğin asıl kalesi ise, hâlâ ABD emperyalizmidir.

Ulusal kurtuluş hareketlerinin baş düşmanı olan ABD emperyalizmi, güçlü ve tehlikelidir. Genç ulusal devletlerin halkları, bu düşmanla baş edecek güçten yoksundurlar; gerçekler, genç ulusal devletlerin, dünya sosyalizmi ve uluslararası işçi hareketi ile dayanışma ve savaşım birliği yapma zorunluğuna işaret etmektedir. Bağımsızlaşmış ülkelerdeki halkların ve sosyalist devletlerin, savaş tehlikesine karşı mücadelede gösterdikleri ortak direniş, genel barış için büyük bir önem taşımaktadır.

İnsanlığın üçte ikisine savaşım gücü ve azmi kazandıran bu kudretli cephe, ancak emperyalist saldırganlığı geri çevirebilir. Onun için, gelişmekte olan ülkeler halklarının dünya sosyalizmi ve enternasyonal işçi sınıfı ile her yönlü dayanışma ve işbirliği içine girmeleri, ulusal kurtuluş hareketlerinin geleceği bakımından hayati bir önem taşımaktadır.

Küba Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri ve Devrim Konseyi Başkanı Fidel Castro, 1973 Eylülünde Cezayir'de yapılan Bloksuz Ülkeler Devlet ve Hükümet Başkanları 4. Kongresi'nde bu gerçeği şöyle dile getirmekteydi: «Bloksuz ülkeleri sosyalist kampla bir çatışma haline getirmek için yapılan her girişim, tamamen karşı devrimcidir ve yalnızca emperyalist ülkelerin işine yarar.

Uydurma bir düşman yaratmanın tek anlamı, gerçek düşmandan kaçmaktır. Bloksuz ülkelerin başarıları ve gelecekleri, onların emperyalist ideolojinin kendi ülkelerine girmesine izin vermemeleri ve bu ideolojinin aldatıcı etkisine kapılmamalarıyla ölçülür.

Ancak ve ancak dünyanın tüm ilerici güçlerinin sıkı

bir birliği, hâlâ güçlü olan emperyalizme, sömürgeciliğe, yeni sömürgeciliğe ve ırkçılığa karşı savaşımda bize güç kazandırmakta, tüm halkların barış ve adalet özlemlerinin gerçekleşmesine destek olmaktadır... Sosyalist kamp ile dostluk kurmamızı engelleme çabaları, bizi zayıflatmak ve hâlâ gücünü koruyan emperyalizmin kucağına atmak anlamına gelir. Bu ise, akılsızca bir stratejiden ve politik bir dar görüşlülükten başka bir şey değildir.» (27)

Ulusal kurtuluş hareketlerinin ilerici kanadının sosyalist dünya ile dostluk ilişkileri içinde bulunması, günümüzde özellikle önemlidir. Çünkü emperyalizm ve onun uyduları, Üçüncü Dünya halklarına ve devletlerine karşı kendi plânlarını uygulamak gayreti içindedirler. Emperyalizm ve gerici unsurlar, Üçüncü Dünyanın genç ulusal devletlerini sosyalist dünya ile ilişki kurmaktan alıkoymak için can attıkları gibi; bu devletlerin yöneticilerini ve halklarını da kandırarak, onlarda, sosyalist ülkelerin izledikleri barış içinde birlikte yaşama politikasına karşı yaygın bir güvensizlik yaratmaya çalışmaktadırlar. Gerici güçler, bu politikayı kendi kötü amaçları doğrultusunda çarpıtıp, onun gelişmekte olan ülkelerin çıkarlarına ters düştüğünü iddia etmektedirler.

Ama bazıları, SSCB'nin barış içinde birlikte yaşama politikasını ulusal kurtuluş savaşlarına da uygulamak istediğini ve halkları, anti-emperyalist ulusal kurtuluş hareketlerinden caydırmaya çalıştığını yayma çabası içindedirler. Anti-emperyalist güçleri bölerek sosyalist cepheye büyük zarar veren bu unsurların başında Maocular gelmektedir.

Pekin yöneticileri, emperyalizme karşı savaş gevezeliklerini sürdürürken, gerçekte onunla ittifak kurmaktan kaçınmamaktadırlar. Emperyalizme karşı tüyler ürpertici

(27) «Yeni Almanya», 27.11.1974.

cihad çağrıları yapan bu baylar, bu laf safsatasının altında asıl gerçekleri gizlemeye çalışmaktadırlar. Küçüklü büyüklü tüm devletleri büyük bir gürültüyle «Süper-güçlere» karşı birleşmeye çağırırken, pratikte tek bir amaç gütmektedirler: Genç ulusal devletleri SSCB'ye karşı çıkarmak ve onları güçlü bir kaynaktan yoksun kılmak. Çünkü SSCB, diğer sosyalist ülkelerle birlikte, bu dost ve kardeş ülkelerle işbirliği bağlarını güçlendirerek onlara yardımcı olmaktadır.

Halkların ulusal anti-emperyalist kurtuluş savaşımlarının bugüne değin ortaya koyduğu pratik sonuç, SSCB'nin ve sosyalist ülkeler topluluğunun, onların en güvenilir dostları olduğunu kanıtlamıştır. Az önce belirtilen konuşmasında Castro şunları söylemiştir: «Hiç bir dakika unutmamalıyız ki, Küba'nın istilâcıları Playa Hiron'da geri püskürtmesini ve ABD'ye karşı kendini savunmasını sağlayan, Arap halklarının emperyalist saldırıya karşı kullandıkları... ve Vietnamlıların, kahramanca yürüttükleri savaşlarda ellerinden düşürmedikleri silâhlar, bize sosyalist ülkelerin, en başta SSCB'nin yolladığı silâhlardır.

Ancak kötü niyetli kişiler, gelişmekte olan ülkelere karşı, sosyalizm ile kapitalizmin işbirliği içinde bulunduğu budalalığını yayabilirler. Böyle bir işbirliği, uzlaşma, ya da anlaşma, hiç bir zaman olmamıştır ve olmayacaktır. Aslında durum başkadır: Sosyalist ülkeler, uluslararası gerginliği azaltmaya ve askerî çatışmalara yol açabilecek uzlaşmazlıkları gidermeye çabalamaktadırlar; iki sistem arasındaki rekabeti savaş alanından barış alanına aktarmak istemektedirler. Şayet gelişmekte olan ülkelerin çıkarları gözönünde tutulacak ve yeni uluslararası dengenin onlara ne gibi kazançlar sağladığı düşünülecek olursa, uzlaşmaların giderilmesinde bu ülkelerin tümüyle kazançlı çıkacakları görülür. Çünkü:

1 — Yumuşama ve barış içinde birlikte yaşama po-

litikası, emperyalizmin, silâh gücüne vurarak gelişmekte olan ülkelere boyun eğdirme olanaklarını ortadan kaldırmaktadır. Yumuşama ve barış içinde birlikte yaşama politikası, ulusal kurtuluş hareketlerine karşı olan saldırgan askerî bloklarda bunalımların artmasına yol açmaktadır.

2 — Politik ortamın normalleştirilmesi ve eşitliğe, karşılıklı çıkarlara, bağımsızlığa saygı ve başka devletlerin işlerine karışmama gibi ilkelere dayanan ilişkilerin kurulması, bağımsızlaşmış ülkelerin ulusal devletlerini güvenlik altına almaktadır. Bu ülkelerin, kazanımlarını sağlamlaştırmak ve elden kaçırmamak için izleyecekleri tek yol, barış içinde birlikte yaşama politikasıdır. Bu politika, ulusal kurtuluş hareketlerinin gelişimini de sağlayan biricik yoldur.

3 — Silâhsızlanma çağırısı ve bu yolda verilen savaşım, sosyalist devletlerin barışı sağlamlaştırma çabalarının bir parçasıdır. Bugün ulusal gelirlerinin büyük bir kısmını silâhlanmaya ayırmak zorunda kalan bu gelişme ülkeleri, savunma alanındaki giderleri, ekonomiye, tarıma ve sanayi alanlarına kaydırabilirler, birçok alanda reformları gerçekleştirebilirler ve toplumlarının yaşam düzeyini yükseltebilirler. Bu da göstermektedir ki, barış içinde birlikte yaşama ilkesi, gelişmekte olan ülkeler için uygun politikadır.

SSCB, teoride ve pratikte ilkelerine bağlı olduğunu kanıtlamıştır. SSCB, Birleşmiş Milletler Örgütü'nün 1973'de yapılan 28. toplantısında, Güvenlik Konseyi üyelerinin askerî giderlerinin yüzde onunu gelişmekte olan ülkelere yardım olarak vermeleri yolunda bir öneri sunmuş ve bu öneri daha sonra kabul edilmiştir. Ayrıca, askerî giderleri büyük olan diğer ülkelerin de silâhlanma harcamalarında kısıntı yapması temenni edilmektedir. SSCB, gelişmekte olan ülkelere yapılacak yardımın, Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın -kuraklığa ya da su baskınları felâketine

uğramış- ve son yıllarda büyük güçlüklerle karşı karşıya kalmış yoksul ülkelerine yönelmesini istemektedir. Dağıtımın miktarı ve zamanı, yardım yapan ülkelerce seçilecek bir heyet tarafından belirlenecektir. Böylece, önemli maddî kaynaklar, barışçı amaçlar ve halkların refah düzeyinin artırılması için seferber edilmiş olacaktır.

Sosyalist devletler, gelişme halindeki ülkelere yardım ederlerken, çağımızdaki aşamada, ulusal kurtuluş hareketlerinin baş görevinin, ilerici sosyal devrimler, ekonomik bağımsızlık ve dış sermayenin egemenliğinden kurtulma gibi hedeflere yönelik olması gerektiğinden hareket ederler. Lenin bu konuda şöyle demiştir: «Burjuva ideologları **u l u s a l** kurtuluştan sözediyorlar, ... ve ekonomik kurtuluşu geri plânda bırakıyorlar. Gerçekte ise asıl olan budur (ekonomik kurtuluştur).» [28]

Gelişmekte olan ülkelere sırf onları sömürmek amacıyla yardım yapan kapitalist ülkelerin aksine, sosyalist ülkeler, ekonomik bağımsızlığın ele geçirilmesi için gerekli olan desteği sağlamak amacıyla doğrudan devlet sektörüne yardım etmektedirler. Örneğin, Asuan barajı, Fırat üstündeki santraller ve Arap ülkelerinde kurulan bir dizi fabrika bunu kanıtlamaktadır. 1967 yenilgisinden sonra, Arap ülkelerinin tekrar bağımsızlıklarını savunacak duruma gelmeleri, ancak SSCB'nin yardımları sayesinde mümkün olmuştur. Suriye ve Irak halkları, SSCB yardımı ve Sovyet - Arap dostluğu olmaksızın yabancı petrol şirketlerine karşı direnemezlerdi.

SSCB, 45 genç devletle işbirliği anlaşmaları imzalamıştır. Bunların arasında 20 Asya, 22 Afrika ve 3 Latin Amerika ülkesi bulunmaktadır ve bu ülkelerin sayısı yıldan yıla artmaktadır. Sosyalist ülkelerin bilimsel teknik yardımları, gelişmekte olan ülkelerin ekonomik bağımsız-

(28) Lenin, cild 18. S. 391.

lıklarını sağlayan baş etkendir. Doğu bloku ülkelerindeki yüksek okullarda, yılda yaklaşık olarak 100 Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkesinden gelme 25.000 öğrenci okumakta ya da master yapmaktadır.

SSCB ile yapılan işbirliği sonucunda, gelişme halindeki ülkelerde 140 meslek okulu, yüksek okul, öğrenim merkezleri v.b. açılmıştır ve açılmaktadır. Gelişmekte olan ülkelere yollanan Sovyet uzmanları 200.000 den fazla kalifiye işçiyi kendi yurtlarındaki iş yerlerinde yetiştirmişlerdir.

Ayrıca, sosyalist ülkeler ile gelişmekte olan ülkeler arasında son yıllarda artan ilişkilere değinmek gerekir. Son on yılda 2,4 kat artan ticarî ilişkiler, 1972'de 3.35 milyar rubleye ulaşmıştır.

SSCB insanı, kendi sınıfsız toplum inançlarının ve sosyalist ahlâk anlayışının bir gereği olarak özgürlük için savaşım veren halklara elden gelen yardımı yapmayı uluslararası bir görev saymaktadırlar. Bu böyle olmuştur, böyledir ve böyle olacaktır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BARIŞ İÇİNDE BİRLİKTE YAŞAMA ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE NORM OLMALIDIR

Günümüzün olayları, nitelikçe yeni bir dönemin başladığına işaret etmektedir. Barış içinde birlikte yaşama ilkesi, farklı sosyal sistemlere sahip devletler arasındaki ilişkilerde bir dayanak noktası olmaktadır.

Bu gelişme, durup dururken ortaya çıkmış değildir. İnatçı bir savaşımın sonunda sağlanmıştır. Başrolü yüklendiği bu uzun savaşımın gelişim sürecinde, varlığının her aşamasında barışın ve barış içinde birlikte yaşamanın uluslararası ilişkilerde birer norm olması için elinden geleni yapmış olan SSCB, bu en büyük sosyalist güç, gerek emperyalizme karşı tek başına savaşım verdiği yıllarda, gerekse günümüzde, halkların barış ve güvenliğinin herkesçe tanınan bir kalesi niteliğini kazanmıştır. SSCB, bu çabasını sürdürmeye devam etmektedir. Demek ki SSCB, barış içinde birlikte yaşama politikasını, dünya konjonktüründeki gelişimlerin sonunda ortaya çıkan kaçınılmaz bir zorunluk olduğu için benimsemiş değildir. Bu politika, sosyalist devletlerin karakterince belirlenen, onların ilkelerine tamamen uygun, bu ilkelerin doğal sonucu olan bir politikadır.

Bugün Sovyet insanı, herzamankinden daha çok uluslararası politik ortamın tam bir sağlığa kavuşturulması gerektiğine ve bunu sağlayacak olanların varlığına inanmaktadır. Ayrıca, dürüst ve tutarlı bir biçimde barış içinde birlikte yaşama ilkelerine bağlı kalan devletler ile yeni bir ilişkiler sisteminin kurulması da mümkündür.

Brejnev, 1974'de Polonya Halk Cumhuriyeti Meclisi'nde yaptığı konuşmada, insanlık için büyük önem taşıyan barış içinde birlikte yaşama sorunu karşısında SBKP'nin tutumunu şöyle dile getirmişti: «İnsanlık, güvenliğini sağlamak için yıllar boyu şu parolaya bağlı kalmıştır: 'Hazır ol cenge, istiyorsan sulhu salah.' Ancak böyle bir ilke, günümüzde özel bir tehlikeyi de beraberinde getirmektedir. İnsan ancak bir kez ölür; oysa günümüzde öylesine muazzam bir silah birikimi vardır ki, yeryüzündeki tüm canlıların birkaç kez imha edilmesi sözkonusudur. Bunu açık seçik görmekteyiz ve bu nedenle şunu söylüyoruz: Barış istiyorsan, bir barış politikası hazırla ve barış için savaş! Bu ilke, sosyalist dış politikamızın temelini oluşturmuştur ve oluşturmaya da devam edecektir» (1)

Eğer, dünyada her şeyin yolunda gittiği, bir savaş tehlikesinin hayal olduğu ve güvenlik sorununun ikinci, üçüncü dereceden bir sorun olduğu toz pembe görüşü kamuoyunda yaygınlaşırsa, bunun sonuçları büyük tehlikeler getirir. Gerçeği gözönünde tutmalıyız: Yeryüzünün birçok alanı hâlâ cadı kazanı gibi kaynamaktadır

Sovyetler Birliği insanı, SBKP 24. Kongresi'nde ortaya atılan barış programındaki birçok noktanın gerçekleştiğini ve diğerlerinin gerçekleşmekte olduğunu görmektedir. Ne var ki, bununla yetinmemekte ve barış içinde birlikte yaşama ilkelerinin tüm devletlerin dış politikasında temel ilke durumuna gelmesini arzu etmektedir. 1973

(1) «Yeni Almanya», 22 Haziran 1974.

Kırım buluşmasından sonra SBKP, günümüzün güncel sorunlarını şöyle özetlemektedir:

— Avrupa Güvenliği Konferansının tam bir başarıya ulaşması için çalışmak,

— Yumuşamayı Avrupa kıtasının dışına doğru yaymak,

— Askerî gerilimleri politik gerilimlere dönüştürerek, silahlanma yarışının durdurulması ve silahsızlanma için adım atılmasını sağlamak,

— Tüm HindiÇini'de barışı sağlamak ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin aldığı kararları uygulayarak İsrail birliklerinin işgal altındaki tüm Arap topraklarından çekilmesini gerektiren politik düzenlemelere girişmek,

— Günümüzde oluşum halindeki olumlu politik gelişmelere yardımcı olacak biçimde, kapitalist dünya ile karşılıklı çıkarlara dayanan kapsamlı ekonomik ilişkiler kurmak,

— Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın gelişme halindeki ülkeleriyle sürdürülen işbirliğinin sağlamlaştırılması ve geliştirilmesi için tutarlı bir yol izlemek,

— Kısacası, barış programının gerçekleştirilmesi için elden geleni yapmak.

Uluslararası yumuşama süreci gelişmektedir. Ancak bu, bazı bölgelerde yeni çatışmalarda ve aşırı emperyalist kuvvetlerin barış içinde birlikte yaşama politikasına karşı direnmeleriyle yer yer kesintiye uğramaktadır. Gerçi soğuk savaş tarihe karışmaktadır ama, bu karanlık dönemlerden artakalan unsurlar varlıklarını hâlâ sürdürmekte ve bunların kökünü kazımak pek kolay olmamaktadır. ABD ile FAC'da, yumuşamaya hâlâ razı olmayan ve askerî giderleri artırarak savunma bütçesini geniş tutmayı yeğleyen yumuşama aleyhtarı güçler etkinliklerini sürdürmektedirler. Ordu-sanayi karmaşası, yumuşamaya

karşıdır; çünkü silahlanma yarışı, onun varlığının temel nedenidir. Yaşama kaynağı, haydutluk ve savaş olan emperyalist askerî klik, sürekli barışa karşıdır. NATO ülkelerindeki askerî bürokrasiler, yumuşamayı istemektedirler. Halklar arasına düşmanlık ve nefret tohumları saçan batıdaki kitle haberleşme araçlarına egemen çevreler de, soğuk savaşa hâlâ dört elle sarılmaktadırlar. Bunlara bir de ulusal mülteciler kliği, uluslararası siyonizm ve diğer karanlık amaçlı gruplar katılırsa, soğuk savaş çevrelerinin ne denli etkin oldukları daha kolay anlaşılır. Bu nedenle, sürekli barış için yapılan her girişim, emperyalizmin ve onun uşaklarının gerici çevrelerinin dirençleriyle karşılaşmaktadır.

Güçlü yumuşama dalgası, barış aleyhtarlarının sığındıkları yuvaların eyreti tavanlarını başlarına yıkmaktaysa da, bu yuvalarda oturanlar hâlâ çırpınmakta ve olanak buldukça saklandıkları deliklerden başlarını çıkarmaktadırlar. Bu güçleri ve onların tehlikeli girişimlerini görmezlikten gelmek, dünya barışına zarar vermek demektir. Dış politikanın yeni ilkelere göre gözden geçirilmesi ve barış içinde birlikte yaşama politikasının devletler arası ilişkilerde birer norm olarak kabul edilmesi, emperyalizmin sosyal ve sınıfsal tabiatını elbette değiştirmez. Kapitalizmin dış politikası, eskiden olduğu gibi, bugün de sınıfsal amaçlar izlemektedir. Ancak bu defa kullandığı araçlar, değişmekte olan uluslararası ilişkilere uygun olarak seçilmektedir. Yeni savaşım biçimleri arayan barış düşmanları, yumuşama karşısındaki düşmanca tavırlarından vazgeçmiş değillerdir. Soğuk savaşın yerine bir «soğuk barış» getirmek istedikleri için, eski soğuk savaş politikasından vazgeçmiş görünmektedirler. Çünkü böylelikle, dünyanın politik atmosferini kızıştırmadan halkları gerçek barışa ulaştırmanın önü alınmış olacak ve barış, daima silâhla sağlanan bir sonuç olarak kalacaktır.

İlerlemeye karşı olanların barışı çökertmek için yaptıkları çalışmalar çeşitli yöntemlerle sürdürülür. Eylemlerin baş hedefi, sosyalizme ve barışa düşman olan güçlerin bu kötü emellerinin gerçekleşmesinde en büyük engel sayılan sosyalist bloktur. Eski dünyanın ideologları, sosyalizm ile kapitalizmin barış içinde birlikte yaşamak zorunda oldukları gerçeğini kendi anlayışları doğrultusunda yorumlamaktan geri kalmamaktadırlar. Bunlar, barış içinde birlikte yaşama ilkesinin anlamını çarpıtmakta ve bu ilkeyi, emperyalist burjuvazinin sınıfsal çıkarlarının hizmetine koşmak istemektedirler.

Batılı politikacılar ve ideologlar arasında pek yaygın olan «tercihli birlikte yaşama» ilkesi, bu anlamda değerlendirilmelidir. Bu ilke şunu dile getirir: Barış içinde birlikte yaşama ilişkileri kurulabilir, ancak her sosyalist ülke ile değil. Bu tutumun, bazı sosyalist ülkeleri sosyalist bloktan koparmak ve onları kapitalist sistemin içine çekmek amacı taşıdığı gün gibi aşikârdır. Bu ilkenin ne amaca hizmet ettiği, 1972 yılında ABD'de yayınlanan «Komünist Devletler Kargaşalık İçinde» adlı yayında açıkça belli olmaktadır. «Herhangi bir sosyalist devletin Batı ile olan ilişkileri, ne denli sıkıysa, onun ortodoks komünizme olan bağlılığı da o denli azalır.» (2)

Barış içinde birlikte yaşamanın düşmanları, halkların artan barış özlemleri ve istekleri karşısında yeni yeni dolaplar çevirmektedirler. Kendilerini barış melekleri gibi tanıtıp asıl savaş tehlikesinin Sovyetler Birliği'nden geldiğini ileri sürmekte ve bu nedenle, emperyalizme değil SSCB'ye karşı savaşım verilmesi gerektiğini iddia etmektedirler. Son zamanlarda, Batı basınında Sovyet dış po-

(2) A. Bromke, T. Rakowska Harmstone, Komünist ülkeler korku içinde. Minncapolis Üniversitesi, 1972, S. 4.

litikasına karşı sinsi bir kampanya gitgide yoğunlaşmaktadır.

İkinci Dünya Savaşı'ndan önce Sovyetler Birliği'nin düşmanları, SSCB'nin barış içinde birlikte yaşama ilkelerini savunmasını, O'nun «güçsüzlüğüne» ve «zaman kazanma ihtiyacına» bağlamışlardı. Durumunu güçlendirince, SSCB'nin bu ilkeleri terkedeceğini söylüyorlardı. Bugün ise tam tersi iddia edilmekte. Sovyet Devleti'nin gücünden dem vurularak, bu koşullar altında Sovyet dış politikasının temel ilkesi olan barış içinde birlikte yaşama politikasına içtenlikle güvenilemeyeceği ileri sürülmektedir. Diğer bir kaypaklık da şu: Eskiden, Avrupa güvenliğinin Amerika'nın nükleer silahları sayesinde sağlandığını söylüyorlardı. Bugün ise, nükleer silah dengesi kurulmuş olduğuna göre, Avrupanın silahlanmasından başka yol kalmadığı görüşünü savunuyorlar. Bu nedenle, Avrupa'da yeni askerî gruplaşmalara çağırı yapıyorlar. Ne yazık ki, barış düşmanları, bu yeni kuvvet dengesinden yararlanarak iflâs etmiş politikalarını sürdürmek gayreti içindedirler.

Sonuçları şiddete başvurma biçiminde belirlenen politikanın taraftarları, hiç bir şey öğrenmemişler. «Gelecekte yapacağımız görüşmelerde de, gücümüze dayanarak tavır almalıyız» diyor, egemenlik sevdalıları.

1972 yılında, «ABD Yenilgi Tehlikesiyle Karşı Karşıya» diye bir kitap yayınladı. Yazarı olan General Lewis W. Walt, Amerika'nın Kore ve Vietnam saldırılarına katılmış ve daha sonra başkanlık danışmanlığına atanmıştır. Walt, ABD politikasının sıradan adamlarından değildir. Öyleyse, düşünceleri de pek yabana atılmamalıdır.

Walt, ABD'nin dünya jandarması olması gerektiği görüşünde. «Askerî personelimiz, tüm Kuzey ve Güney Amerika, Karaib bölgesi; Küba hariç, Avusturalya, Yeni Zelanda ve Yeni Gine'nin yarısını; Filipinler, Japonya,

Grönland ve İzlanda'yı; İngiltere Krallığı, Norveç, Fransa, Belçika, Hollanda, Lüksemburg, İtalya ve Portekiz'i; Danimarka, Yunanistan ve Türkiye'yi; FAC ve Avusturyayı; Ege, Kıbrıs ve Girit adalarını; Yugoslavya, Milliyetçi Çin, Hindiçin ve Kore'yi savunmaya hazır olmalıdır» (3) diyor. Dahası var. Walt, Üçüncü Dünyanın ABD'nin hammadde ve tüketim pazarı olmakta devam ettiğini söyleyerek, Malaka, Aden Körfezi, Süveyş Kanalı, İran Körfezi, Cebelü-Tarık ve Türkiye'deki Boğazlar dahil, kendi deyimiyle önemli stratejik bölgelerin Amerikan tekellerinin ve Pentagonun hizmetinde olması gerektiğini savunuyor.

Akla şu soru geliyor: 1950-60'larda, Washington tarafından ortaya konan ve iflas etmiş bulunan serüvenci planlarla bu görüşler arasında ne fark vardır?

Leninci barış içinde birlikte yaşama ilkeleri, yalnızca Sosyalizmin açık düşmanları karşısında değil, aynı zamanda gizli düşmanları karşısında da savunulmalıdır. Bunlar, aldatıcı devrim maskesi altında gizlenen dost-düşmanlardır. Devrimci hareket içine sızmış «solculardır». Yakından bakıldığında, bunların bir dizi sağ revizyonist unsurlarla aynı saflarda yer aldıkları görülür.

Bunlar, barış içinde birlikte yaşama politikasını, emperyalizm karşısında bir geri çekiliş olarak nitelemekte ve bu politikayı, işçi sınıfı aleyhine emperyalizm ile ortaklaşa tezgâhlanan bir aldatmaca gibi göstermeye çalışarak onun dünya devrimini engellediğini iddia etmektedirler. Barış içinde birlikte yaşama politikasına, bağımsızlaşmış ülkeleri köleleştirmek ve sömürmek için emperyalistlere rahat hareket etme olanağı sağlayan bir politika gözüyle bakmaktadırlar. Sanki SSCB, Asya'nın, Afrika'nın ve Latin Amerika'nın onur ve bağımsızlık savaşımı veren halk-

(3) Lewis W. Walt, America Faces Defeat, woodbridge, connecticut, 1972, S. 43-44.

larına karşı ABD'ye keyfi davranma olanağı veriyormuş gibi bir izlenim yaratmak istemektedirler. Bu provokatörler, SSCB'nin ve diğer sosyalist ülkelerin, emperyalist güçler ile savaşa girişmesini istemektedirler. Sosyalizmin bu gizli düşmanları içinde en iflâh etmez olanları, bütün çığırtkanlıklarıyla sahnede boy gösteren Maocu demagoglardır.

Günümüzdeki Çin yöneticilerinin barış içinde birlikte yaşama politikasına karşı takındıkları tavır, aynı zamanda Maocu politikanın tüm gelişimini de yansıtan bir geçmişe sahiptir. Bilindiği gibi Mao ve taraftarları, hiç değilse sözde, belli bir süre barış içinde birlikte yaşama politikasından yana olmuşlardır. Gelgelelim, 1960'ların başlarında, Maocular bu tavırlarını değiştirmişler ve barış içinde birlikte yaşama politikasından sapmaya başlamışlardır. Bu politikanın devrime ihanet olduğu, emperyalist gericilik karşısında teslimiyetçilik anlamına geldiği propagandasını sürdürmüşlerdir. Hatta bazan, barış içinde birlikte yaşama politikasının, «pasifist», «devrimci olmayan» ve «sınıfsal dayanaktan yoksun» bir yol izlemek anlamına geldiğini kanıtlamak için, yer yer kuvvet denemelerine bile baş vurmaktan geri kalmamışlardır. Aslında Pekin yönetimi, SSCB'nin ve diğer sosyalist ülkelerin, dışpolitika çizgilerini terk etmelerini ve kapitalist devletlerle doğrudan askeri bir çatışmaya girmelerini istemektedirler. Maocuların, farklı sosyal sistemlere sahip devletler arasında varolduğunu öne sürdükleri çelişkileri, kendi hegemonya planlarına uygun olarak kullanmak istedikleri bellidir.

Pekin yöneticileri, dış politikalarının temel ilkesi olan anti-sovyetçiliğin akıntısına kapılmış, yumuşamaya ve uluslararası ortamın düzeltilmesine karşı çıkıp durmaktadırlar. Günümüzde dünyanın iki sosyal sisteme bölünmüş olduğuna aldırış etmeksizin bir «süper güçler» lafıdır tutturmuşlardır. Bu süper güçler, tüm ülkelerin aleyhine bir

sürü dolaplar çevirmekte; halklara ve ülkelere belli etmeden dünyayı aralarında paylaşma anlaşmaları imzalamakta; dünya uluslarına ve halklarına isteklerini sözde zorla kabul ettirmektedirler. İşte, aklı evvel Maocularımız böyle diyorlar. Bakınız haftalık Fransız dergisi «France Nouvelle» bu konuda neler yazmış: «Çağımızın ana çelişkilerini bile bile altüst eden Çin yöneticileri, kendi anti-sovyet stratejileri ve kapitalist dünyaya yaklaşma planları doğrultusunda bir dayanak aramaktadırlar. Sanki bunu yapmanın asıl koşulu, uluslararası sorunların çözümünde sınıf savaşımından vazgeçmek ve bunun yerine Marksçılığa-Leninciliğe yabancı düşünceleri sokmamış gibi bir izlenim yaratmaktadırlar. Süper güçler teorisinin çekirdeği işte budur.» (4)

Demek ki, tüm halkların çıkarlarına uygun düşen bir politika, ancak sert çekişmelerle gerçekleştirllebiliyor.

Barış içinde birlikte yaşama, kapitalizm ile sosyalizm arasındaki çelişkiyi ortadan kaldıramaz. Bu, çağımızın temel çelişkisidir. Her iki sistem arasındaki sınıf savaşımı, politik, ekonomik ve ideolojik düzeyde sürüp gitmektedir.

Bu anlamda, barış içinde birlikte yaşama politikasına ve ideolojik savaşım ilişkisine daha yakından bakmanın yararlı olacağı kanısındayız.

Yumuşamanın düşmanları, gerçek yüzlerini sahte barış çığlıkları arkasında gizlemekte ve masum bir ifadeyle, şöyle demektedirler: Şayet komünistler gerçekten barış içinde birlikte yaşamak istiyorlarsa, emperyalizm ile ideolojik düzeyde savaşmaktan vazgeçmelidirler. Yani onlara göre, soğuk savas ile ideolojik savaş aynı şeydir. Oysa, tam bir yanılgı bu. **Soğuk savaş, emperyalizmin en gerici çevrelerinin izledikleri politik bir yol; ideolojik savaş ise, toplumsal gelişimin bir yasasıdır.** Herkes bilir ki,

(4) France Nouvelle, 15-21 Şubat 1972, S. 21.

yeryüzünde sosyalizm ile kapitalizm varolduğu sürece, sömürü ilişkilerinin, sosyal ve ulusal baskının ebediyen sürmesi için emperyalist burjuvazi çaba harcayacak; işçi sınıfı ve tüm emekçiler ise, bunları ortadan kaldırmak, barış, özgürlük ve demokrasiyi elde etmek için savaşacaklardır.

Marksçı-Leninciler, ideolojik savaşımı, sınıfsız toplumun ideallerini gerçekleştirmek için sürdürürler. Bu savaşım, barış ve sosyal ilerleme için, ulusal kurtuluş ve halkların dostluğu için; savaşa, sömürgeciliğe, sosyal köleliğe ve militarizme karşı bir savaşımdır. Bu savaşım, kitlelerin devrimci bilincini artırır ve onların dünyayı sosyal yönden değiştirme ve yeni toplumu inşa etme çalışmasına katılmalarını sağlar. Barış içinde birlikte yaşama, ilkeleriyle hiç bir şekilde çelişmeyen bir savaşımdır. Çünkü barışın ve insanlığın daha iyi bir geleceği için yalnızca kitlelerin verecekleri savaşım, halkların; ırkçılık, şovenizm, aşırı milliyetçilik ve militarizm gibi tehlikeli ideolojilerin kucağına düşmesini önler. Emperyalist ideologların kullandıkları yöntemler oldukça çok yönlüdür. Bunlardan biri, haberlerin ve fikirlerin serbestçe yaygınlaştırılması gerektiği biçimindeki masum çağrıdır. Oysa bu çağrının arkasında neler gizlidir.

Sovyetler Birliği'nde yaşayan insanlar, halklar arasında kültür ve düşünce alış-verişinin, haberleşmenin geliştirilmesinden yanadırlar. Onlar, Marksçı-Leninci ideolojinin doğruluğuna kesinlikle inanmışlardır. Bu nedenle, düşünsel alandaki ilişkilerden, düşünsel değerlerin ve bilgilerin yaygınlaşmasından bir endişeleri olamaz. Bilirler ki, çeşitli ülkeler arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi, sosyal ilerlemeye ilişkin gerçeği tanıtacak ve çeşitli ideolojik görüşler taşıyan insanların birleşmesine katkıda bulunacaktır.

Oysa, gericiliğin ve anti-komünizmin türküsünü söy-

leyenler, kültür değiş-tokuşu denince kültürle çok az alışverişi olan bir şeyler anlamakta; bilgilerin yaygınlaştırılması denince de, çarpıtılmış bilgilerin ve yalanların önü alınmaz bir akıntısını kastetmektedirler. Elbette, bu anlamdaki ilişkilere SSCB kesinlikle karşıdır. Kendisine yabancı düşüncelerin ve bakış açılarının zorla kabul ettirilmesini, zihinsel değerlerin ve geleneklerin yozlaştırılmasını istemez; kendi içişlerine ve bağımsızlığına müdahale edilmesine karşı çıkar.

Örneğin, SSCB'de demokrasinin zedelendiğini ileri süren ve hiç bir şeyden anlamadıkları halde burunlarını başkasının işine sokan anti-sovyetçi basının yaygarasını ele alalım. Sovyetler Birliği'nde yaşayan insanlar, bu kampanyayı örgütleyenler karşısında gerekli tavrı almışlar, sosyalist düzene hakaret edenleri ve komünizmin ideallerini yerlere çalmaya çalışanları çoktan yargılayarak onları mahkûm etmişlerdir. Bunlar, emperyalist gericiliğin yardakçılarından başkaları değildir.

SSCB'nin karşısında olanlar ise, hemen bu işe el atmakta gecikmemişler ve bir anti-Sovyet propagandasını yaygınlaştırma gayreti içine girerek, «özgürlüğü korumak isteyen»lere acıma kampanyası açmışlardır. Bunların sahte gözyaşları döktükleri şuradan bellidir ki, bu kampanyayı yürütenler, binlerce Şililiyi göz kırpmadan yok eden Şili askeri cuntasından tek bir söz etmemekte, ırkçılığın baskısı altında inim inim inleyen milyonlarca Afrikalının sorununa hiç değinmemektedirler.

Yumuşamanın karşısında olanlar, barış içinde birlikte yaşama ilkelerinin, ideolojilerin de barış içinde yanyana yaşamasını gerektirdiğini ileri sürmektedirler. Oysa bu çarpık ve bilim dışı görüş, Marksçı-Leninciler tarafından geri çevrilmiştir. Marksçı-Leninciler, ideolojik alanda birlikte yaşama diye bir şey tanımazlar. Çünkü, birbirine kar-

şıt sınıfların çıkarlarını yansıtan fikirlerin savaşımında uzlaşmalar olmaz. Birlikte yaşama, özel ve toplumsal mülkiyet kavramlarının çelişkisini, ırk üstünlüğü ve halkların düşmanlığı gibi fikirleri görmezlikten gelmek anlamını taşımaz.

Teorisyenleri tarafından inatla savunulan, kapitalizm ile sosyalizmin bir noktada buluşacakları ve kaynaşacakları yolundaki yaklaşma teorisi de, yanlış ve çarpık bir teoridir. Bu düşünceleri ortaya atanlar, herhalde bizzat kendileri de, bunların bilimselliğine ve doğruluğuna, yaşama gücüne hiç inanmamaktadırlar. Onlar için önemli olan, başka bir şeydir: Emek ile sermaye ve iki dünya sistemi olarak kapitalizm ile sosyalizm arasındaki uzlaşmaz çelişkilerin «eriyerek» gitgide ortadan kalkacağını öne sürüp, kapitalizmin ebediliğini ve değişmezliğini kanıtlamak. Emperyalist ideologlar, yaklaşma teorisi yardımıyla, barış içinde birlikte yaşama politikasına belli bir yönden yaklaşmayı zorunlu kılmaya ve sap ile samanı birbirine karıştırarak yaratacaklarını umdukları bir toplumun hayalini böylece ayakta tutmaya çalışmaktadırlar.

Sosyalizme karşı, barışın ve ilerlemenin düşmanları tarafından yoğunlaştırılan ideolojik saldırılar, barış içinde birlikte yaşama ilkelerinin eninde sonunda başarıya ulaşmasını elbette engelleyemeyecektir. Ancak halklar, yumuşama aleyhtarlarının sinsiliklerine karşı uyanık bulunmalıdırlar. SBKP Merkez Komitesi'nin 1973 Nisan Raporu, bu anlamda şu uyarıyı yapmaktadır: «Her zaman uyanık ve hazır bulunma, emperyalizmin azgın ve gerici çevrelerinin her türlü saldırısını püskürtme zorunluğu vardır...» (5)

Sovyet insanı şunu açık seçik kavramıştır: Eğer, her geçen gün kapitalist ülkelerdeki liderler, sosyalist ülkeler

(5) «Yeni Almanya», 28 Nisan 1973.

ile olan ilişkilerini barış içinde birlikte yaşama politikasının ilkelerine dayandırma zorunluğuna gitgide daha çok inanıyor ve bunların sayısı giderek artıyorsa, dünya kuvvet dengesinin sosyalizm lehine değişmesinden başka bir anlama gelmez bu.

Kapitalist liderlerin takkeyi önlerine koyup düşünmelerini gerektiren, sosyalist ülkelerin güçbirliğidir. Ayrıca, ulusal kurtuluş savaşımlarının ve enternasyonal işçi hareketlerinin büyüyüp güçlenmesi, batılı ülkelerin politikasını etkilemektedir.

Sovyetler Birliği, dünyadaki ilerleme ve demokrasi güçlerinin kuvvetlenmesi için elinden gelen her şeyi yapmaya kararlıdır. Leonid Brejnev'in Amerika'yı ziyaretini değerlendiren Komünist Partisi Merkez Komitesi Politbürosu, SSCB Yüksek Sovyetler Prezidyumu ve SSCB Bakanlar Kurulu şunu dile getiriyorlar: Dostlarımızla ve müttefiklerimizle -sosyalist topluluk ülkeleriyle- olan ilişkilerimizi sağlamlaştırmaya devam edeceğiz. Sömürge boyunduruğundan kurtulmuş ülkelerle ilişkilerimizi ve bağlarımızı geliştireceğiz; barış, ulusal kurtuluş ve demokrasi için savaşan her halka elden gelen her türlü yardımı yapacağız. Sovyetler Birliği, şimdiye kadar olduğu gibi bundan böyle de, saldırgan emperyalist güçlerin her türlü girişimlerini, yumuşamaya karşı çıkan ve «soğuk savaşa» geri dönüşü ve silâhlanma yarışını tekrar canlandırmak isteyen her davranışı, halklar arasına güvensizlik ve düşmanlık tohumu serpiştirme çabalarını kararlı bir şekilde geri çevirecektir.» (6)

Gerçek göstermektedir ki, SSCB'den başka, sürekli bir barışın korunması için bu denli yoğun çaba gösteren bir ülke yoktur. Sovyet halkı, tüm halklara dürüstçe ve içtenlikle dostluk elini uzatmakta, onlarla işbirliği yapmak

(6) «Yeni Almanya», 30 Haziran 1973.

istemektedir; tüm insanlığın güvenliği ve refahı için canlı bir savaşım vermektedir.

Lenin'in büyük anlam taşıyan, farklı sosyal sistemlere sahip ülkelerin barış içinde birlikte yaşamalarına ilişkin ilkeleri, tarihin acımasız sınavından geçmişlerdir ve yenilmez bir yaşama gücüne sahip olduklarını göstermişlerdir. Bu ilkeler, her ülkede içtenlikle inanmış yığınlarca yandaş bulmakta ve günümüzde, uluslararası ilişkilerin bir ölçütü durumuna gelmektedirler. Sosyalist devletlerin halkları ve tüm iyi niyetli insanlar, bu ilkelerin uluslararası ilişkilerde temel oluşturmasını bir gün sağlayacaklardır. Leonid Brejnev şöyle demişti: «Sovyetler Birliği'ne gelince, bizim sosyalizm düşmanı propaganda kampanyasının dalgalarını kıran devlet gemimiz, eskiden olduğu gibi bundan böyle de, uluslararası yaşamın gündeminde bulunan sorunların çözümü için yapıcı yolda dümen kırmaya devam edecektir.» (7)

(7) «Yeni Almanya», 28 Ekim 1973.

Vitali Korionov'un bu çalışması, günümüz politik yaşamının ve ideolojik savaşımının en güncel sorununu ele almaktadır. Lenin'in ortaya attığı kapitalist ve sosyalist devletlerin barış içinde birlikte yaşama ilkelerinin batının belli başlı politik çevrelerince çarpıtılma girişimlerini eleştiren yazar, Sovyetler Birliği'nin barış içinde birlikte yaşama politikasından ne anladığını, Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, Federal Almanya, İngiltere ve diğer değişik sosyal düzenlere sahip küçük büyük devletler ile barış içinde birlikte yaşama'dan neler beklediğini, bu ilişkilerin nasıl gerçekleştirileceğini, bu politikadan kimlerin kazançlı kimlerin zararlı çıkacağını gözler önüne sermektedir.

ONİKİBUÇUK LİRA